Korszerűbb tanácsi tervezés

(Folytatás az 1. oldalról)

területfejlesztési elgondolások kidolgozása. És összehangolása a VII. ötéves tervidőszak elképzeléseivel.

A tanácsok hosszú távú tervező munkájával kapcsolatos *tartalmi követelményekről* szólva a miniszterelnök-helyettes hangsúlyozta, hogy *a megyei tanácsok számára mindez merőben szokatlan feladatot jelent, ami újszerű gondolkodásmódot, s a régi, megszokott tervezési módszerekkel való gyökeres szakítást is feltételez.* A legfontosabb — mondotta —, hogy ne tévessze szem elől az éves és a középtávú tervezést végző apparátus azt, hogy *a hosszú távú tervezés stratégiai jellegű feladat,* tehát nem a részkoncepciókat kell alaposan kimunkálniuk, hanem *a fő gazdasági elemeket kell meghatározniuk.* Ez a fajta tervező munka tehát nem törekszik minden tevékenységet, minden ágazati feladatot meghatározó összegzésre, ehelyett *a fejlesztés súlyponti kérdéseinek körvonalazására,* a prioritások kijelölésére, az alternatívák kidolgozására irányul.

A miniszterelnök-helyettes arra is felhívta a figyelmet, hogy *a hoszú távú megyei tervezésnek igazodnia kell az adott terület sajátosságaihoz.* Tehát azokat a megoldásra váró lényeges feladatokat kell meghatározni, amelyek egy-egy megyében vagy térségben a legégetőbbek. *Újszerűen kell megközelíteni a térségi problémákat, túl kell lépni a megyehatárokon,* tehát sok területen várhatóan különös jelentősége lesz a *megyék közötti együttműködésnek* is. Ugyanakkor az sem mellékes, hogy a hosszú távú tervező munkába a megyei tanácsok bevonják-e a rendelkezésre álló szellemi kapacitást, felhasználják-e a tudományos eredményeket, s nem mellőzik-e a fiatalabb generáció részvételét.

Fejlesztési stratégia

Ezt követően *Faluvégi Lajos* — a részletes elemzés igénye nélkül — vázolta, hogy a Központi Bizottság legutóbbi ülése után *milyen reális lehetősége van a gazdaság élénkítésének.* Szólt arról, hogy gazdaságpolitikánk kulcskérdése az energiatakarékossági program és a gazdaságfejlesztés összehangolása; továbbá egy olyan kombinált fejlesztési stratégia kidolgozása, amely lehetővé teszi, hogy a nemzeti jövedelemnek a jelenleginél nagyobb hányadát a feldolgozóipar fejlesztésére fordíthassuk. Szükséges az is, hogy gyorsabb lendületet adjunk a termelő infrastruktúra fejlesztésének. Továbbra sem kívánjuk szorgalmazni az új beruházásokat, hiszen a magyar gazdaságban ma még *rendkívül sok a kihasználatlan kapacitás.* A következő ötéves tervben el kell érni, hogy a munka termelékenysége legalább 60 százalékkal gyorsabban növekedjék a termeléshez képest, amihez nem nélkülözhetők bizonyos szervezési intézkedések, továbbá az ösztönzőbb bérszabályozás, s a foglalkoztatási struktúra megváltoztatása.

A tanácsok középtávú tervező munkájáról szólva Faluvégi Lajos elöljáróban röviden vázolta a tanácsi gazdaság jelnlegi ötéves tervidőszakban várható fejlődési eredményeit és tanulságot nyújtó gondjait, majd *a tervezés társadalompolitikai céljairól és feltételeiről, sajátosságairól és a fő feladatokról beszélt.* A VII. ötéves terv készítésekor a tanácsoknak kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a fiatalok, az időskorúak, a többszörösen hátrányos helyzetűek és a nagycsaládosok életkörülményeinek javítására; folytatni kell a lakosság életkörülményeinek differenciáltabb fejlesztését (elsősorban az alap- és középfokú ellátás területén); úgy kell fejleszteniük az infrastruktúrát, hogy mérséklődjenek az alapfokú ellátásban meglévő indokolatlan területi különbségek, növekedjék a községek népességmegtartó és -eltartó képessége és csökkenjen a városba áramlás üteme.

Új módszerek

A tanácsoknak — a népgazdasági tervezés gyakorlatához igazodva — *több terv-változatot kell kidolgozniuk* annak érdekében, hogy a külső és a belső gazdasági helyzet esetleges változásaihoz rugalmasan alkalmazkodhassanak. A kiemelt társadalompolitikai célok mellett elsőrendű feladat lehet a szociális lakásépítés mértékének növelése, a középfokú oktatás feltételeinek javítása, az egészséges ivóvízellátás fejlesztése, s legalább a nagyobb településeken a szennyvíz-elvezetés és -tisztítás hiányosságaiból fakadó környezetkárosodás mérséklése. Végül, de nem utolsósorban arra is felhívta a figyelmet, hogy az *új létesítmények építése helyett a következő tervidőszakban is a korszerűsítő és karbantartó munkáknak, a bővítő beruházásoknak kell zöld utat adni.*

A tanácsi tervező munka több lényeges pontban eltér az eddigi középtávú tervező munkától — mondta a miniszterelnök-helyettes. Az egyik — a már említett — *többvariációs gazdasági tervezés.* A másik, hogy a tanácsok saját területük adottságainak és lehetőségeinek figyelembe vételével jelölhetik ki főbb céljaikat, s most *első ízben használhatják fel a középtávú tervezéshez saját hosszú távú tervező munkájuk eredményeit.* A középtávú tanácsi tervezésben tehát első ízben *integrálódik* az eddig teljesen különálló területi és tanácsi gazdaságfejlesztés tervezése.

Várhatóan megkönnyíti a tervező munkát az is, hogy *a terv kidolgozása már az alapvetően új tanácsi szabályozórendszer keretei között történik.* Mindehhez azonban nélkülözhetetlen — a növekvő tanácsi önállóságnak megfelelően — a helyi tanácsi testületek, valamint a társadalmi szervezetek bevonása a tervező munka egész folyamatába. Meg kell találni a módját annak, hogy *a helyi tanácstestületek* — amelyek a korábbiakban mindig egy kész koncepciót vitattak meg —, *már a tervezés egyes szakaszaiban részleteiben is megismerjék és megvitassák a gazdasági tervek különböző változatait.*

Oldódnak a kötöttségek

Ezt követően Faluvégi Lajos a tanácsi gazdaságirányítási rendszer korszerűsítéséről szólva elmondotta, hogy miután a felsőszintű politikai és állami testületek jóváhagyták a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztéséről szóló elképzeléseket, megkezdődött ezek részletes kidolgozása is. Ehhez kapcsolódik *a tanácsi gazdaságirányítási rendszer fejlesztése, ami elsősorban a helyi tanácsok önállóságát kívánja gazdaságilag is megalapozni, illetve fokozni. Ezzel függ össze, hogy a tanácsi gazdálkodással kapcsolatos központi kötöttségek jelentős részét indokolt megszüntetni.* Így a célcsoportos lakás- és egészségügyi beruházásokra vonatkozó előirányzatokat; a beruházási, felújítási és működési célú pénzeszközök egymás közötti, valamint a gazdálkodó szervek és a tanácsok közötti ésszerű pénzmozgások korlátozását; továbbá a gazdálkodási tartalékok és a pénzmaradványok felhasználásának tiltását. Várhatóan csökkennek a működési költségvetést érintő céljellegű előirányzatok, és a normatív utasítások is.

A megyei tanácsok úgynevezett „elosztó" szerepe tehát várhatóan mérséklődik, hiszen a fejlesztési célú pénzeszközök 40—45 százaléka közvetlenül a helyi tanácsokhoz kerülhet: a települések pedig normatív alapon részesednek a pénzeszközökből. Növekedni fog a tanácsi bevételek részaránya, s *a jövőben egységes településgazdasági alap létesül. Tehát egyszerre történik a fejlesztés, a működés, a fenntartás, a felújítás és a beruházás tervezése.* Természetesen a fejlesztési alapok egy részét továbbra is a megyei tanácsoknak kell szétosztaniuk, de nem normatív alapon, hanem *differenciáltan, a területi különbségek kiegyenlítését szolgáló úgynevezett céltámogatásként.* Várhatóan a helyi tanácsok saját és átengedett bevételei, valamint a normatív fejlesztési támogatás teremti majd meg a településgazdasági alap mintegy 70 százalékát, s ezt egészítheti ki a lakosságtól származó bevételek és a megyei céltámogatás.

A helyi tanácsok összes bevételi forrásain belül viszont *megnő a helyi bevételek aránya.* Az Elnöki Tanács, mint ismeretes, a közeli napokban alkotott törvényerejű rendeletet a *lakosság településfejlesztési hozzájárulásáról.* Ezek szerint a jövőben a lakosság településfejlesztésben való részvételének a helyi elhatározáson alapuló településfejlesztési hozzájárulás lesz az egyik meghatározó tényezője. Mindez nem pusztán a helyi tanácsok önállóságát és a tanácstestületek szerepét, hanem ezzel egyidejűleg *a tanácsok felelősségét is erőteljesen megnöveli saját terveik megalapozottságáért, és azért, hogy miképp és milyen mértékben vonják be a helyi döntések előkészítésébe, ellenőrzésébe s végrehajtásába a lakosságot és a helyi társadalmi szerveket.*

Fejlődik a szociálpolitika

Ennek érdekében a jövőben a tanácsi szakigazgatási szerveknek — a rendelkezésre álló saját pénzeszközök és a céltámogatási rendszer ádta lehetőségek figyelembevételével — *olyan alternatív javaslatot kell kidolgozniuk, amely lehetőséget ad a testületnek a „szabad választásra",* továbbá arra, hogy a testület tagjai felmérhessék e javaslatok előnyeit és hátrányait. Faluvégi Lajos felhívta a figyelmet arra is, hogy a helyi tanácsok nagyobb gazdasági önállóságának megteremtésével párhuzamosan nemcsak a saját döntésekért vállalt felelősség növekszik, hanem *a megyei tanácsoknak az a szerepe — és lehetősége — is végképp megszűnik, hogy ők „rendezzék" a helyi tanácsok rossz döntéseinek esetleges következményeit.*

Végezetül a miniszterelnök-helyettes *szociálpolitikai rendszerünk korszerűsítéséről,* a kormány ezzel kapcsolatos munkaprogramjáról tájékoztatta a megyei tanácselnököket és a megyei pártbizottságok gazdaságpolitikai titkárait. A korszerűsítést az indokolja, hogy az elmúlt évek társadalmi-gazdasági változásai nyomán a jelentős eredmények mellett *komoly feszültségek* is jelentkeztek. A hatékony szociálpolitikai munkát hátráltatja az a tény, hogy *a gondozói tevékenység széttagolt, nem alakult ki a családok egyedi helyzetét mérlegelni képes egységes hálózat és egységes támogatási gyakorlat. Ugyanakkor korszerűtlen és szétaprózott a szociális ellátás irányítási rendszere,* túl sok a párhuzamosság, egyes rétegek szociális helyzetének ismerete is hiányos.

A helyzet megváltoztatása érdekében tehát elemezni kell a mai szociális ellátás és támogatás hatásfokát, s javaslatot kell kidolgozni az ellátás és irányítás korszerűsítésére, fokozatosan ki kell építeni a *családvédelmi központok* rendszerét, amely várhatóan hatékony segítséget nyújthat a helyi tanácsok társadalompolitikai feladatainak megoldásához is.

RÉVAI VALÉRIA

Kínai gazdaság

Az atom vonzásában

Az évszázad végéig a tervek szerint Kínában nagyszabású iparfejlesztési programot valósítanak meg. A tervezett célok eléréséhez az országnak igen sok villamos áramra van szüksége, 15 esztendő alatt Peking a jelenlegi 60 ezer megawatt áramtermelő kapacitását *kétszeresére* akarja emelni. Napjainkban Kínában az áram 70 százalékát szén-, 30 százalékát pedig vízi erőművek állítják elő. Noha a villamosáram-termelésben az elkövetkező másfél évtizedben is a széné lesz a meghatározó szerep, Peking a gazdaság szolgálatába akarja állítani a nukleáris energiát is.

Kína *az egyetlen atomfegyverrel rendelkező ország, amelynek nincs békés célú* nukleáris erőműve. Jelenleg mindössze *egy kísérleti* reaktor működik az országban. A nyilvánosságra hozott tervek szerint a Kínai Népköztársaság az évszázad végéig *10—20 ezer megawatt* atomerőművi kapacitást akar létesíteni, mintegy 10—20, egyenként ezer megawattos reaktorblokk megépítésével. A fejlett tőkés országok *nagy üzletet* látnak a kínai atomerőmű-építési tervekben, számítások szerint mintegy 20 milliárd dollár értékű megrendelés várható.

USA-segítség

Kína több éve folytat tárgyalásokat atomenergetikai együttműködésről az Egyesült Államokkal, az NSZK-val, Japánnal és Franciaországgal. A megbeszélések *kiterjednek a közös kutatásra és fejlesztésre* a technológia, a tervezés területén, valamint az atomerőművek építésére és üzemeltetésére. Az idei esztendőben a kínai szakemberek együttműködési megállapodást írtak alá az Egyesült Államokkal és az NSZK-val. A *Reagan* elnök pekingi látogatása alkalmával aláírt nukleáris megállapodás *lehetővé teszi,* hogy amerikai vállalatok atomreaktorokat adjanak el Kínának. A három éven át tartó tárgyalások lezárása után az atomtechnikát szállító amerikai cégek nagy várakozással tekintenek a kínai piac felé, s arra számítanak, hogy a várható 20 milliárd dolláros megrendelések nagyobb részét tudhatják majd magukénak. (A cégek várakozásait az is táplálja, hogy az USA-ban már 5 éve nem épült új atomerőmű, s egyelőre üresek az atomtechnikát szállító vállalatok megrendelési könyvei is.)

Nagy üzleti lehetőségeket látnak a kínai „atompiacban" a nyugatnémet, a francia, a japán és a brit vállalatok is. Érdemes megjegyezni, hogy a China Daily című kínai lap egyik májusi számában arról írt, hogy *Kína szívesen venné a Szovjetunió részvételét* is az atomenergia-programban.

A nyugati vállalatok értesülései szerint *Kína ebben az évtizedben három atomerőmű megépítését tervezi.* A legkézzelfogatóbb üzletnek a Daja-öböl menti erőmű ígérkezik. A tervek szerint 1990—91-re készül el a 900 megawattos erőmű mintegy 80 kilométerre a hongkongi határtól. A 4,5 milliárd dollárba kerülő létesítmény főként a brit koronagyarmatot látja majd el árammal. Az atomerőmű a tervek szerint kínai—hongkongi vegyes vállalatként működik majd, s a létesítmény 20 évi üzemelés után kínai tulajdonba megy át.

A létesítmény *társtulajdonosa a Hong Kong Nuclear Investment Co. lesz,* amely aktív részese volt a tervezésnek és az üzemeltetésből is ki fogja venni a részét. Az erőműben előállítandó áram mintegy *kétharmada* áramlik majd át Hongkongba, s innen fedezik majd a koronagyarmat áramszükségletének 15 százalékát.

Békés célokra

Az atomtechnikai együttműködésekről szóló szerződésekben Kína vállalta, hogy az importált technikát és berendezéseket *kizárólag békés célokra használja fel.* Peking arra is ígéretet tett, hogy a nukleáris berendezéseket és anyagokat nem használja fel katonai célokra.

A most körvonalazódó kínai atomerőmű-építési program nagy „falatnak" ígérkezik a potenciális szállítók számára. Miután az elmúlt 5—7 évben az egész tőkés világban csökkent a korábbi atomerőmű-építési láz, az erőművi beruházások számottevően visszaestek, az ágazat szállítói „kiéhezve" várnak minden megrendelést. A kínai piacot illetően tisztában vannak lehetőségeik határaival, valamint a nagy hiteligénnyel. Azt is világosan látják, hogy a kínai energiamérlegben belátható időn belül *nem várható lényeges változás:* továbbra is szénerőművek maradnak a meghatározók, s a vízi erő ésszerűen felhasználható mennyisége rövid távon tíz nagy atomerőmű nagyságrendjének felel meg. A szállító cégeknek azzal is számolniuk kell, hogy a tervezett 20 milliárd dolláros beruházásnak legalább a fele *Kínában „marad"*, építési munkák és hazai szállítások fejében. Mindent egybevetve a nyugati cégek 10 milliárd dollár „tiszta" megrendelésre számíthatnak, s számukra ez az összeg sem jelent lebecsülendő mennyiséget — különösen az ágazat tartós dekonjunktúrája idején.

G. Gy. — Sz. P.

Mai kommentárunk

Bizonyos bizonytalanság

Mióta hírét vettem, hogy jövőre megkapjuk a rég várt lakáskiutalást, úton-útfélen apró cetliken számítgatom, mibe lesz ez nekem. Összeadok, kivonok, majd egy hosszabb számsor végén visszakaparom a kenyérről a margarint a vajtartóba.

Mind ez idáig azonban a legfontosabb adat, a lakás ára ismeretlen volt számomra. A napokban végre kaptam egy fénymásolt cédulát, amely tájékoztat az *1984—85. évi társasházi lakások várható átlagos irányárairól.* Értik ezt? *Várható, átlagos, irányár.* Háromszoros bizonytalansági tényező! Pedig ekkora összegnél még az egyszeres is sok. Sőt sokk! Azt sem tudom, hogy a T. hivatal jókedvében, avagy borús hangulatban saccolta alá vagy fölé az árakat. Bár ezt sejtem: inkább alá. Mert ki meri ma leírni a holnap már tegnapelőtti árat?

Így hát ez a lista voltaképpen bátor és szép gesztus a hivataltól, a köd szurkálása. Az árak pedig mennek — mit mennek? — szaladnak felfelé. A költségek ugyebár. Hát persze, azok is mennek makacsul felfelé és még makacsabb következetességgel mind beépülnek az árakba. A legkisebb lakás ára is egy ember 9—10 évi átlagkeresetét viszi el teljes egészében. Egy emberét, mert több abban a lakásban el se férne. Ám akár drága, akár nem, végül csak elkél a lakás. Mert ha most nem vesszük meg, ki tudja, mikor, milyet, s hol kaphatunk. *Csak a bizonytalanság bizonyos.*

Meg az, hogy már most 100 ezerrel drágább a kiszemelt lakás, mint amit a lista jövőre jósolt.

— kp —

...ire, a Közművelődési Tanács elnöke:

Mit támogassunk?

Lényegi változásban van a közművelődés területén tulajdonképpen minden. Viták folynak funkciórendszeréről, intézményeiről, a munka tartalmáról, a forrásokról, melyekből kiadásait fedezni kell. A napi és szaksajtóban nap mint nap elvi állásfoglalások jelennek meg, színes riportok számolnak be a közművelődés e nagy kérdéseiről. Győri Imre, a Közművelődési Tanács elnöke felkérésünkre készséggel fejtette ki véleményét — a munkatársunkkal, N. Sándor Lászlóval folytatott beszélgetés során — a közművelődés aktuális kérdéseiről.

Győri Imre 1924-ben született Hódmezővásárhelyen. Eredeti szakmája nyomdász. A felszabadulás óta pártmunkásként dolgozik. Irányító szerepet töltött be az ifjúsági mozgalomban. Különböző vezető funkciókat látott el a pártapparátusban. 1963 óta országgyűlési képviselő. Az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, 1962-től 1974-ig, majd a Központi Bizottságban tölt be vezető funkciókat. Az MSZMP KB tagja. 1982-ben lett az Országos Közművelődési Tanács elnöke.

— A Közművelődési Tanács üléseiről csak szűkszavú kommünikék jelennek meg és gyakorlati tevékenységéről keveset tud a közvélemény. Kérjük, röviden ismertesse mi a dolga ennek a testületnek, mivel foglalkoznak?

— A Minisztertanács véleményező, koordináló, ellenőrző és tanácsadó szerve, s döntéselőkészítő, valamint konzultatív funkciót is betölt a Közművelődési Tanács. Miközben a Művelődési Minisztérium ágazati irányítást és felügyeletet gyakorol, a társadalmi szervezetek a SZOT, a KISZ, a Népfront és a szövetkezetek is nagy hagyományú közművelődési tevékenységet folytatnak. E mellett nagy felelősség hárul a szakminisztériumokra a saját területükön dolgozók művelődésének ügyében. Mindezeket a feladatokat próbálja összehangolni a Közművelődési Tanács. Megjegyzem, a Tanácsnak szűkebb körű elnöksége működik, és az igazgatási, valamint az ügyviteli feladatokat egy kis létszámú titkárság látja el. A Közművelődési Tanácsnak tagja: valamennyi tárca és főhatóság felelős vezetője, a társadalmi szervek vezetői vagy megbízottai, továbbá a tudományos kulturális és művészeti élet néhány tekintélyes képviselője.

— Kérem, ismertessen néhány témát, amellyel a közelmúltban foglalkoztak, illetve a közeljövőben foglalkoznak.

— A Tanács általában átfogó művelődéspolitikai témákat tűz napirendre, érdeklődést keltett az utóbbi években az értelmiség kulturális szerepéről, valamint az életmód és a közművelődés összefüggéseiről készített elemzés. Továbbá az idén a gazdaság és a kultúra viszonyát, az ezzel kapcsolatos teendőket tárgyaltuk. Az elnökség általában időszerű, gyakorlatiasabb témákat tűz napirendre. Egyik legutóbbi elnökségi ülésünkön a Balaton-part kulturális ellátásáról, a hazai videózásról volt szó. Munkatervünkben szerepel többek között a közművelődés, a tömegsport és a turizmus összefüggésének megvitatása, s a pedagógiai kultúra fejlesztéséről, az idegennyelv-tanulással kapcsolatos társadalmi feladatokról is tárgyalunk.

— Talán valamennyi fontos téma közül is a gazdaság és a közművelődés viszonya kavarja a legtöbb vihart. Ez ma a legkényesebb kérdés...

— A legkényesebb? Kérdéses. Elvileg én azt hiszem, tisztázott: *a kultúra és gazdaság között rendkívül összetett a kapcsolat.* A műveltségnek különlegesen fontos szerepe van a szocializmus értékrendjében. Nemcsak arról van szó, hogy menynyi pénz jut napi feladatokra, hanem arról is, hogy műveltségnek lényegi hatása lehet a gazdasági fejlődésre. Semmiképpen sem hiányozhat jövőképünkből a műveltség számottevő emelkedése. Nagyon is elképzelhető, hogy a népgazdaság nehézségei ellenére egészségesen fejlődjék a közművelődés, emelkedjék a művelődés színvonala, az emberi kapcsolatokban új minőséget hozhassunk létre, amely némileg kompenzálni tudja a gazdasági szűkösség okozta nehézségeket.

— Ön úgy véli: az elvek világosak. Azzal, amit mondott, lehetetlen egyet nem érteni. Csakhogy a közművelődés munkásai napi munkájukban érzik a gazdasági nehézségeket. Lakonikus rövidséggel gyakran fogalmaznak így: elemi igényekre sincs pénz.

— Noha a közművelődésre fordított állami támogatás pénzértéke tíz év alatt számottevően gyarapodott, mégsem tartom kedvezőnek a helyzetet. Ez az emelkedés ugyanis alig fedezi az árak emelkedését. Mégsem hiszem, hogy reménytelen lenne a helyzet. Osztom a pénzügyi szakemberek véleményét abban, hogy enyhíthetők a gondok a meglévő intézményhálózat racionálisabb kihasználásával, az ésszerűbb gazdálkodással. De állítom azt is, hogy nemzeti értékeink megőrzése, védelme, a műveltség ápolása nagyobb figyelmet követel.

— A népművelők visszatérő panasza, hogy kommercializálódás — elüzletiesedés — fenyegeti a művelődés intézményeit...

— Említettem, nem szabad lebecsülni a tradicionális értékeket. De hát vannak új formái és hajtásai a közművelődésnek. Olyan területeken nyílnak új lehetőségek, ahol a lakosságnak közvetlen — esetenként anyagi — érdeke a kulturális szolgáltatások igénybevétele. E területek révén jórészt fedezni lehet a költségeket, és nem mondhatjuk, hogy e tevékenységek nem hordoznak értéket. Gondolok a közhasznú ismeretek iránt növekvő érdeklődésre, a szakmaszerző kurzusokra, a nyelvtanfolyamokra, a szabás-varrás- és hobbikörökre, a kiskert-szakkörökre stb. Az ilyen szolgáltatást éppúgy meg kell fizetni, mint bármely egyéb szolgáltatást, nem is beszélve a műsoros rendezvényekről. Én az elüzletiesedésnél jobban tartok attól, hogy nem ismerjük eléggé az emberek köznapi igényeit és nem jól szolgáltatunk.

— Maga a Közművelődési Tanács is rendelkezik — korlátozott — anyagi eszközökkel. Hiszen e célra hozták létre a Közművelődési Alapot.

— Ez az Alap elsősorban arra való, hogy a közművelődési ellátás fejlesztését szolgáló, helyileg indított akciókat és programokat támogassa, valamint az új módszerek és kezdeményezések meghonosításához nyújtson segítséget. Noha pénzösszegeink korlátozottak, nagyon sokat várok néhány friss programtól. Nagy elvi jelentőséget tulajdonítunk a munkakultúra fejlesztésének, ami vissza is hat a gazdaság fejlődésére; a közgazdasági ismeretterjesztésnek, a műszaki fejlesztés közművelődési eszközökkel történő elősegítésének. Pályázatot írtunk ki korszerű technikai eszközök alkalmazására, számítógép és képmagnó bevezetésére a közművelődési munkában. Ugyanis a technika a szabadidős tevékenységben csak akkor törhet utat, ha tudatosan és tervszerűen támogatjuk. Ezért vállalunk például feladatot a hazai videózás sokféle formájának koordinálásában. A kezdő lépéseket legalább segíteni kell e téren. Ígéretesnek tartjuk a helyi politikai tájékoztatás, a kollektív szórakozás és ismeretterjesztés olyan új formáját, mint a kábeltelevízió. Pécsett ez már túl is van a kísérleti stádiumon. Mint ismeretes, helyi adó működik egy új lakótelepen, sajátos a közösségi élet szervezését szolgáló műsorokat sugároz, a lakosság rendkívül aktív részvételére építve. Ezt is segítjük sajátos eszközeinkkel.

— Beszélgetésünk során máris kiderült: Ön nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy a társadalom legkülönbözőbb rétegei magukénak tekintsék a közművelődést. De a „hivatalos" közművelődés munkásainak egy része gyanakszik az olyan alulról jövő kezdeményezésekre, mint az egyesülések, az egyesületek. Jogos-e az ilyen óvatoskodás?

— Hallani olyan véleményt is — ezzel szemben —, hogy mindaz, amit *„felülről"* hoznak létre, egyszersmind bürokratikus és korszerűtlen, és minden, amit az állami-tanácsi intézményrendszeren *kívül* hoznak létre — mondhatni ösztönösen —, az korszerű és érdemes a támogatásra. Én nem vagyok semmilyen általánosításnak híve. Ám azokat a rétegigényeket, amelyeknek az állam, a tanács nem lehet gazdája, nem szabad eleve nem létezőknek, indokolatlanoknak és gyanúsaknak tekinteni. A néhány hete a tévé Stúdió műsorában bemutatott pétervásári eset visszhangja például jelezte, hogy a magas színvonalú, igényes értelmiségi klub bürokratikus kezelése semmire sem vezető és fölösleges konfliktusokat szül. Pedig az állami művelődési hálózatnak és a képernyőn bemutatott Új Tükör klubnak azonos célokért kellene küzdenie.

— Tehát szavait úgy értelmezhetem, hogy Ön állást foglal a hivatalosan irányított és a spontán szerveződő művelődési formák rivalizálásának joga mellett?

Állást foglalok egymás mellett élésükért, békés együttműködésükért. Miért ne lehetne például két vetélkedő ének- és zenekar, képzőművész kör egy nagyobb helységben? De állást foglalok egyúttal a *személyek rivalizálása ellen.* Képtelenségnek tartom, hogy ne férjen meg egy bármelyik nagyobb településen több intézmény, és ne törekedhessenek együtt az igények minél többoldalú kielégítésére. Jó szándékkal megteremthetők az együttműködés és a programegyeztetés feltételei. Legyen gazdag és többszínű a közművelődés. Ez közös érdeke valamennyiünknek és ezt saját eszközeivel az Országos Közművelődési Tanács iparkodik elősegíteni.

— Köszönjük a beszélgetést.

JOGREND

Tavasszal az országgyűlés jogi bizottságának ülésén kérdezte egy képviselő, hogy végül is a jövőre gondolunk-e, amikor létrehozzuk az Alkotmányjogi Tanácsot, vagy ma is akad olyan jogszabály, amely ellentétes az alkotmánnyal. Talán nemcsak ő lepődött meg, amikor *a legújabb példákat sorolni hallotta.* Májusban pedig a jogi és költségvetési bizottság közös ülésén kérte valamennyi képviselő, hogy a tisztességtelen versenyről törvényerejű rendelet helyett az országgyűlés alkosson *törvényt.*

Látszólag két teljesen különálló dologról van szó, holott az alkotmányosságot érinti az is, hogy alapvető jogainkat ne rendeletek, hanem a széles nyilvánosság előtt született törvények garantálják. Az egyesületekről egyelőre törvényerejű rendelet szól. Szétszórtak a vallásszabadságot rendező normák is. Más, alkotmányos alapjognak minősülő személyi szabadságjogok — mint amilyen a mozgásszabadság — nem kodifikáltak, vagy a több szintű szabályozás jellemző rájuk.

Az Alkotmányjogi Tanács életre hívása nem csupán hetvennyolc paragrafus megtartását szolgálja majd. Az alkotmányosság megsértése korántsem csak akkor állapítható meg, ha egy jogszabály kifejezetten az alaptörvény előírásaiba ütközik, hanem akkor is, *ha az alkotmány alapján készült jogszabályt sért.* Márpedig ez a kör roppant széles, némi túlzással az egész jogrendszert magában foglalja.

Annak, hogy a kormányzat három évtizede újra meg újra kénytelen a jogalkotást szabályozni, két oka bizonyosan van. Az egyik kedvező, hiszen azt mutatja: erősödik a törvényesség iránti igény. Ugyanakkor a jogalkotás azért tárgya rendszeresen önmagának, mert nem sikerült megtalálni a megfelelő megoldásokat és *a kormány nem ritkán képtelen érvényesíteni akaratát.* Így a témák gyakran visszaköszönnek, a miniszteriális és egyéb központi szervek a jogforrási rendszerre vonatkozó kormányzati döntéseknek nem engedelmeskednek. Ezért az újraszabályozások vajmi kevés újat hoztak. Esetleg más szövegezéssel kénytelenek megismételni azt, amit korábban is tiltottak vagy engedtek, hiszen a régi szabályozás nem hozott eredményt.

Így persze jut majd teendő az Alkotmányjogi Tanács tagjainak. A jogalkotók és az előkészítő munkát végzők jobbára *nem vizsgálják,* hogy munkájuk eredménye összhangban áll-e az alkotmánnyal. Nyilvánvaló szerepe van ebben annak a felfogásnak is, amely az alaptörvényt *elsősorban politikai és nem jogi okmánynak* tekinti, ám ez nem mentség. A jogalkotás szinte csak szervezeti kérdésekben van tekintettel az alkotmányra. Még az úgynevezett hierarchikus ütközések sem a véletlen művei, többnyire szándékosak. Mégpedig olyan felfogás okán, hogy a végrehajtási jogszabály kibocsátására kötelezettek szinte kedvük szerint szűkíthetik, tágíthatják az alapjogszabályt, sőt, új tételeket is alkothatnak.

Kétségtelen, ma már az utasításos jogalkotás végletei megszűntek, s nem fordul elő, hogy az egész lakosságra ható szabályozás utasítás alakját öltse, amint például a lakással és a gyámügygyel egykoron megtörtént. Az ismételt és határozott tilalom miatt az utasítással való visszaélés módozatai „finomultak". De nem mentes jogrendszerünk a *jogágak* közötti ellentmondástól sem. Ilyenkor mondjuk hogy nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal, pedig ennek közvetlen politikai hatása nyilvánvaló. Az ellentmondások gyengíthetik a politikai irányítás *egységéről* alkotott meggyőződést, leértékelődhet a jogrend és a jogbiztonság.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság két bírónőjének véleménye: „Nem elég, hogy *„mellékletben* szabályoznak alapvető kérdéseket, de egyben gátat vetnek annak az alkotmányos jognak, hogy a sérelmező bírósághoz forduljon." „Véleményünk szerint az állampolgár szempontjából megnyugtató lenne ha az adóhatóságtól *független, pártatlan* szervhez, a bírósághoz lehetne fordulni. Ily módon az alkotmányban biztosított jogaikat is gyakorolhatnák."

Ezek csak kiragadott példák, mint amilyen a következő is. Ha ellentmond egymásnak két regula, akkor a rangsorban hátrább álló az érvénytelen. Csakhogy nincs olyan testület, amely ezt kimondja. Pontosabban, léteznek ilyenek, ám a gyakorlatban csupán *elvétve éltek felhatalmazásukkal.* Az Alkotmányjogi Tanácsnak viszont az eléje kerülő kérdésekben állást kell foglalnia, még akkor is, ha nem mindig könnyű a döntés. Itt van mindjárt egy vissza-visszatérő mondat: ha jogszabály másként nem rendelkezik! Járványszerűen terjed ez a formula és *már-már illúzórikussá* teszi a törvényalkotást, hiszen így módon a törvény csak akkor hatályosulhat, ha egyéb — akár alacsonyabb regula előkészítője — másként nem gondolja.

Nagyobb kódexeink legtöbbjének előkészítését az Igazságügyi Minisztérium egyik főosztálya végzi, ahol kellő felkészültséggel — bár nem nagy létszámmal — dogoznak. Az előírások túlnyomó többségét azonban maguk a főhatóságok készítik elő, adják ki, illetve a szerkesztés után tőlük kerülnek a kormány elé, vagy még tovább. Az előkészítők pedig nem mindig tartják szem előtt a jogrend egyetemes összefüggéseit. Gyakori, hogy *jogász nem is látja* a tervezetet, orvosok, közgazdászok, vagy más szakmabéliek terjesztik elő igényeiket, olyanok, akik nincsenek tisztában azzal, hogy a szabályozás mozgástere *nem korlátlan* (ráadásul az idő is örök ellenfél).

Sokak szerint a jogalkotási mechanizmusnak olyan fejlesztésére lenne szükség, amelyben egy központi szerv a központi jogalkotás gazdája lehetne. Ehhez még csak különösebb átszervezés sem kell, hiszen az Igazságügyi Minisztérium alkalmasnak tűnik a feladatra, ha felhatalmazást kap az előkészítés elvi irányítására és ellenőrzésére.

Az Alkotmányjogi Tanács felállításával újabb garanciát kapott a törvényesség. Ez azt az *elsősorban politikai törekvést* tükrözi, hogy tovább szilárduljon az alkotmányosság, a jogrend. Többen is elmondták már, mennyire jelentős e testület puszta léte is. Olyan bizottság ez, amely tetten éri és szóvá teszi az alaptörvénnyel szembe kerülő intézkedéseket, s működése kellő visszatartó erősen hathat.

ÁCS GYÖRGY

Traumák és gyógyulások

Egy elhúzódó beruházás története – Későn gyorsultak fel az események

— *Tudja, mi egy beruházás három fázisa?* Az első: az általános lelkesedés, a második: az általános elkeseredés, s végül jön a kívülállók jutalmazása és az ártatlanok felelősségre vonása!

Manninger Jenő professzor úr ma már szívesen viccelődik: az általa vezetett kórház csakhamar beköltözhet új lakhelyére, az újjáépített *Traumatológiai Intézetbe*, az ország legkorszerűbben felszerelt egészségügyi intézményébe. Igencsak hosszú idő telt el azóta, hogy az utolsó beteg után becsukták a kaput. Hét év! *Hét sovány esztendő* egy ideiglenes, nem is túl jól felszerelt helyen, ahol a szakmai tudáson és lelkiismeretes munkán kívül néhanap talán az ima meg a fohász is elkél a súlyos sérülésekkel, roncsolásokkal érkező betegek megmentésében.

— *Mondja mi tartott hét évig* — kérdezem *Somogyi Lászlót*, beszélgetésünk idején még a Középületépítő Vállalat igazgatóját, akit időközben kineveztek építésügyi és városfejlesztési miniszternek —, *hiszen, ha úgy vesszük, valójában ugyanazt a kórházat kapják vissza a baleseti sebészek.*

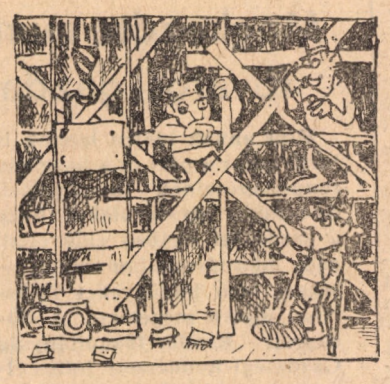
— Nem egészen! A mi munkánk négy részből állt. A meglevő, eddig is traumatológiaként működő főépület rekonstrukcióján kívül építettünk hozzá egy vadonatúj műtő- és egy diagnosztikai blokkot, valamint egy szintén új konyhát és gazdasági részt. A főépület felújítása ezúttal jóval bonyolultabb volt, mintha egy másikat építettünk volna. S mindezt elvégeztük 1980-tól ez év júniusáig. Ismerve a magyar építőipari kapacitásokat, azt hiszem, ez azért nem is olyan rossz eredmény.

Elveszett évek

Négy év? Ez tényleg nem rossz. Csakhogy akkor *három év elveszett*. Mi történt 1977-től, a bezárástól az építkezés megkezdéséig? Sok minden és semmi sem.

Előtörténetnek elég annyi, hogy a főépületet 1938-ban építtette az OTI, az akkor népszerű acélvázas, bauxitbetonos eljárással. Nos, *a bauxitbeton már a hatvanas évek végére „elfáradt"*, de a helyzet nem volt olyan súlyos, hogy fel kelljen függeszteni az intézet működését. Orvosi nyelven: tisztában voltak a betegség krónikus mivoltával, de *akut veszélyt nem láttak*. Egészen a hetvenes évek közepéig, amikor az épület és egyéb jellemzői már lehetetlenné tették, hogy veszély nélkül dolgozzanak benne. A háború előtti előírások alapján épített ház ugyanis „mozgott", ha erősebb szél fújt, ilyenkor nagy csörömpöléssel repedeztek a csövek és az üvegtáblák; a favázas tetőszerkezet beázott és részben megrohadt, a huzat hozta a port. Egyértelművé vált, hogy az épületet el kell hagyni. 1977 decemberében bezárta kapuit a Traumatológiai Intézet, és a kórház átköltözött a jelenlegi otthonába, a Baross utcai épületbe.

Ezután *egy évig nem történt semmi*. Pontosabban különféle tervek és elképzelések születtek az épület jövőbeni sorsát és funkcióját illetően: lebontani vagy nővérszállót, esetleg utógondozó-rehabilitáló intézetet lehetne belőle csinálni. Felmerült az is, hogy több részre kellene bontani, de ezt az ötletet hamar elvetették. *A második évben* végre megkezdődött az épület részletes feltárása. Kiderült, hogy az épület alapja máig is tökéletes szilárdságú portlandcementből készült, és hogy az acélszerkezet is kitűnő állapotban van. Pusztán azáltal, hogy ezeket nem kell újjáépíteni,

a költségvetés megtakaríthatott 300 millió forintot.

Újabb kilenc hónap telt el a szakértői vélemények, rekonstrukciós tervek elkészítésével, aztán azok szakvéleményezésével, majd ellenszakvéleményezésével, de *az épületen még mindig nem dolgozott senki*. Persze, némileg érthető a hosszas döntéshozatal, hiszen az építésügyi és egészségügyi tárcának nem kis összegről, mintegy 1,5 milliárd forint sorsáról kellett határozni. Egy vadonatúj épület, bár orvostechnológiai szempontból minden bizonnyal logikusabban, funkcionálisabban épülhetett volna fel, de jóval drágább is lett volna. 1980-ban *végül is úgy határoztak*, hogy a jelenlegi épület kibővítésével és felújításával marad a baleseti sebészet ott, ahol addig is volt.

Ötvennel kevesebb

Ez a hároméves — talán megtakarítható — procedura *rövidebb lehetett volna*, ha már a kórház bezárásakor kész tervek és az ellenérvekkel vívott csatákban kikristályosodott elképzelések állnak a döntéshozók rendelkezésére. Ezek akkor még csak embrionális állapotban voltak meg. 1980-tól aztán *felgyorsultak az események*. A Középületépítő Vállalat munkához látott. A főépületről leszereltek minden felesleges súlyt, a nehéz közfalakat könnyebb, burkolt gipszlemezekkel helyettesítették, korszerű ajtókat, ablakokat építettek be, az épület valósággal újjászületett. Az ősszel megnyíló kórházban *363 ágy várja majd a betegeket*. Ez ötvennel kevesebb, mint volt.

— *Nem luxus ez az elvesztegetett 50 ágy, ismerve a hazai kórházi viszonyokat, az ágyszűkét?* — faggatom Manninger Jenő professzort, az intézet főigazgatóját.

— Luxus? — ízlelgeti az oly gyakran felemlegetett vádat. — Mondja, miért lenne az luxus, ha a tőlünk és az országtól telhető maximumot próbáljuk elérni? *Csak az a luxus, ami feleslegesen csillog, egyébiránt haszontalan.* Az ötven „elveszett" ágy helyett vizesblokk: mosdó, vécé kerül minden szobába, így betegeinknek nem kell a folyosó végére járkálniuk.

Külföldön már egy ideje rájöttek, hogy az egészségügybe fektetett pénz *nem szükségszerűen „kidobott összeg"*. Ez különösen igaz a baleseti sebészetnél, ahol egyre tökéletesednek és persze, drágulnak az eszközök. Csakhogy a jobb műszerekkel, precízebb diagnózissal gyorsabban, pontosabban végezhető el a szükséges beavatkozás, így biztosabb és rövidebb a gyógyulás. A *„költségtöbblet" tehát visszajön* a kevesebb táppénzen, rokkantsági járadékon . . .

— Nagy ajándék ez a kórház nekünk — mondja *Blaskó Lajos*, a Medicor létesítmény-kivitelezési gyárának igazgatója. — Az új Traumatológia kitűnő *referencia-létesítmény* lesz számunkra a külföldi kórházépítési ajánlatainkban. A sanyarú importhelyzet ellenére sikerült egy rendkívül magas színvonalú orvosszakmai programot kidolgoznunk és megvalósítanunk. S én tudom, mi múlik ezen, engem is a professzor úr műtött — mutatja a kezét, s *nem látok rajta már semmit.*

Nem Mohács...

Összességében úgy tűnik, hogy bár akadnak takargatnivalóink is ebben a történetben, mégsem lett a magyar kórházépítés „Mohácsa" a Traumatológia beruházása. Akár általánosabb értelmet is nyerhetnek Somogyi László Manninger professzorról szóló elismerő szavai.

— Nehogy azt higgye, hogy könnyű sétagalopp volt ez az építkezés. *Kemény csatákat vívtunk* egy-egy kérdésben, de mindig megtaláltuk a nívós kompromisszumokat. *Mi, építészek csak örülünk, ha a partnerünknek van önálló elképzelése. Ez még mindig jobb, mintha csak a munka befejezése után lenne meg a véleménye . . .*

Vanicsek Péter

Az Arbor-Lignum és társai

Erdőgazdálkodási társulások

Több mint tízezer hektáron

Három termelőszövetkezeti erdőgazdálkodási társulás alakult Szolnok megyében a mezőgazdasági nagyüzemek tulajdonát képező, több mint tízezer hektár erdőterület gondozására és fejlesztésére: az együttesen 4700 hektárnyi jászsági erdőket a jászfényszarui Béke Tsz irányításával létrejött Arbor-Lignum társulás műveli, gondozza majd; az abádszalóki Lenin Tsz vállalkozása 2600 hektár Tisza-menti erdőre terjed ki; a tiszai öntözőgazdaságok együttműködése pedig 310 hektár zöldövezet szakszerű fejlesztését tervezi.

A társulatok programjában a vadgazdálkodás számára szükséges erdősávok, fásított területek létrehozása, gondozása is szerepel. A nagyüzemi táblák kialakításával párhuzamosan ugyanis az erdősávok száma, területe alaposan megcsappant, s így sok helyen ma már nincs a mezei apróvadaknak megfelelő búvóhelye. A társulások tervet készítenek a kitermelt haszonfa feldolgozására és hasznosítására is.

(MTI)

Terv-táró

Megszűnt bánya

Beszüntették a termelést a Borsodi Szénbányák bükkaljai bányaüzeméhez tartozó Terv-táró föld alatti munkahelyein. A már gazdaságtalanul termelő bánya több mint ötszáz dolgozója a környékbeli bányákban és üzemekben kapott munkát.

A termelés felhagyása szorosan összefügg azzal a programmal, amelynek végrehajtásával a Borsodi Szénbányák arra alkalmas üzemeiben nagy termelékenységű munkahelyeket alakítanak ki. A most megszüntetett bánya dolgozóinak egy része is egy ilyen munkahelyen, a bükkaljai bányaüzemhez tartozó Szeles akna mintegy másfél méteres széntelepében kialakított 90 méter hosszú, komplexen gépesített fronton állt munkába. *(MTI)*

Egy hét a világgazdaságban

Kiegyezés a csúcson

Az amerikai kamatemelés hírét viszonylag nyugodtan fogadták az elmúlt héten a valutapiacok. Korábban a hiteldrágítás általában a dollár iránti kereslet ugrásszerű növekedését hozta magával, s így mindig emelkedett az amerikai valuta árfolyama a vezető tőkés valuták jegyzésével szemben. Ez a korábbi irányzat azonban az elmúlt héten megdőlt; ennek az a magyarázata, hogy a dollárt már az előző hetekben is igen magasan jegyezték a valutapiacokon. A hét közepén egy dollár 1,35 fonttal, 2,80 márkával, 2,33 svájci frankkal és 8,58 francia frankkal volt egyenlő. Az elkövetkező hetekben a dollár további kis méretű erősödése, illetve szilárdulása várható, hiszen az Egyesült Államokba irányuló tőkeáramlás a „papírforma" szerint ezt az irányzatot váltja ki.

Az arany árában lényeges változás az elmúlt héten sem történt, a piac nyugodt volt; június utolsó hetében egy uncia arany ára továbbra is 370 dollár körül mozgott.

Több mint egyesztendős vajúdás után az elmúlt héten megszületett a *kompromisszumos megállapodás* Nagy-Britannia és a Közös Piac többi kilenc tagja között a szigetország költségvetési hozzájárulásának kérdésében. A Tízek állam- és kormányfőinek Fontainebleau-i csúcsértekezlete 1988-ig pontot tett egy olyan kérdés végére, amelynek eddigi megoldatlansága már-már a Közös Piac megbénításával fenyegetett.

Ismeretes, hogy Nagy-Britannia az elmúlt évek során többször fejezte ki elégedetlenségét az integráció közös kasszájába történő túlzott befizetési kötelezettsége miatt. Thatcher miniszterelnök-asszony szerint az ország számára a közös piaci tagság *„kész ráfizetés"*, hiszen hozzájárulása a brüsszeli költségvetéshez jóval meghaladja az onnan különböző jogcímeken visszakapott összegeket. Az angol közvélemény szerint is az ország a Tízek táborában gazdasági súlyához képest *aránytalanul nagy terheket kénytelen viselni.*

A „vaslady" következetes küzdelme az anyagi kérdések rendezéséért korábban Franciaország és az NSZK ellenállásába ütközött, hiszen *elsősorban a nyugatnémet költségvetésnek kell viselnie* a britek számára most megszavazott anyagi könnyítések árát. A nyugat-európai gazdasági integráció korábbi két csúcsértekezlete kudarccal zárult a szembenálló felek hajthatatlansága miatt. A márciusi teljes sikertelenséggel és kiábrándultsággal végződött brüsszeli csúcs óta azonban történt egy és más a világgazdaságban, valamint Nyugat-Európa háza táján, ami elősegítette a mostani kompromisszum kialakítását.

Kiürül a kassza

Márciusban a Tízek nagy horderejű kérdésekben állapodtak meg: kidolgozták és elfogadták az új mezőgazdasági rendtartást, s megreformálták a közös költségvetés egész rendszerét. Csakhogy az elfogadott intézkedések nem léphettek életbe, mert London azok elfogadását költségvetési hozzájárulásának sorsától tette függővé. *A költségvetési reform elodázása* viszont komoly válsággal fenyegette a Közös Piacot, mert a reformok bevezetése híján kora ősszel kiürült volna Brüsszel kasszája, s a Tízek még folyó kiadásaikat sem tudták volna fedezni.

Tavasszal a felek már meglehetősen *közel voltak a megegyezéshez*, akkor 200 millió dollár volt a brit és a kilenc másik tagország álláspontja közötti különbség. Megfigyelők véleménye szerint a kompromisszum már ezen a pénzügyi szinten létrejöhetett volna, s csupán Thatcher asszony dacos magatartása miatt maradt el a megoldás.

Időközben egyre fenyegetőbb *valósággá vált a közös piaci kassza kiürülése*, s végső soron sem London, sem pedig a többi tagország nem akarta működésképtelenné tenni az integrációt, illetve kenyértörésre vinni a dolgot. (A brüsszeli csúcsértekezlet után mindkét részről hallatszottak már olyan hangok, hogy a kérdést csak Nagy-Britannia távozása oldaná meg . . . A múlt heti kompromisszum értelmében *a szigetország még az idén 800 millió dolláros visszatérítést kap* költségvetési befizetéseiből, s az elkövetkező három évben is jelentős visszatérítésre számíthat. Gyakorlatilag tehát London 1987. végéig csak valamivel fizet be többet a költségvetésbe, mint amennyit onnan mezőgazdasági támogatás, regionális fejlesztés és még számos más jogcímen visszakap. Igaz, *a Thatcher-kormány még többet szeretett volna visszakapni*. Brüsszel pedig még kevesebbet szeretett volna visszafizetni, de a kompromisszumnak mindkét fél számára ára van. Érdemes megjegyezni, hogy az elképzelések szerint a Nagy-Britanniának folyósítandó visszatérítési összeg 25 százalékát az NSZK költségvetése fedezi.

A múlt heti *„mosolygós" csúcsértekezlet* megegyezése nyomán életbe léphet a költségvetési reform: az eddigi 1 százalék helyett a jövőben a tagállamok az értéknövekedési adó 1,4 százalékát fizetik be a közös kasszába, s így jelentősen kibővülnek majd Brüsszel anyagi lehetőségei. Életbe léphetnek az elhatározott intézkedések a mezőgazdasági rendtartás továbbfejlesztésére is. Úgy tűnik, hogy a Fontainebleau-i csúcsértekezlet ismét *működésképessé tette a közös piaci gépezetet*, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kompromisszum nem kis mértékben a gazdasági kényszer hatására jött létre, az ellentétek a felszín alatt továbbra sem csökkentek. A csúcsértekezleten *biztató nyilatkozatok* hangzottak el Spanyolország és Portugália csatlakozási kérelme ügyében. A jelek szerint a két ibériai ország 1986-tól lesz tagja a gazdasági közösségnek, *a jelenlegi Tízek tehát rövidesen Tizenkettekre bővülnek.*

Kamatemelési hullám

A Magyar Hírlap e rovatában idén már többször esett szó az amerikai irányadó kamatláb, a prime rate emeléséről. Az elmúlt héten ismét emelkedtek a hitelkamatok a tengerentúlon, s ez valószínűleg *újabb kamatemelési hullámot indít el* kontinensünk nyugati felén is. Több nagy amerikai bank 12,5-ről 13 százalékra emelte a prime rate-et, s ez az intézkedés meglehetősen *nagy felháborodást váltott ki* az adós országok körében. (A hitel megdrágítására néhány nappal azt követően került sor, hogy 11 latin-amerikai adósállam a kolumbiai Cartagenában megtartott „adóskonferencián" kérte a bankokat a kamatemelések beszüntetésére.) Az elkeseredést és a dühöt az magyarázza, hogy minden egyszázalékos kamatemelés 6—7 milliárd dollárral növeli az eladósodott országok törlesztési terheit.

Az amerikai bankok lépésüket azzal indokolják, hogy nem bíznak az USA-gazdaság kiegyensúlyozott fejlődésének távlataiban. Megítélésük szerint *a túlfűtött gazdasági tevékenység az infláció felélénküléséhez vezethet.* Reagan elnök és a kormányzat rosszallását fejezte ki a hiteldrágítás miatt, hiszen az kimondottan *rontja az őszi újraválasztási esélyeket.* Pénzügyi szakemberek véleménye szerint egy hónapon belül újabb félszázalékos kamatemelés várható, s valószínűleg az USA központi bankja, a FED is kénytelen lesz — szándéka ellenére — emelni a leszámítolási kamatlábat. A magas kamatok pedig újabb pénzösszegeket vonnak el a beruházásoktól a spekulációba, s ezzel nem csak a dollár túlzottan erős helyzete szilárdul tovább, hanem törés következhet be a gazdasági fellendülésben is a fejlett tőkés országokban. A 700 milliárd dolláros tartozásállománnyal rendelkező adósállamok helyzete pedig még tovább romolhat.

Gonda György—Szentgáli Péter

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Horváth István Görögországban

Belügyi delegáció élén hivatalos látogatásra hétfőn Athénbe utazott *Horváth István* belügyminiszter, *Joannisz Szkularikisznek*, a Görög Köztársaság közbiztonsági miniszterének meghívására. Az elutazásnál jelen volt *Pantelis Economou*, a Görög Köztársaság magyarországi nagykövete.

Fogadás Kanada nemzeti ünnepe alkalmából

Theodore Jean Arcand, Kanada budapesti nagykövete hazája nemzeti ünnepe alkalmából hétfőn fogadást adott a rezidenciáján. A fogadáson részt vett *Veress Péter* külkereskedelmi miniszter, *Garai Róbert* külügyminiszterhelyettes, *Magyar Gábor* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes, valamint az állami, a társadalmi, a gazdasági, a kulturális élet több más képviselője. Ott volt a budapesti diplomáciai képviseletek sok vezetője és tagja.

Tímár Mátyás tárgyalásai Csehszlovákiában

Jan Steiskalnak, a Csehszlovák Állami Bank elnökének meghívására június 27. és 30. között hivatalos látogatáson járt Csehszlovákiában *Tímár Mátyás*, a Magyar Nemzeti Bank elnöke. A bankvezetők áttekintették a magyar és a csehszlovák bank közötti együttműködés kérdéseit, továbbá véleményt cseréltek nemzetközi pénzügyi kérdésekről.

Tímár Mátyást fogadta *Svatopluk Potác*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság miniszterelnök-helyettese, az állami tervbizottság elnöke és *Jaroslav Kansky*, a Szlovák Szocialista Köztársaság miniszterelnök-helyettese.

Tímár Mátyás hazaérkezett.

Georges Haui megérkezése

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására hazánkba érkezett *Georges Haui*, a Libanoni Kommunista Párt KB főtitkára. A vendéget a Ferihegyi repülőtéren *Györke József*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta.

Enrique de la Mata elutazott

Hétfőn elutazott hazánkból *Enrique de la Mata*, a Vöröskereszt és Vörösfélhold Társaságok Ligájának elnöke. Látogatása során megbeszéléseket folytatott *Hantos Jánossal*, a Magyar Vöröskereszt Országos Végrehajtó Bizottságának elnökével a II. Vöröskeresztes Béke-világkonferencia előkészületeiről, valamint a Magyar Vöröskereszt és a liga együttműködéséről.

Ifjúságpolitikai delegáció a Szovjetunióban

Hétfőn *Nagy Sándornak*, az Állami Ifjúsági Bizottság titkárának vezetésével — a Lenini Komszomol Központi Bizottsága és illetékes állami szervek meghívására — delegáció utazott a Szovjetunióba az időszerű ifjúságpolitikai kérdések megvitatása és tapasztalatcsere céljából.

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács *Winkler Ágostonnak*, a munkásőrség budapesti parancsnoksága nyugalmazott szakcsoportvezetőjének kommunista életútja elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára adta át.

✶

Az Elnöki Tanács *dr. Orosz Zoltánnak*, a Budapesti Műszaki Egyetem nyugalmazott gazdasági és műszaki főigazgatójának 60. születésnapja alkalmából, munkássága elismeréseként a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Földiák Gábor* művelődési miniszterhelyettes adta át.

✶

Az Elnöki Tanács eredményes munkásságuk elismeréséül, nyugállományba vonulásuk alkalmából *dr. Bartha Zoltánnak*, a Taurus Gumiipari Vállalat műszaki tanácsadójának, *Bottyán Jánosnak*, a Vegyiműveket Építő és Szerelő Vállalat személyzeti és szociális igazgatójának, *Czupi Jánosnak*, a Lakástextil Vállalat vezérigazgató-helyettesének, *Déri Györgynek*, az Industrial Export irodavezetőjének, *Domby Sándornak*, az Egyesült Villamosgépgyár vezérigazgató-helyettesének, *Hónig Ernőnek*, a Villamosberendezés és Elektronikai Vállalat műszaki igazgatójának, *Horváth Andrásnak*, a Taurus Gumiipari Vállalat főkönyvelőjének, *Kenessey Gábornénak*, az Ipari Számítástechnikai Vállalat önálló osztályvezetőjének, *Kiss Lukácsnénak*, a Mechanikai Laboratórium Híradástechnikai Kísérleti Vállalat főosztályvezetőjének, *Németh Józsefnek*, a Mátraaljai Szénbányák vszb titkárának, *Szűcs Ernőnek*, a BIVIMPEX Bőrgyárak Kereskedelmi Közös Vállalata főosztályvezetőjének, *Ternyei Gézának*, a Lakástextil Vállalat vezérigazgató-helyettesének, *dr. Tornai Józsefnek*, a System Szervezési Vállalat igazgatóság vezetőjének, *dr. Vajta Lászlónénak*, a Magyar Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet irodavezetőjének és *Végvári Józsefnek*, az Erőműjavító és Karbantartó Vállalat főosztályvezetőjének a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetéseket *Juhász Ádám* ipari államtitkár hétfőn adta át.

✶

Az Elnöki Tanács *Sebes Sándorné Kolozs Mártának*, a Külügyminisztérium nyugalmazott főosztályvezetőjének több évtizedes munkásmozgalmi tevékenysége elismeréseként a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta. A kitüntetést hétfőn a Parlamentben *Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át. Jelen volt *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára.

✶

Az Elnöki Tanács *Danyi Sándornak*, a Népszabadság archívuma vezetőjének több évtizedes kimagasló munkájáért, nyugdíjba vonulása alkamából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Automatizálási világkongresszus

(Folytatás az 1. oldalról)

gyelemmel kell fordulni a rendszerek felé, ahol azokat alkalmazzák. Ennek kapcsán emlékeztetett arra, hogy az automatizálás a műszaki, a fizikai, a biológiai és a gazdasági rendszereket egyaránt érinti. Az automatizálás terjedése ugyanakkor mindinkább megköveteli, hogy annak társadalmi hatását vizsgálják.

A számítógéppel segített tervezés és gyártás, az irodai munkák automatizálása, a biológiai, az infrastrukturális és a gazdasági rendszerek irányítása és ellenőrzése mind az ember és a gép új viszonyát jelentik. A mostani kongresszus jó alkalom arra, hogy tovább erősítsék az automatizálásnak azt a szerepét, amellyel szakmai hídként kapcsolatot teremt a különböző szakmák, szakterületek, valamint szakemberek és nem szakemberek között.

A megnyitó beszédeket követően Vámos Tibor átnyújtotta *Jakov Z. Cipkin* szovjet akadémikusnak az automatizálás terén végzett sok évtizedes tudományos munkája elismeréséül a szövetség legmagasabb kitüntetését, a *Quazza-emlékérmet*.

Az ünnepélyes megnyitó után a kongresszus plenáris előadásokkal folytatta munkáját. Az egyhetes kongresszus során összesen hat plenáris előadásra kerül majd sor, ebből hétfőn *John Zaborszky* és *Petar V. Kokotovic* amerikai akadémikusoknak a rendszerelmélet fejlődéséről, illetve a modellezés irányításának legújabb eredményeiről szóló elemzése hangzott el.

Délután a Magyar Tudományos Akadémia épületében, valamint a Fórum és a Duna Intercontinental Szállodákban szekcióüléseket tartottak. A kongresszus idején tíz különböző szekcióban az automatizálás alkalmazásának összesen 11 témakörét tekintik át. Ezek egyikében, a *Társadalmi hatások* szekcióban hétfőn nagy érdeklődés mellett elhangzott az első magyar előadás is: *Hatvany József*, a Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet munkatársa a számítógéppel segített műszaki tervezés általános problémáiról, tényleges hasznosságáról tartott előadást. *(MTI)*

Díjazott ápolónők

Dr. Kovács István szülész-nőgyógyász professzornak, a fővárosi egykori Bábaképző igazgatójának emlékére özvegye tavaly alapítványt létesített. Az egymillió forintos alapítvány kamatait azoknak a 35 évnél fiatalabb ápolónőknek ítéli oda minden esztendőben a Magyar Vöröskereszt budapesti vezetősége által létesített bizottság, akik legalább öt éve dolgoznak klinikán, kórházban; lelkiismeretesen, humánusan teljesítik feladataikat, példásan vesznek részt a társadalmi-vöröskeresztes munkában, élenjárnak a szakmai továbbképzésben, az önképzésben. A jutalmakat minden évben Semmelweis Ignác születésének évfordulóján adják át.

Az idén *Boldog Anna*, az Orvostovábbképző Intézet II. sebészeti klinikája, *Dani Antalné*, a SOTE II. belklinikája, *Holló Péterné*, a fővárosi Balassa János Kórház-Rendelőintézet, *Jászberényi Valéria*, a SOTE II. szemészeti klinikája, *Losonczi Katalin*, a János Kórház, *Ötvös Sándorné*, az Országos Orvosi Rehabalitációs Intézet, *Rajkai Zsuzsanna*, a Központi Állami Kórház-Rendelőintézet, *Szlopoczki Gabriella*, az Újpesti Kórház és *Wetzelné Gál Anna*, a Margit Kórház ápolónője kapta. *(MTI)*

Nagyjavítás Ózdon

Az Ózdi Kohászati Üzemek finomhengerművében hétfőn reggel leállt a termelés, és a hengerészek, műszaki irányítók helyét több száz karbantartó szakember foglalta el, megkezdték a finomhengermű éves nagyjavítását. A tizenkét napra és nyolc órára tervezett javító és ellenőrző munkában hétszázötven dolgozó vesz részt.

Az éves nagyjavítás során átépítik az 5-ös számú tolókemencét, elvégzik a nagy teljesítményű villanymotorok általános revízióját, valamint a hűtőpadok javítását; a munkálatokra több mint tízmillió forintot fordítanak. *(MTI)*

Új benzinkvóta Lengyelországban

Vasárnaptól kezdve a lengyel autósok valamivel több benzint vásárolhatnak, mint eddig. A harmadik negyedévre, vagy a nyaralási szezon idejére felemelték a jegyre vásárolható benzinadagokat. A kis hengerűrtartalmú kocsik (például a kis Polskik) tulajdonosai havi 24 liter helyett 30 litert, a nagykocsik tulajdonosai pedig havi 36 liter helyett 45 liter benzint vásárolhatnak.

Lengyelországban azért alkalmazzák a jegyrendszert a benzinárusításban, mert míg a forgalomban részt vevő kocsik száma évek óta állandóan nő, az ország a jelenlegi gazdasági helyzetében az olajbehozatalt, s ennek következtében a benzingyártást sem képes fokozni. *(MTI)*

Nem mindenki gyanús, aki gazdag

Megkezdte munkáját a rendőrség fővárosi gazdasági rendészete

Mint annak idején lapunk is hírül adta: a párt és a kormány rendelkezéseinek megfelelően új rendőri egység alakul, hogy a gazdasági életben elkövetett, nagy fokú társadalmi veszélyességgel bíró bűnügyeket földerítse, illetve megelőzze. A Budapesti Rendőr-főkapitányság Gazdasági Rendészete július elsejével megkezdte működését.

Az új rendőri szerv feladatairól adott tegnap tájékoztatást *dr. Vincze Lukács* rendőr vezérőrnagy, a BRFK vezetője és *dr. Konczer István* rendőr ezredes, főkapitány-helyettes.

Gyakoriak a vesztegetések

Az utóbbi évek kriminálstatisztikai adatai azt igazolják, hogy a fővárosban, de országosan is, emelkedett a népgazdaság és a társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények száma. Gyakoriak lettek a közélet tisztaságát sértő cselekmények, különösen a *vesztegetések*. Viszonylag széles körben elterjedt, hogy némelyek anyagi ellenszolgáltatásért teljesítik kötelességüket, illetve éppen azért szegik meg azt. Az emberek tisztességes nagy többsége a korábbiaknál sokkal érzékenyebben és élesebben reagál a társadalmi, a gazdasági életben előforduló szabálytalanságokra, bűncselekményekre. Jogos volt az igény, hogy az élősdi, harácsoló, korrupciós magatartások következményeit mind szélesebb körben derítsék föl, és szigorúbban lépjenek föl az elkövetők ellen.

Tavaly — 1982-höz viszonyítva — *másfél százalékkal több gazdasági bűncselekményt követtek el:* 5 ezer 237 vált ismertté. E kategóriában jelentős arányt képvisel a munka nélküli jövedelemszerzés egyik legtipikusabb formája, az *üzérkedés*. Számuk egy év alatt megkétszereződött: tavaly ellőtt 424-re derült fény, a múlt esztendőben pedig 955-re. Érezhette hatásait a nemzetközi bűnözés, magyar és külföldi bűnelkövetők összefonódása mind gyakoribb. Egyebek között emiatt is növekedett a valuta, a nemesfém csempészése. A társadalmi tulajdont körülbelül 30 ezer bűncselemény károsította tavaly, s ezekkel a lopásokkal, betöréses lopásokkal, sikkasztásokkal, csalásokkal *626 millió forint* kárt okoztak a népgazdaságnak.

Országos jelleggel

Mindezekre figyelemmel született meg a döntés, hogy szükség van a különböző visszaéléseket megelőző és felderítő munka javítására, a határozottabb, hatékonyabb törvényes intézkedésekre. A Gazdasági Rendészet természetesen úgy végzi majd a munkáját, hogy *nem korlátozza és nem akadályozza az egészséges vállalkozói magatartást, az észszerű kockázatvállalást, a társadalmilag hasznos, a nagyobb teljesítményekkel arányban álló jövedelemszerzést.* Az új rendőri egység elsősorban a fővárosban tevékenykedik, de munkaokmányai felhatalmazzák, hogy országos jelleggel dolgozzon. Munkájukat a gazdasági élet különböző területeiről válogatott, száz önkéntes rendőr segíti. Tanácsadó csoportjuknak nyugállományú rendőrtisztek a tagjai, akik évtizedekig dolgoztak népgazdasági területen, tapasztalataiknak jó hasznát veszik. Csakúgy, mint a gazdasági vezetők tanácsának segítségét: 17 magasan kvalifikált szakember áll a rendelkezésükre.

Hangsúlyozták a tegnapi tájékoztatón, hogy *nem mindenki gyanús, aki gazdag és jól él.* A sok munkával, becsületesen megszerzett vagyonnal nem kell senkinek sem elszámolnia. És még valami: a Gazdasági Rendészet nem a gazdasági vezetők helyett védi a társadalmi tulajdont, az ő felelősségük változatlanul megmarad, és számítanak aktív támogatásukra is.

(borbás)

Háromszázmillió forint

Állomáskorszerűsítés Hatvanban

Nagyszabású rekonstrukció kezdődött a hatvani vasútállomáson. Korszerűsítik az állomás vágányhálózatát, s ezzel párhuzamosan megemelik a peronokat. Az utóbbival az utasok le- és felszállását teszik kényelmessé. Jövőre mintegy 50 millió forintos költséggel aluljárót is építenek. Ezzel nemcsak a vágányok megközelítésének balesetveszélyességét csökkentik, de egyszerűsítik a vágányok által „kettévágottt" hatvani lakótelepek közötti közlekedést is. A Heves megyei Tanács éppen ezért 10 millió forinttal hozzájárul az építés költségeihez.

A korszerűsítés során új, nagyteljesítményű integra-dominó rendszerű biztosítóberendezést is felszerelnek. Ezzel állítják majd a váltókat és a sínpályák jelzéseit. A berendezésnek új épületet emelnek.

A nagy forgalmú hatvani csomópont rekonstrukcióját 1986-ban fejezik be. A korszerűsítés együttesen mintegy 300 millió forintba kerül. *(MTI)*

Nemzetközi diákolimpia

Ifjú fizikusok nagy sikere

Az elmúlt tíz év legjobb eredményeivel érkezett haza hétfőn az az ötfős magyar csapat, amely a 15. Nemzetközi Fizikai Diákolimpián vett részt a svédországi Sigtuna városban. A diákolimpikonoknak három elméleti feladatot kellett megoldaniuk, majd a fizikai kísérletekre került sor.

A záróünnepélyen *Bengt Svensson*, a Svéd Fizikai Társulat elnöke, a versenybizottság vezetője adta át a díjakat. Versenyzőink közül *Csillag Péter* (Budapest, Landler Jenő Híradástechnikai Szakközépiskola) első díjat, *Frigó József* (Pécs, Nagy Lajos Gimnázium), *Fáth Gábor* (Budapest, Fazekas Mihály Gimnázium) és *Erdős László* (Budapest, Berzsenyi Dániel Gimnázium) harmadik díjat, *Fodor Gyula* (Budapest, Móricz Zsigmond Gimnázium) dicséretet kapott.

Az országok közötti nem hivatalos pontversenyben Magyarország a résztvevő 18 ország között harmadik helyen végzett a Szovjetunió és Románia mögött. *(MTI)*

Egy hét a világgazdaságban

Adós, fizess

Megélénkülés, növekvő exportbevétel kellene

Az elmúlt hét világgazdasági eseményeinek középpontjában továbbra is azoknak a megoldási módoknak a keresése állt, amelyekkel a hitelező államok, bankok és nemzetközi pénzügyi szervezetek — szorosan együttműködve az adósállamokkal — *enyhíteni* tudják a olajjal nem rendelkező fejlődő országok tartozásgondjait. Jelenleg mintegy 700 milliárd dollárra tehetők ezek a törlesztési kötelezettségek, ebből a latin-amerikai országok részesedése 350 milliárd. E rovatban már esett szó arról, hogy az amerikai kamatlábak emelése hogyan és mennyivel növeli az adósok tartozásait, s a hiteldrágulás mennyire megnehezíti, illetve elhúzza a megrendült helyzetű gazdaságok talpraállását.

Átmenetileg lehet

Az adósállamok részéről az elmúlt héten is sok olyan nyilatkozat hangzott el, amelyekben hitelezőik tudomására hozták, hogy nem áll szándékukban a tartozások visszafizetésének elmulasztása. Csakhogy a törlesztések ütemes teljesítéséhez *rendezett kamatviszonyok,* némi gazdasági megélénkülés és nem utolsósorban növekvő exportbevételek szükségesek. Amennyiben egy ország az adósságait nem újabb hitelek felvételéből akarja törleszteni (kérdés persze az is, hogy miként juthat újabb kölcsönökhöz egy nagy mértékben eladósodott gazdaság), akkor mindenekelőtt *a kivitel növeléséből* származó bevételeket kell erre a célra fordítania.

Az adósságok törlesztése egy ideig „finanszírozható" erőteljes importkorlátozásból is, amikor a szükséges anyagi eszközöket a kivitel szinten maradása, vagy lassú növekedése mellett a behozatal megnyirbálásából teremtik elő. A kényszerű behozatali korlátozásoknak azonban van egy határa, ahol és amikor a szűkös importlehetőségek már nem hagyják érintetlenül a műszaki fejlődést, az alkatrészutánpótlást, végső soron pedig a gazdasági növekedést. (Érdemes megjegyezni, hogy a latin-amerikai országok a gazdasági egyensúly helyreállítása érdekében 1981—83. között 40 százalékkal csökkentették behozatalukat az Egyesült Államokból, de lényeges javulást ez sem eredményezett.)

Az adósságok leépítésének „legtisztább" módja tehát *az export folyamatos növelése, s a kiviteli jövedelmekből való törlesztés — gazdaságilag elfogadható importszint tartása mellett.* Ehhez mindenekelőtt versenyképes termékekre, piaci keresletre, valamint *akadálytalan exportlehetőségekre* van szükség.

S itt van az a tényező, amelyről az adósállamok mind több említést tesznek: ezek az országok csakis akkor lesznek képesek törleszteni, ha engedik őket exportálni és ha exportcikkeikért stabil árat kapnak. Ma úgyanis a világkereskedelem zavartalan működésének igen sok nyílt, vagy burkolt protekcionista intézkedés állja útját. A kormányoknak kifinomult eszközök állnak rendelkezésére, hogy a hazai ipar és mezőgazdaság vélt, vagy valós védelme érdekében megnehezítsék, illetve meggátolják az exportra szánt termékek piacra jutását. Mexikónak például a kamatok emelkedése 600 millió dolláros többletterhet jelent idén, tehát ennyivel többet kellene exportálnia ahhoz, hogy maradéktalanul teljesíteni tudja törlesztési kötelezettségeit. Nem kis gond ennek a többlet árualapnak az előteremtése sem, de a bajokat tetézi, ha a fejlett tőkés országok nem nyitják meg kellően piacaikat a mexikói termékek előtt. S ugyanez a probléma „áll" a többi adósállamra is, hiszen idén a protekcionizmus hullámai ismét magasra csapnak. (Sovány vigaszt jelent az adósállamok számára, hogy 1984-ben a világkereskedelem — az előrejelzések szerint — 5—6 százalékkal növekedik a tavalyi esztendőhöz képest.)

Lassító hatás

Mind gyakrabban tapasztalható az olyan piacvédelmi politika érvényesülése, amely egyes ágazatokban — mezőgazdaság, acél- és textilipar stb. — kizárja a külföldi versenyt, nem engedi érvényesülni a nemzetközi munkamegosztásból származó előnyöket. Ez az irányzat kedvezőtlenül érinti a szocialista országok exporttevékenységét is, s ehhez esetükben még hozzájárul a fejlett technika megszerzését akadályozó nyugati intézkedések sora. *A technológiai embargó ugyanis lassítja az exportkapacitás növelését.*

Az eladósodott országok címére érkező fizetési felszólítások jogosságához nem fér kétség, de zökkenőmentes törlesztés csak viszonylagos szabadkereskedelem esetén valósítható meg. Nem véletlen, hogy a latin-amerikai adósállamok cartagenai tanácskozásán kiemelt figyelmet kapott a zöld út biztosításának követelése az export számára. A kereskedelmi akadályok felszámolása ugyanis olyan bevételekhez juttathatja a térség országait, amelyekből a törlesztés mellett még gazdaságfejlesztésre is lehet anyagi eszközöket fordítani, s egyúttal fenntartható a termelés megszokott „üzletmenetéhez" szükséges behozatal.

A legutóbbi jelentések szerint Lengyelország konvertibilis valutákban fennálló adóssága 26,4 milliárd dollár. A varsói pénzügyminisztérium közlése szerint *az ország csak 1987. után tudja megkezdeni külföldi tartozásainak csökkentését.* A lengyel pénzügyi szakemberek az adósságok törlesztésének egyetlen útját jelölik meg: a dinamikus exportnövelést, amely évről évre számottevő külkereskedelmi mérlegtöbbletet eredményez. A szükséges behozatal fenntartása mellett az aktívumból mind nagyobb összegek juthatnak a tartozások visszafizetésére. De a lengyel kivitelt a fejlett tőkés államok egy részében — mindenekelőtt az Egyesült Államokban — politikai és kereskedelempolitikai akadályok gátolják, a lengyel áruk egy hányada nem juthat versenyképes feltételek alapján a nyugati piacokra. (A legnagyobb kedvezmény elvének megvonása például a legtöbb lengyel árucikk számára lehetetlenné teszi a piacrajutást az USA-ban. Ugyancsak politikai okokból a kivitel növelését gátló intézkedéseket hoztak Washingtonban az elmúlt héten Bulgáriával szemben.)

Lengyel gondok

Varsói adatok szerint idén Lengyelország várhatóan *6,5 milliárd dollár értékben exportál árut a tőkés országokba,* adósságállománya tehát négyévi nem-rubel elszámolású kivitelével egyenlő. Ezt az exportbevételt természetesen nem lehet teljes egészében az adósságok lefaragására fordítani, hiszen a termeléshez és a fogyasztáshoz az országnak *behozatalra* is szüksége van. A keletkező mérlegtöbblet egyelőre csak a kamatok egy részének a visszafizetésére elegendő.

Gonda György—Szentgáli Péter

Látlelet és diagnózis (1.)

Felemás találmány?

A vállalati gazdasági munkaközösségek tapasztalatai

Felemás találmány — mondják gyakran a vállalati gazdasági munkaközösségekről. Pedig csupán egyetlen szépséghibájuk lehet: az, hogy a kiemelkedő teljesítményt, tisztes ellenszolgáltatás fejében a munkaidőn túl produkálják. De hát milyen okok idézték elő ezt a helyzetet? Mert nagyon valószínű, hogy ez az állapot a kényszer szülötte... Nem a vgmk-kal van tehát baj, a közgazdasági szabályozás csúszott mellékvágányra.

„A feszültségek régóta összegyűltek — idő és alkalom kérdése volt, hogy a felszínre robbanjanak. A vállalati gazdasági munkaközösségek megalakulása csupán ezt az alkalmat jelentette" — a Fémmunkás Vállalat vezérigazgatója, *Tóth Imre* jellemezte ekképpen a vgmk-kal kapcsolatos helyzetet.

Mert amióta az ötlet körvonalazódott, amióta az elsők létrejöttek — azóta folyik a vita. Hol kisebb, hol nagyobb intenzitással. Most mintha lecsillapodtak volna a kedélyek. Mintha a támadók is belefáradtak volna az állandó ádáz küzdelembe, aminek nem volt sok eredménye: a vgmk-k minden más kisvállalati formát lekörözve gombamódra szaporodtak. Ám, az sem kizárt, hogy ez a mostani nyugalom csupán látszólagos, a kivárás taktikáján alapul. *„A jövő évtől más lesz a bérszabályozás* — említette egyik beszélgető partnerem —, *abba már nem fog beleférni ez a fizetéskiegészítés."*

Sokan félnek, hogy ez valóban így lesz. Ha nem jövőre, akkor egy-két év múlva. *Molnár Antalné* és *Gyurina Józsefné,* a Dunai Vasmű egyik tekercselő vgmk-jának tagjai. Mindketten azon imádkoznak — mint említették —, hogy még pár évig legyen módjuk a többletkeresetre. Utána már úgy is belefáradnak a megnyújtott munkaidőbe.

Titokban folyt

Az ellenérzésnek, a szakszervezetek rosszallásának éppen a meghosszabbított munkaidő az egyik forrása. Hová lett a „háromszor nyolc" megvalósulása? Ma nem nyolc órát dolgoznak az emberek, hanem jóval többet. S ezt csak a pihenés, a művelődés rovására tehetik. Ugyanakkor az is tény, hogy *ez a túlmunka már régóta létezik.* Felmérések bizonyítják, hogy a második gazdaságba a foglalkoztatottak jelentős része bekapcsolódott — hol legálisan, hol pedig titokban, minden adózás nélkül. Így ez a forma ellenőrizhetetlen volt, csupán sejteni lehetett, hogy a hivatalos statisztikák mindig alábecsülték a maszekolók, fusizók, bedolgozók táborát. S mert e tevékenység jelentős része *titokban folyt,* nem is akartunk tudomást venni róla.

És akkor *jöttek a kisvállalkozások.* A gmk-t még csak le lehetett „nyelni", nem volt olyan éles a konfrontáció a nyolcórai munka és az utána nyújtott teljesítmény között. Már csak azért sem, mert a munkahely általában nem ismerte részleteiben, hogy tagjai milyen kisvállalkozásban vesznek részt — a munkahelyen kívül. Csupán áldását adta, tudomásul vette, és ezzel a dolog vállalaton kívülre, a látótávolságon túlra került. A vgmk-k azonban *kapun belül* vannak. Az esetek jelentős részében ugyanazt a munkát végzik, mint amit a normál munkaidőben... *Csakhát, a teljesítmények!* A szervezettség, a fegyelem, a keresetek! *Mintha nem ugyanazok az emberek dolgoznának itt és a munkahelyeken.* Ha nincs ez a különbség, talán nincs is ennyi támadás. A középszerű teljesítményt és fizetést elfogadta volna a kívülállók népes tábora. Akkor még a megnyújtott munkaidő

sem csípte volna annyira a szemeket. Így azonban állandó feszültségponttá váltak a vgmk-k.

Nem azért — legalábbis az esetek többségében —, mintha rosszul dolgoznának, vagy a nagyobb keresetek mögött ne lenne teljesítményfedezet. Nem, erről nincs szó. A vállalatoknál mindenki szeme előtt zajlik a munka, esetenként rendkívül kemény feltételekkel: *„Volt úgy* — mesélte a Dunai Vasmű Elektron nevű vgmk-jának a képviselője, *Kondorosi Ferenc* —, *hogy éjjel kettőkor vertek fel. A gép leállt, azonnal kellett javítani, a munkát egyébként általában a gépálláshoz kell igazítanunk, így gyakran kiszámíthatatlan, mikor dolgozhatunk".* S ez a munkavállalói magatartás — legalábbis a Dunai Vasműben — nem ritka a vgmk-ban. Csakhogy ennek megvan *az ellentétele.* Dolgozni lehet és keresni. És ez az, amiért a kívülmaradók irigykednek. Nem a vgmk-kal van bajuk — a harag, a gáncs mégis gyakran ellenük irányul. A gazdasági szabályozás negatív hatása, a teljesítményre ösztönzés gyengeségei miatt érzett *tehetetlenség csapódik le* ebben a formában.

A perifériára száműzve

„A vgmk felemás találmány — fogalmazta meg véleményét *dr. Szmicsek Sándor,* a Dunai Vasmű munkaszervezési főmérnöke. — *Módot ad arra, hogy az ember teljesebben adja önmagát, de csak a többlet munkaidőben. Miért kell a valódi teljesítményelvet úgy elfogadni, hogy rögtön a perifériára száműzzük?"*

A kérdés jogos, ám az igazi, mindenki számára érthető és elfogadható válasz még nem született meg. Bár sokan remélik, hogy a gazdaságirányítás továbbfejlesztése ezt az ellentmondást is feloldja. Hogy megpróbálja, az bizonyos. *A lecke fel van adva* — s ez nem kis mértékben a vgmk-k teljesítményének köszönhető. *„Sokan mondják* — említette dr. Tóth Imre vezérigazgató —, *hogy a vgmk-k teljesítménye a főmunkaidőben is elérhető. Én ezzel nem értek egyet, hiszen a kisvállalkozásban a legjobb szakemberek vesznek részt, a vállalatnál viszont dolgoznak linkek, csak kisebb munkatempóra képesek is. Abban hiszek, hogy a két teljesítmény közelíthető egymáshoz."*

Ennek a véleménynek ellentmondani látszik egy, a Dunai Vasműben hallott álláspont: *„Az anyagokat gyakran biciklin szállítjuk, és elvileg a vállalat biztosítja ezeket, a gyakorlatban mégis nekünk kell rohangálni érte"* — mondta *Czeglédi Miklós* művezető, az Amplidi vgmk tagja. Vagyis a szervezésben még itt is nagyok a tartalékok, bár kétségtelenül nagyságrendekkel jobb, mint a főmunkaidőben.

Ami a mesés jövedelmeket illeti: valóban magasabbak, mint a „rendes" munkaidőben. Ám, ha figyelembe vesszük, hogy ezért milyen ellentétel jár, akkor nem biztos, hogy aránytalan. A vállalatnak — a jelenlegi szabályozás közepette — különösen előnyös a vgmk, hiszen *nem a drága bérforintot emészti,* hanem a költség terhére írandó. A kettő között egyelőre óriási, s áthághatatlan a különbség. Ha a többi, költségként elszámolható munkaerőforrást tekintjük — a kooperációt és a külföldi munkaerőt —, akkor a vgmk a legolcsóbb megoldás. A vállalatnak tehát jól jön az ilyen kisvállalkozás, az érdekeltség egyértelműen létéhez kapcsolódik.

A vezető nem érdekelt

De *milyen a vezető érdekeltsége?* Dr. Szmicsek Sándor véleménye: *„Hogy milyen eredménnyel működnek a vgmk-k, hogy jól. kézben vannak-e tartva, s nem a fő munka rovására keresnek-e munkaidőn túl sokat, az nagyrészt a vezetők erkölcsi erejétől függ. Személyi érdekeltségük nem fűződik hozzá. Én nyugodtabb lennék, ha a gazdaságnak ezen a területén is inkább érdek állna szemben érdekkel... Akkor biztosan nem kellene attól félni, hogy a vgmk-k felhígulnak, vagy hogy azért nem tudnak jól dolgozni, mert vezetői féltékenység akadályozza munkájukat."*. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a vállalaton belüli kisvállalkozások működtetése, ellenőrzése jelentősen megnöveli a vezetők adminisztrációs munkáját is. Így, ha közvetlen anyagi érdek sem fűződik létrehozásukhoz, nem meglepő, hogy esetenként a vállalati vezetők hozzáállása is ellentmondásos. Mert egy igazgatótól vagy éppen a helyettestől, s a főosztályvezetőtől elvárható ugyan a vállalati érdekkel való azonosulás, de ha ezt személyes érdek nem támasztja alá, akkor bizony ez az azonosulás akár *ellentétébe is átcsaphat.*

Kellemetlen mellékíz

Hogy ez ne következzék be, s hogy a szakszervezet és a kívülmaradók háborgását csillapítsák, a Dunai Vasműben *korlátozásokat vezettek be.* A vgmk-ban szerezhető éves jövedelmet 60 ezer forintra maximálták, s a tervezéskor már a vállalkozásra fordítható pénzt is körvonalazzák. Ezzel, persze verseny alakulhat ki — vagyis többen vállalnának munkát kisvállalkozásban, mint amennyire anyagi lehetőség lenne —, ám a korlátozásnak mégis csak *kellemetlen mellékíze van.*

KOCSI ILONA

(Folytatjuk)

HÉTKÖZBEN 222-804

A Hétközben kérdése

Vége a szemérmes profizmusnak?

Július elsejétől az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnökének rendelkezése lehetővé teszi az egyesületeknek, hogy a sportolókkal *munkaviszonyt* létesítsenek. A részletekről *dr. Petró Lászlót*, az OTSH munkatársát kérdeztük.

— *Eddig különböző vállalatoknál „dolgoztak" az élsportolók, ahonnan kirendelték őket az egyesületekhez — munkavégzésre. Mi változott?*

— Az új megoldás szerint arra is mód nyílik, hogy az egyesület *közvetlenül* a sportolóval kössön munkaszerződést.

— *Milyen feltételek?*

— Mindenekelőtt a nemzeti bajnokságban kell szerepelni. Ha labdarúgókról van szó, akkor az egyesület összesen *húsz* játékossal köthet szerződést. Más sportágakban az a feltétel, hogy az illetőnek *nemzetközi osztályú minősítése legyen*. További feltétel, hogy saját sportolóját az egyesület akkor foglalkoztathatja sportmunkatársi munkakörben, ha ahhoz béralap áll rendelkezésre.

— *Honnan kapnak erre pénzt a klubok?*

— Többnyire a vállalatoktól.

— *Miért kötött a labdarúgók létszámkerete?*

— Nem kívánatos, hogy az egyesületek *korlátlan* számú labdarúgót alkalmazzanak. Húsz ember elég egy csapat kiállításához.

— *Miért kell ezt előírni az egyesületeknek?*

— Mert a bérkeret kötött, és az összeget csak korlátozott számú sportoló között oszthatják szét. Korábban, amikor csak vállalatoknál dolgozhattak a labdarúgók, szükség volt ilyen limitre. Ma is maradhatnak a bázisszerv alkalmazásában, *ha úgy látják jónak*.

— *Miért nem lehet az egyesületekre bízni, hogy hány labdarúgót alkalmaznak?*

— Az egyesület érdeke eltérő lehet a társadalométól, és talán jóval több focistát alkalmaznának az indokoltnál — *megszerezve a legjobbakat*. Ez pedig a többi egyesület és a klub többi szakosztályának rovására menne. Szerintem így is *könnyebb* helyzetben vannak a focisták, hiszen *nehezebb* például az atlétikában elérni a nemzetközi szintet, mint valamelyik NB I-es csapatba bekerülni.

— *És a többi csapatjátékra miért nem vonatkozik a korlátozás?*

— A foci *tömegeket vonz*, a fociért egy klub is többre lenne képes. Egyébként hagyománya van annak, hogy ebben a sportágban a játékosok *kizárólag* a focival foglalkoznak. A labdarúgás olyan bevételt jelent néhány egyesületnek, amelyből képesek a játékosokat jutalmazni. De másfajta előírások — más csapatjáték sportolóit is érintik. Így például a gyeplabdánál 16, a jégkorongnál 25 játékos kaphat egyesületenként munkaidő-kedvezményt vagy rendkívüli szabadságot. De nekik *nem* a sportolás a fő foglalkozásuk.

— *Tekinthetjük-e úgy, hogy lezárult a profizmus körüli vita?*

— Továbbra is eltérőek az álláspontok a profizmusról. *Szerintünk az a profi, aki a munkáját a lehető legmagasabb szinten végzi el.* Ugyanakkor a nemzetközi szabályzatok szerint az a labdarúgó, aki részt vett a 82-es világbajnoki döntőn és a selejtezőkön, nem indulhat az idei olimpián. Így a labdarúgók között vannak profik, nem amatőrök és amatőrök egyaránt. A magyar nemzeti bajnokságban szereplő labdarúgók jelenleg a *nem amatőr kategóriába* tartoznak. *A vita továbbra sincs eldöntve, mindenesetre nálunk tisztább lett a kép.*

(ács)

Hol dolgozhatnak?

Nyári munka — diákoknak

Mint minden esztendőben, most is több diák kereste meg lapunkat: adjunk tájékoztatást, *hol dolgozhatnának a nyáron?* A Pályaválasztási Intézet Munkavállalási Tanácsadójának vezetőjéhez, *dr. Várady Lajos*hoz fordultunk.

Tőle tudjuk: sok nagyvállalat, ipari és szolgáltató üzem, bolt, termelőszövetkezet számít a munkáskezekre. A fizetések a tavalyihoz képest emelkedtek. A rendeletek értelmében a szünidei foglalkoztatásban olyan fiatalok vehetnek részt, akik *betöltötték* 14. életévüket. A 16 éven aluliaknak *írásbeli hozzájárulást* kell kérniük szüleiktől és kortól függetlenül valamennyi diáknak az iskolától. A javító vizsgára utalt általános és középiskolások számára nem engedélyezik a munkát. Új, hogy az a 14. életévét betöltött diák *dolgozhat*, aki nem javító vizsgát tesz, hanem *osztályt ismétel*. A tanulóknak a nyár folyamán legalább négy hetet *pihenéssel* kell tölteniük!

A *kereskedelmi pálya* iránt sokan érdeklődnek. Nekik ajánljuk például a *Budapesti Közért Vállalatot*. Itt júliusban és augusztusban 25—25 diákot, általános, közép- és főiskolást alkalmaznak. A kereset alapbérből és mozgóbérből áll. A nyolc általánost végzettek 1500 forint alapbért, a középiskolások 1800, míg a főiskolások 2400 forintot kaphatnak, s ehhez jön a mozgóbér. Jelentkezni lehet a XII. kerület, Böszörményi u. 20—22-ben.

Az *élelmiszeriparon* belül is tágak a lehetőségek. A *Duna Csokoládégyár, a Budapesti Csokoládégyár, a Budafoki Sajtömlesztő Üzem, a Kőbányai Sörgyár, a Fővárosi Ásványvíz és Jégipari Vállalat, a Budapesti Konzervgyar* egyaránt szívesen látja a jelentkezőket. Találomra ragadjunk ki egyet. A Fővárosi Ásványvíz és Jégipari Vállalatnál csak 16 éven felüli diákok jelentkezzenek. A felvétel a VIII. kerület, Népszínház u. 22-ben van. A munkavállaláshoz *egészségügyi könyv* kell. A havi kereset órabérből és csoportteljesítmény-százalékból tevődik össze. E szerint a lányok 2400—2600, a fiúk 2500—3300 forint közötti fizetést érhetnek el.

Nagy szükség van a diákmunkásokra az *ingatlankezelőségeknél*. A IX. kerületben például a Ferenc körút 8-ban, a XI—XXII. kerületi ingatlankezelőnél a Kosztolányi D. tér 12-ben lehet jelentkezni. Kőműves, víz-, villanyszerelő, burkoló mellett kaphatnak helyet a segédmunkára beosztottak, elsősorban a fiúk. Az órabérek általában 11,50 és 18,50 között változnak. Meleg ebédet biztosítanak.

HALLÓ... HALLÓ... HALLÓ...

Befőtt, de mibe? — Tükröt! — Útirány

Nádor Ferencné panaszolta Budapestről: itt van a befőzés ideje, és nem lehet befőttes üvegeket kapni a boltokban. Pedig minden bizonnyal sok kiskerttulajdonos eltenné a saját gyümölcsét, amely nemcsak jobb ízű, mint a gyári, hanem olcsóbb is.

Olvasónk észrevételét továbbították a Vasedény Vállalat áruforgalmi osztályának vezetőjéhez. Elmondta: valóban nem lehet üvegeket kapni, ám erről nem ők tehetnek, hanem az Amfora Kereskedelmi Vállalat, amely nem szállította ki időben a megrendelt mennyiséget. Az osztályvezető ígérete szerint azonban a hét közepétől valamennyi üvegszakületükben lehet majd kapni butéliákat.

A teljesség kedvéért felhívtuk az Amfora áruforgalmi főosztályát is, ahol megtudtuk: ha le is maradtak a Vasedénynek való szállítással, a saját szaküzletükben, a Tanács körút 22. alatt jelenleg is van, és remélhetőleg a jövőben is folyamatosan lesz ebből a cikkből.

—ner

✶

Figyelemre méltó javaslatot küldött szerkesztőségünkbe Fái László budapesti olvasónk. Ezt írja levelében: „Mióta több súlyos baleset történt a vasúti kereszteződésekben, sok cikket olvastam a biztonságos, de költséges jelzőberendezésekről, valamint a kereszteződések beláthatóvá tételéről. Azt a módszert azonban, amely szerintem a legolcsóbb, senki sem említi: nevezetesen a parabolatükröket. Miért nem szerelnek föl ilyeneket a nehezen belátható átjárókba?"

A MÁV-vezérigazgatóság illetékese elmondta: a nyolcvanas évek elején ők is szorgalmazták ezt a megoldást, azonban az akkor még Közlekedési és Postaügyi Minisztérium Közúti Főosztálya elutasította a javaslatot. Ennek — a MÁV szerint — legfőbb oka volt, hogy a tükröket összetörhetik, valamint nehézkes a tisztításuk.

—gráner—

✶

Fodor István budapesti olvasónk javaslatát tesszük közzé.

— Miután hamarosan átadják az újjá épített Árpád-hidat, és a csatlakozó csomópontokat, célszerűnek tartanám, ha a 26-os buszok a budai oldalon végighaladva a Margitsziget északi bejárójánál is bejuthatnának oda. Így a budaiaknak nem kellene átmenni Pestre. Ez különösen az óbudaiaknak lenne kényelmesebb. Természetesen az eddigi forgalmi rend is életben maradna.

(sz)

Nemzeti-számla

A felépítendő Nemzeti Színház csekkszámlájára közadakozásból befizetett összegek az 1984. július 2-i állapot szerint:

Hazai befizetések:	61 678 018 Ft
Külföldi befizetések:	5 168 468 Ft
Összesen:	66 846 516 Ft

CSEKKSZÁMLASZÁM: 546-621

Fizetett fantomtelefon

154-325. Ismerősöm jó ideje nem telefonál. Szeretne, de május közepétől fogva rossz a készülék. Illetve nem is biztos, hogy a készülék rossz, mindenesetre ő maga hiába tárcsáz, s őt is hiába hívják. Kicsöng a telefon, így hallja a hívó, viszont Kozma Lászlóné a Goldmark Károly utca 15-ben sehogyan sem hallja meg. Nem mintha állandóan a telefonon csüngne, de fia Svédországban dolgozik jelenleg — tudósember, s még vagy fél évig oda köti a szerződése —, leánya pedig férjével együtt Svájcban van, két és féléves tudományos szerződéssel. Az asszony egyedül él, igencsak szüksége lenne a telefonra. De ez a kisebbik baj. Mármint az, hogy hiába kéri; a szerelők nem jönnek.

A szerelők nem jönnek, telefonszámla viszont igen. Hiába házal a hölgy, el nem hiszik neki a Krisztina telefonközpontban, hogy rossz a készülék — de még ez sem lenne túlságosan meglepő. Az viszont igen, hogy a nem működő, következésképpen nem létező telefon miatt a tarifa szerint megállapított „telefondíjat" meg kellene fizetnie. Illetve még csak nem is az alapdíjat, de annál jóval többet, mintegy félezer forintot. Arra lennénk kíváncsiak, hogyan számolták ki a posta központjában, hogy annyit telefonált otthonról a hölgy, akinek saját telefonja két hónapja még csak nem is működik. Bizonyosan sajátos technikával dolgoztak...

Netán számítógéppel?

— stb —

A BUDAPESTI MOZIK HETI MŰSORA

JÚLIUS 12-TŐL 18-IG

A HÉT FILMBEMUTATÓI

Balfácán; Egész nap esik*; Kicsi és pici*.

A filmek választását megkönnyítő rövid tartalom a Pesti Műsorban!

✶

Kertmozik műsora

Hófehér* Budai Kertmozi 9. **A szalamandra*** Csepeli Parkmozi 12—13-án és 15—18-ig 9. **Szeplány ajándékba*** Vörösmarty Kertmozi h9.

✶

Tanács (Magyar Filmek Mozija)

12—13. **Vuk** 9, 11, 1. 14—15. **Az idő urai** 9, 11, 1. 16-án **Misi mókus kalandjai** f10, f12, f2. 17-én: **Vízipók—csodapók** f10, f12, f2. 18-án: **Suli-buli** f10, f12, f2. **Aranycsapat** 12-én 14—15-ig 3, f6, 8. 13-án 3, 16—18-ig este 8. **Beszélő köntös** 16—18-ig du. f4, h6. Magyar filmtárlat: **Ünnepnapok** 13-án du. h6, 8.

✶

Budapesti Művelődési Központ Kamaratermében

13-án este 8: **A hosszútávfutó magányossága.**

✶

Honvéd Kamaraterem

A lengyel rövidfilmstúdiókban készült animációs filmekből összeállítás du. f4, f5, f6. **Zenekari próba*** este f7. **A karmester*** este 8. **Egy szoknya, egy nadrág** 14—15-én de. h10 és f2.

✶

Horizont

A legkisebb törpe 12—14-ig és 16—18-ig de. 9, 10, 11, 12, 1, 2. **Elveszett egy kékszemű.** K.: Mindennapos utazásaink krónikája 12—14-ig és 16—18-ig du. 3, 5.

Tévématiné 15-én de. f10-től du. 5-ig. **Mézga család** 12—17-ig este 7. **Egy óra múlva itt vagyok** 12—17-ig este 8.

18-án: **Szerdai meglepetés!**

✶

Kinizsi Stúdiómozi

12-én: **Gary Cooper, ki vagy a mennyekben*** f4, h6, 8. 13-án: **Sörgyári capricció*** f4, h6, 8. 14-én: **Kis kiruccanások*** 3, f6, 8. 15-én: **Szindbád*****f4, h6, 8. 16-án: **Drama a tengerparton**** f4, h6, 8. 17-én: **Derszu Uzala I—II.** f4, f7. 18-án: **Tengerre nézó szoba*** f4, h6, 8.

✶

Aki mer, az nyer (szovjet) Gorkij 12-én f4, h6, 8 (orosz nyelvű előadás). **Akit Buldózernek hívtak** (mb. cl.) Palota 14—15. du. 3. **Amit tudni akarsz a szexről...*****(mb. am.) Kultúra 14—15. n6, f8. **Aranycsapat** (magyar) Tanács 12-én 14—15-ig 3, f6, 8. 13-án 3, 16—18-ig este 8. **Az aranyrablók üldözője** (mb. NDK) Tátra 14—15. du. 2. **Ámok*****(marokkói) Toldi Stúdiómozi f4, h6, 8. **Balfácán** (mb. fr.) Uránia 10, 12, 2. Bartók 9, n12, f2. Alfa 4, n7, f9. Kossuth 3, n6, f8. Fórum 3, n6, f8. Alkotmány f4, h6, 8. Fény de. h9, 11, n2. Bástya minden éjjel 10. Olimpia 13—14. éjjel 10. Tátra 4, n7, f9. **Beszélő köntös** (magyar) Magyar Néphadsereg Művelődési Háza 17-én h6. MOM-mozi 15—16, h3, 5, n8. Tanács 16—18. d: f4, h6. **A birodalom visszavág** (mb. am.) Bástya 10, f1. Csillag 16—18, 5, f8. **Boszorkányszombat** (magyar) Cinkota 15-én du. 3. Rege 15-én du. 3. **Bosszúvágy**** (mb. am.) Kultúra 16—17. n6, f8. **Bye, bye Brasil** (brazil) Pest-Buda 16—18. n6, f8. Új Tükör Klubmozi du. 4, 6, 8. Palota 12—15. n6, f8. **Cabiria éjszakái*** (ol.) Zuglói 16-án este 8. **Csillagok háborúja I—II.** (am.) Pest-Buda 14-én 2, 5, 15-én f3. Csillag 13—15. 5, f8. **Csillagom, halálom*** (szovjet) Zuglói 16—18. este h6, 8. 16-án h6. **Csizmás kandúr** (japán) Ikarus Művelődési Központ 16-án f1. **Csizmás kandúr a világ körül** (japán) Béke XV. 14—15. 3. **Derszu Uzala I—II.** (szovjet) Kinizsi Stúdiómozi 17-én f4, f7. **Donald kacsa és a többiek** (am.) Madách 15-én du. 4. **Dráma a tengerparton**** (francia) Kinizsi Stúdiómozi 16-án f4, h6, 8. **Egész nap esik*** (bolgár) Zrínyi du. f4, h6, 8. **Egy szoknya, egy nadrág** (magyar) Honvéd Kamaraterem 14—15-én de. h10 és f12. **Egy zseni, két haver, egy balek** Bányász 12—13. és 16—18-ig f9, 11, n2. **Elveszett egy kékszemű** (mb. szovjet) Alfa 13-án de. 10. Horizont 12—14-ig és 16—18-ig du. 3, 5. **Elvis Presley** (am.) Rege 13-án n6, f8. **Eszkimó asszony fázik** (magyar) Bástya 3, n6, f8. Haladás 13—15. este h6, 8. **E. T. (A Földönkívüli)** (mb. am.) Táncsics f4. **Ezermilliárd dollár*** (mb. am.) Alkotás 3, f6, 8. **...és megint dühbe jövünk** (ol.) Olimpia f10, f12, f2. Alkotmány 16-án n2. **Fegyvercsempészek** (rom.) Alkotás de. h9, h11, h1. **A fej nélküli lovas** (mb. szovjet) Budafok 14—15. du. 4. **Flóra asszony és két férje*** (mb. brazil) Jókai 12—15. n6, f8. **Forróvérű kísértet** (mb. ol.) Tinódi f4, h6, 8. Cinkota 13—15. n6, f8. **Gary Cooper, ki vagy a mennyekben*** (spanyol) Kinizsi Stúdiómozi 12-én f4, h6, 8. **Gyertek el a névnapomra*** (magyar) Béke XV. 16—17. n6, h8. **Gyónás gyilkosság után**** (mb. am.) Táncsics h6, 8. Ugocsa h6, 8. **Hair*** (am.) Toldi Stúdiómozi 10, f1. **A harmadik királyfi** (mb. csehsz.) Éva 14—15. du. f2. **A hatodik halálraítélt** (mb. szovj.) Akadémia 12—15. du. f4. **Háromfivér*** (mb. ol—fr.) Diadal 16—18. f4, h6, 8. 16-án f4, h6. **Házasság szabadnappal*** (magyar) Vörös Csillag du. 4, n7, f9. Olimpia du. f4, f6, f8. **Hegyen-völgyön** (magyar) Bem 4. **Hegyi emberek*** (mb. am.) Fővárosi Művelődési Ház 16-án 4, n7. **A hét mesterlövész** (am.) Rege 16—18. n6, h8. **Hófehér*** (magyar) Fény du. f4, h6, 8, 17-én f4, 8. Szikra 10, 12, 2, 4, 6, 8. **Hófehérke és a hét törpe** (mb. am.) Sport 17-én, de. 10. Ady 16—17. du. f6, Diadal 12—15. du. f4. **A holdlakók titka** (mb. fr.) Rege 15-én de. 10. **Holdtölte Texasban*** (fr.) Pest-Buda 12—13. és 15-én n6, f8. Palota 16—18. n6, f8. **A hosszútávfutó magányossága**** (mb. ang.) Budapesti Művelődési Központ Kamaraterme 13-án este 8. **Hótünder** (mb. szovjet) Ipoly 12—15. du. f4. **Huckleberry Finn és a csirkefogók** (mb. szovjet) Újvilág Dózsa Művelődési Ház 15-én 5. **Hugó, a vízilo** (magyar—amerikai) Akadémia 15-én de. 9, 11, 1. **A XX. század kalózai** (mb. szovjet) Palota 16-án du. f3. Haladás 13—15. du. f4. **Hüvelyk Matyi** (mb. am.) Bem 10, 12, 2. **Az idő urai** (magyar—fr.) Tanács 14—15. 9, 11, 1. **István, a király** (magyar) Zuglói 12—15. f4, h6, 8. Béke XIII. 14—15. f4, h6, 8. **Itália bukása*** (jug.) Diadal 12—15. este h6, 8. **Jégmezők lovagja** (szovjet) Cinkota 16-án n6, f8. **Job lázadása** (magyar) Szikra Kamaraterem du. 4, 6, 8. **A karmester*** (mb. lengyel) Honvéd Kamaraterme este 8. **Kelly hősei I—II.** (mb. am.) Május 1. 10, 1, 4, 7. Budafok 6. **Kejnő Kaliforniába készül**** (mb. am.) Balassi 13—15. este h6, 8. Balaton este h6, 8. Haladás 16—17. f4, h6, 8. **Kincs, ami nincs** (mb. ol.) Csokonai h9, 11, n2. Bányász f4, h6, 8. Széchenyi 12-én f4, h6, 8. 16—18. f4, h6, 8. **Kicsi és pici*** (ol.) Puskin du. f4, h6, 8. Duna 9, n12, f2, és 14-én éjjel 11-kor is. Kőbánya f4, h6, 8. **A kicsi kocsi újra száguld** (mb. am.) Puskin h9, 11, n2. Kossuth h9, h11, h1. Sport 3, n6, f8. Óbuda f4, f6, f8. Bartók 4, n7, f9. **Kis kiruccanások*** (svájci) Kinizsi Stúdiómozi 14-én 3, f6, 8. **Kisvárosi fojtogató**** (mb. francia) Béke XV. 14—15. n6, f8. **A kívánság faja*** (szovjet) Gorkij 13—15. f4, h6, 8. **Kóma**** (mb. am.) Akadémia 12—15. este h6, 8. **Konvoj*** (mb. am.) Nap 12—15. f4, h6, 8. **A korona elrablása, avagy újra a bosszúállók** (mb. szovjet) Balassi 13—15-ig du. n4. **Languszta reggelire*** (mb. ol—francia) Jókai 16-án n6, f8. **A legkisebb törpe** (mb. szovjet) Horizont 12—14-ig és 16—18-ig 9, 10, 11, 12, 1, 2. **Ludas Matyi** (magyar rajzfilm) Bányász 14—15. f10, f12, f2. **Mackó Misi a világűrben** (mb. lengyel—francia) Nap 15-én f10, f12, f2. **Majmok bolygója*** (am.) Ipoly 12—15. este h6, 8. **Mexikó lángokban I—II.** (szovj—mexikói—ol.) Kultúra 12—15. 6: Béthlen 16—18-ig este 6. **Meztelen bosszú**** (am.) Diadal 15-én 11, n2, 16-án este 8. **Mindhalálig zene**** (am.) Ikarus Művelődési Központ 16. f6, f8. **Misi Mókus kalandjai** (magy.) Tanács 16. f10, f12, f2. **A Nagy Medve fiai** (NDK) Széchenyi 13. f4. **Napló gyermekeimnek*** (magy.) Tisza du. f4, f6, f8. Ikarus Művelődési Központ 12. f6, f8. **Nevem: Senki** (mb. ol—fr—NSZK) Éva 12—15. f4, h6, 8. **Nőrablás**** (jug—NSZK) Ady 16—17. este h8. **Nős agglegény** (mb. szovj) Bem este 8, 8. **Nyitott utak** (magy.) Akadémia 16—18-ig f4, h6, 8. **Olaszok hihetetlen kalandjai Leningrádban** (mb. szovj—ol.) Zrínyi de. 9, 11, 1. **Oz, a csodak csodája** (mb. am.) Óbuda f10, f12, f2, Zuglói 16—18. du. f4. **A pagoda csapdája** (szovj.) Gorkij 16—18. (premier előtt) f4, h6, 8. **Piedone Afrikában** (ol.) Ugocsa 15. de. 9, 11, 1. Széchenyi 16—17. du. f4, h6. **Piedone Egyiptomban** (mb. ol.) Béke XV., 12—13. n6, f8. **A piszkos tizenkettő I—II.*** (mb. am.) Corvin 4, n8. Vörös Csillag 10, 1. Madách 6. **A postakocsi I—II.*** (ol—francia) Szikra Kamaraterem de. 10, 1. **Púpos lovacska** (mb. szovjet) Balaton 12—15-ig du. f4. **Riki-Tiki-Tévi** (mb. szovjet—indiai) Jókai 15-én du. 3. **Sivatagi show** (hangbem. am.) Kultúra 15. du. 3. **Sok pénznél jobb a több**** (mb. francia) Csokonai f4, h6, 8. Ady 13—15. f8, h8, vas. n4 is. Béke XIII., 16—18. f4, h6, 8. **Sörgyári capricció*** (mb. csehszl.) Kinizsi Stúdió Mozi 13. f4, h6, 8. **Suli Buli** (magy.) Tanács 15. f10, f12, f2. **A szalamandra*** (mb. ol—ang.) Corvin 14. éjjel f11, Fórum 13. éjjel 10. **101 kiskutya** (mb. am.) Uránia 4, 6, 8. Új Tükör Klubmozi 10, 12, 2. Ugocsa f4. **Szegény Dzsoni és Árnika** (magy.) Balaton 16—18. du. f4. **Szelid motorosok**** (am.) Honvéd de. 10, 12, 2. **Szindbád***** (magy.) Kinizsi Stúdió Mozi 15. f4, h6, 8. **Sztárok bűvöletében*** (lengy.) Honvéd du. 4, 6, 8. **Szupermodell**** (mb. am.) Rege 14—15. n6, f8. **Szuperzsaru** (mb. ol.) Bethlen 12—15. 3, n6, f8. **Tengerre néző szoba*** (mb. lengyel) Kinizsi Stúdió Mozi 18. f4, h6, 8. **Te rongyos élet*** (magy.) Duna du. 4, n7, f9. **Trófea** (jug.) Fény 17-én du. h6. **Úira szól a hatlövetű** (mb. am.) Tisza de. h9, 11, n2. **Az utolsó vérbosszú** (szovjet) Kossuth Kamaraterem f4, h6, 8. **Utószinkron** (szovj.) Széchenyi 16—17-én este 8. **Ünepnapok** (magy.) Tanács 13-án du. h6, 8. **Vámmentes házasság*** (magy.) Nap 16—18-ig f4, h6, 8. **Vámpír négy keréken*** (mb. csehszl.) Ipoly 16—18. f4, h6, 8. **Vészjelzés a tenger alól** (mb. szoviet) Éva 16—18. f4, h6, 8. Fővárosi Művelődési Ház 12. 4 n7. **Vízipók-csodapók** (magy.) Tanács 17. f10, f12, f2. Ikarus Művelődési Központ 13-án f1. **Vuk** (magy.) Tanács 12—13. 9, 11, 1. Bethlen 16—18. du. 4. **Zenekari próba*** (ol.) Honvéd Kamaraterem este f7.

(X) Szerencséjét ne hagyja ki! Vásárolja meg a **Lakáscsere-Cserebere** újság 13. számát. 16 oldalon — nemcsak budapesti — lakáshirdetést és 32 oldalon különleges rejtvényt talál a legújabb számban. Halász Judit és Kabir Bedi pályázati rejtvényével.

(X) Az ÁPISZ számítástechnikai szaküzletében — Bp. IX., Dandár u. 28. — raktárról kaphatók NDK mágneses kartonok A/4 álló, fekvő, valamint quadrat méretben, lyukkártyatároló és hatfiókos kartontároló szekrények. Telefon: 141-928.

Gondolatgyár

Rubik Ernő a bűvös kocka után – Kisszövetkezet nagy tervei

A Városmajor utcai lepusztult villán egyelőre csak a cégtábla új. De ha birtokukba vehetik végre a tulajdonosok, nem a név lesz a novum, hanem a megvalósuló szándék, amiért a Rubik Stúdió létrejött.

— Jogi kategóriánk: *műszaki fejlesztő kisszövetkezet* — kezdi a beszélgetést a híres kocka atyja, *Rubik Ernő* elnök. — A kisszövetkezet csak létszámában tér el a hagyományos szövetkezettől. Alapító tőkéjét ugyanúgy *a tagok adják össze* pénzükből és eszközeikből; a gazdálkodási szabályok, a beszámolási kötelezettség ránk is vonatkozik.

A kutatástól a gyártásig

— Milyen különösségei vannak egy nagy szövetkezethez képest?

— Egy-egy ember több összevont funkciót lát el. Másként nem megy: tizenhatan társultunk, gépészmérnökök, ipari formatervezők, belsőépítészek, grafikusok, faipari technikus, modellezők, vannak közöttünk. Különösségét az adja, amiben a termelő tevékenységtől különbözik a műszaki fejlesztés. Annak szabályozása megfojtaná a hosszabb kifutási idejű, jó adag kockázatot tartalmazó szellemi alkotó munkát.

— Miért éppen a kisszövetkezeti formát választották a lehetőségek ma már sokszínű palettájáról?

— Célunkhoz és munkamódszerünkhöz ezt véltük optimálisnak.

A kisszövetkezet alapító levelén már tavaly év végén megszáradt a tinta. Fél év telt el az épületre való, kényszerű várakozásban, és még most is csak az átalakításra váró hallban ülhetünk le beszélgetni arról, amit a háttérben egy rajzasztal jelez. Rajta üres papír feszül; gondolatra, munkára vár.

— A műszaki fejlesztés, az innováció komplex folyamatában sok tényező erő működik. A Rubik Stúdió mire vállalkozik?

— Nemcsak néhány elemével foglalkozunk, hanem a teljes folyamattal. Tehát a kutatástól kezdve a gyárthatóság feltételeinek földerítésén, a műszaki tervezésen és a formatervezésen át a marketing mindennel.

— A vállalkozáshoz képest meglehetősen kicsinek tűnik a szervezet...

— A kisszövetkezet munkájában részt vevők létszáma, szakmai összetétele úgy változik majd, ahogyan azt a konkrét feladatok megkívánják. Munkaviszonyt létesíthetünk tagsági viszony nélkül, teljes vagy részfoglalkoztatásra, akár egyszeri megbízásra.

— Szakosodnak-e valamilyen „műfajra", termékre?

— A műszaki fejlesztés széles fogalom, és mi nem tartottuk szükségesnek a behatárolást. Hogy mikor, mivel foglalkozunk, azt azok az emberek szabják meg, akikkel dolgozunk, az ő ötleteik, javaslataik, elképzeléseik, tehát nincsen semmiféle profilirozás.

Így előfordulhat, hogy egyszerre foglalkozunk orvosi műszerekkel, háztartási eszközökkel és számítástechnikai berendezésekkel.

A kudarc kockázatával

— A kudarc kockázatát egyedül a kisszövetkezet vállalja?

— A saját körünkből származó ötletekért igen, de foglalkozunk máshol született szabadalmak hasznosításával, megosztott kockázattal. Cégünknek még nincsen múltja, de már eddig is sokan megkerestek, és ha a stúdió fölmutatható eredményt ér el — ez a szám biztosan növekedni fog. Az Innovációs Alapítványhoz befutó javaslatokból is itt tervezünk megvalósítani néhányat.

— Mondana példákat, milyen ötletek várnak a kivitelezésre?

— Foglalkozunk egy személyi számítógépekhez kapcsolható grafikai eszköz kifejlesztésével, és tervezünk egy összecsukható kosarat. Hogy kapacitásunkat kihasználjuk, külső megbízásokat is elvállalunk. Most éppen demonstrációs eszközöket készítünk az Iskolatelevízió egyik műsorához. De ez még mindig csak a felkészülés, a szervezés, a kapcsolatteremtés időszaka. Fizikai értelemben is: ezt az épületet fel kell újítani és át kell alakítani, hogy alkalmas legyen az alkotó munkára, s ez elhúzódik még egy ideig. Addig partnerkapcsolatokat építünk ki, szerződéseket kötünk, hogy ez a csonka év se teljék el eredménytelenül, habár az indulás esztendejében nem tervezünk nyereséget. Már kapcsolatot teremtettünk az innovációs szervezetekkel, a nemzetközi szabadalmakkal foglalkozó 16. sz. Ügyvédi Munkaközösséggel, külkereskedelmi vállalatokkal, a Politoys szövetkezettel, amelyik a játékok gyártásában érdekelt. Hosszú távú együttműködést készítünk elő gyártó nagyvállalatokkal, például a Hajdúsági Iparművekkel.

Legyenek társak

— Mi volt a célja egy, a nevét viselő kisszövetkezet létrehozásával?

— Általában: az innovációs folyamat teljes körét átfogni egy-egy konkrét témában. Azt a bizonyos világszínvonalú minőséget elérni és megtartani, vagyis *exportképes termékek gyártását elősegíteni.* Ez nem képzelhető el másként, csak ha tartós kapcsolatokat alakítunk ki a termelőkkel, közöttük koordinálunk.

— Habár ez nehezebb és hosszabb folyamatnak látszik, mint egy életrevaló műszaki megoldás formába öntése, mikorra számít eredményre?

— Mindehhez idő kell. Most mindenki örömmel fogadja jelentkezésünket, és ígéri az aktív részvételt, de az ígéret csak a munkakapcsolatban válhat valóra. Bízunk benne, eljön az az idő, amikor a vállalatok kopogtatnak majd nálunk, akik számára az exportorientált gazdálkodás miatt sürgős az önálló arculat kialakítása, de nem tudják hol elkezdeni. Úgy gondolom, 1985-ben indul meg igazából a kisszövetkezet. Ha nem volnék optimista, nem is kezdtem volna el. Olyan tagok nélkül sem, akiknek ez nemcsak, és nem elsősorban pénzkereset, hanem alkotói tevékenység. Szeretnénk a munkánk feltételeit a saját elképzeléseink szerint alakítani, de ez csak alkalmas partnerekkel, jó hangulatú együttműködésben lehetséges. Ha az első évben nem lesz pozitív a mérleg, senkit nem hajt a türelmetlenség. Kell néhány év a felfutáshoz.

A műszaki megújulásra figyelő kisszövetkezet elképzelései áttörést ígérnek. Van mit áttörni és meghaladni. És jó volna, ha lenne *kikkel...*

Szikora Katalin

Egy hét a világgazdaságban

Új dollárrekord

Az elmúlt héten a devizapiacokon következett be jelentősebb, azonban már megszokott irányú mozgás. A figyelem középpontjába ez alkalommal az angol font került, melynek árfolyama a dollárral szemben a március eleji szinthez képest, mintegy 20 százalékkal csökkent. Napjainkban 1 angol fontért csak körülbelül 1 dollárt és 30 centet lehet kapni és így a britek némi nosztalgiával gondolnak vissza arra a tíz évvel korábbi időszakra, amikor még pénzük 2,31 USA-dollárt ért.

A hirtelen romlás egyik oka nyilvánvalóan a dokkmunkások megkezdett sztrájkja keltette újabb bizonytalanság volt, de kétségtelenül szerepet játszott benne az *amerikai valuta iránti változatlan bizalom.*

Csökken az arany ára

Ezt támasztja alá az is, hogy a dollár más tőzsdéken is felértékelődött, Frankfurtban például *2,85 márkát ért* a hét elején 1 dollárt, ami *tízéves rekord.* A jelek szerint a kamatemelés bejelentését is különösképpen lehet értelmezni. Az Egyesült Államokban március óta *három alkalommal* növekedett az úgynevezett „prime rate", a szakmai közvélemény azonban itt további emelkedésre számít és ezért is tartja magas szinten a dollár iránti keresletet.

Nagy-Britanniában a kereskedelmi bankok hiába emelték a hét elején 2 százalékponttal fel a legtekintélyesebb ügyfeleiknek nyújtott hitelek kamatlábát, ez a lépés a fontot jelentősen nem erősítette meg. Itt a mértékadó körök a jelek szerint úgy vélik, hogy a pénzellátás ütemének tervet *meghaladó* bővülése az infláció erőteljes megélénküléséhez vezet és a kamatlábemelés ezt „előlegezi mindössze meg". Vagyis: nagyon nehéz mostanság pontosan megjósolni milyen visszhangja lesz egy gazdasági lépésnek, hogyan fogadnak az üzleti körök egy-egy hivatalos nyilatkozatot. A dollár *erősödését megszenvedte az aranyár is.* E kérdésben nem érdektelen egy kis történelmi visszapillantás. 1981 elején egy uncia arany jegyzése közel volt az 1000 dollárhoz, tavaly februárban 510 dollár körül alakult, míg az elmúlt héten már alig haladta meg a 330 dollárt. A hétnek a nemzetközi kereskedelmet jelentősen befolyásoló további híre az úgynevezett OECD exporthitelkamatok felemeléséről szól. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet tagállamai —, hogy a nemkívánatos hitelversenyt egymás között megakadályozzák — *rendszeresen meghatározzák a közép- és hosszú lejáratú, államilag garantált kölcsönök kamatlábait.*

Sztrájk-hatás a fontra

Angliában a bányászok után *a dokkmunkások is sztrájkba léptek* az elmúlt héten. A két megmozdulás között azonban *jelentős különbség* van. A bányászok lényegében azért sztrájkolnak, hogy a Brit Szénbányahatóság ne hajtsa végre a gazdasági szempontból minden jel szerint indokolt racionalizálási programját — következésképpen a korszerűtlenebb tárnákból kikerülő szén önköltségét a fogyasztónak vagy állami támogatás esetén az adófizetőnek meg kellene fizetnie. A dokkmunkások sérelmének eredete más: az állami tulajdonban levő British Steel egy ércszállítmány kirakására alkalmi munkásokat szerződtetett és ezzel megsértette a szakszervezet jogait. (Több nyugat-európai országban ismert a munkaadók és munkavállalók kapcsolatában az úgynevezett „zárt üzem elve", mely szerint bizonyos tevékenységek ellátására *csak szakszervezeti tagokat lehet alkalmazni.*) A két szakszervezet fellépése között következményeiket tekintve is eltérés lehet.

A bányászok sztrájkja egyelőre — és most nyáron — *nem fogja a gazdaságot megbénítani,* a dokkmunkások munkabeszüntetése viszont *gyakorlatilag megszüntetheti Anglia külkereskedelmi forgalmát.* Az ország földrajzi helyzetéből adódóan az export—import volumenének 80 százalékának keresztül kell mennie az 53 kisebb-nagyobb kereskedelmi kikötő valamilyekén és így néhány hetes sztrájk már komoly nyersanyaghiányhoz vezethet a szigetországban.

A nemzetközi kereskedelemmel foglalkozók most Angliában feltehetően alternatív szállítási lehetőségeket próbálnak kidolgozni. A kiutak megtalálásának esélye azonban számottevően csökkent azután, hogy a vasutas szakszervezet támogatólag nyilatkozott a dokkmunkások akciójáról. Lehetetlenné vált ugyanis az, hogy a kontinensre az árut nagy vasúti szerelvényekkel, kompokon juttassák el. A hír visszhangja: *estek az árfolyamok a londoni tőzsdén.*

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT

Szovjet terveljesítés

Júniusban a Szovjetunió ipara három százalékkal termelt többet a tavalyi év azonos időszakához viszonyítva, s Üzbegisztán kivételével valamennyi szövetséges köztársaság teljesítette az értékesített végtermékre vonatkozó tervét. A június havi terv teljesítéséről hétfőn a Pravda számolt be. A tervezettnél több földgázt hoztak felszínre, s a műtrágya, a számjegyvezérlésű fémmegmunkáló eszközök, a mezőgazdasági gépek, a személygépkocsik, a televízió, és a bútorok gyártása is meghaladta az előirányzatokat. Elmaradás tapasztalható ugyanakkor az olaj- és szénbányászatban, egyes gépek és berendezések, valamint számos közszükségleti cikk gyártásában. Az állattenyésztési és takarmánytermesztési gépgyártási, a zöldség- és gyümölcstermelési, valamint az erdőgazdasági, cellulóz- és papíripari, és fafeldolgozó ipari miniszteriumhoz tartozó vállalatok és egyesülések nem teljesítették sem az értékesített végtermékre, sem a munkatermelékenység növelésére vonatkozó június havi tervet.

Japán űripar

Japánban a jövő évtized elejéig csaknem kizárólag hazai technológiával kívánnak olyan kétfokozatú rakétát kifejleszteni, amely kereskedelmi hasznosítású műholdakat juttatnak Föld körüli pályára. A 200 milliárd jen költséggel kifejlesztendő H—II hordozórakéta két tonna hasznos terhet lenne képes felíőni a világűrbe, s ezzel Japánt az Egyesült Államok és Nyugat-Európa szintjére katapultálná a műholdfellövő kapacitás tekintetében és megnyitná a jövedelmező űrüzlethez vezető utat a szigetország vállalatai előtt. A rakéta előreláthatólag 1991-ben készül el.

Konjunktúra az EGK-ban?

A Közös Piac hat vezető országában alacsony gazdasági növekedési ütem után a munkanélküliség további növekedése várható az évtized végéig. A londoni The Economist Intelligence Unit gazdaságkutató intézet nyugatnémet, francia, olasz és belga kutatóintézetekkel közösen készített prognózisa szerint a gazdaság az EGK hat tagországában átlagosan évi 2,1 százalékkal bővül majd, miközben a munkanélküliségi ráta 11 százalék körüli szinten lesz az évtized hátralevő éveiben, ami mintegy 4 százalékponttal haladja meg a hetvenes évek második felében mért szintet.

USA-bérek

Az 1983-as egyesült államokbeli bértárgyalások során az érintett dolgozók egynegyede nem kapott béremelést, sőt egy részük önkéntes bércsökkentést vállalt állásának megtartása fejében. A tavalyi bértárgyalások több mint hárommillió munkást és alkalmazottat érintettek s az Amerikai Munkaügyi Hivatal statisztikái szerint 2,8 százalékos béremelést hoztak. Bár az infláció üteme tavaly jelentősen csökkent, a béremelések mértéke elmarad a pénzromlás mögött. Az építőiparban például 2,4 százalékos volt a béremelés, de ez — szakszervezeti közlések szerint — csupán a megnövekedett biztosítási költségek fedezésére elég, közvetlen jövedelemnövekedést a dolgozóknál nem hozott.

Szupervonat: Párizs–Brüsszel–Köln

Az NSZK, Belgium és Franciaország azt tervezi, hogy nagy sebességű vonatot üzemeltetnek majd a Párizs—Brüsszel—Köln vonalon. A vonatok ezt az 520 kilométeres utat jelenleg öt óra alatt teszik meg, az 1990-es években ez az idő a szupervonattal két óra alá is csökkenhet. Mint Werner Dollinger nyugatnémet közlekedési miniszter újságíróknak elmondta, 1985 végéig szeretnének dönteni az új vonal megépítéséről. A legkorábban 1992-ben helyezhetnék üzembe a szupervonatot. Az építési költségek 4,7 és 7,2 milliárd nyugatnémet márka között lesznek, attól függően, hogy milyen vonatok járnak majd a vonalon.

Mai kommentárunk

„Köpönyegforgatás"

Füzet, ceruza, toll — no és persze az iskolaköpeny. A téma minden évben két és fél három hónapig él. Júliusban elkezdődnek a találgatások, a sajtótájékoztatók, augusztusban kiderül, mire számíthatunk, szeptemberben megjelennek az újságban az értékelések, a levelezési rovatokban, meg a szülői panaszok.

Nálunk az iskolaköpeny-forgalom kétharmadát hat hét alatt bonyolítja le a kereskedelem. Ez tipikusan augusztusi-szeptemberi cikk. A szülő olyat akar, ami könnyen mosható, de azért ne izzadjon bele a gyerek, olcsó legyen, ám csinos. Ez szinte megoldhatatlan feladat. A gyerek „rosszabbik" esetben nem akar semmilyen köpenyt, jobbik esetben felveszi, de a szünetben már kigombolja, felhajtja, elváltoztatja, hazafelé pedig már hóna alá teszi.

— Végre mondja meg valaki, hogy milyen legyen az iskolaköpeny: Olyat gyártunk! De *nyolc hónappal előtte* közöljé velünk — sóhajt a ruházati kereskedelem egyik felelős vezetője. — Csakhogy nem mondja meg senki. A múltkor összehívtunk egy kerekasztalt — gyártók, kereskedők, Hazafias Népfront. Furcsamód, éppen a fiatalok nem képviseltették magukat, pedig küldtünk meghívót...

Sajnos, nyolc hónap az átfutási idő. Egyik napról a másikra nem tudjuk teljesíteni egyes szülői munkaközösségek kéréseit. Van ahol a szülők megszavazták, az osztályokban minden gyerek egyforma iskolaköpenyben járjon...

Meglepve hallom. Vajon ki nézte meg a fazont? Ki döntött? És mennyire örülhet a többi szülő! Járhatja a kapott mintával az üzleteket, mire végre a megbeszéltre rábukkan. És, hogy „örülhet" a gyerek, aki éppen tizenéves korában ébred rá, hogy ő más, mint a többi, ki akar tűnni valamiben, és utálja az uniformist...

Mindebből az derül ki, hogy még sokáig nem, jövőre sem, csitulnak el az iskolaköpeny-fronton a harcok. — **elek** —

A felszabadulás 40. évfordulójára

A HNF budapesti rendezvényei

(Folytatás az 1. oldalról)

pesti bizottság titkára bevezetőjében emlékeztetett rá, hogy a Hazafias Népfront Országos Tanácsa a közelmúltban *felhívással fordult az ország lakosságához*, kérve, hogy tevékenyen járuljon hozzá a közelgő, népünk életében kiemelkedő jelentőségű évforduló méltó megünnepléséhez, ezzel is erősítve a szocialista demokrácia kibontakoztatásával, gazdasági és kulturális eredmények sokaságának kivívásával létrejött nemzeti egységet, a biztos alapokon nyugvó társadalmi közmegegyezést. A budapesti népfront-mozgalom vezető testülete is e szellemben állította össze rendezvényeinek programját, azt a *fő célt* tűzve maga elé, hogy *az emberek cselekvőkészsége mind több módon jusson érvényre*, megtalálva az értelmes, hasznos közösségi tevékenység lehetőségét.

A feladatok meghatározásakor figyelembe vették a kerületekben, körzetekben dolgozó népfront-bizottságok és aktivistáik javaslatait.

A programok sajátossága, hogy szorosan kötődnek Budapesthez; *építenek a fővárosiak* jó értelemben vett *lokálpatriotizmusára*. Még az ősszel — éppen e lokálpatriotizmust kellő ismeretekkel alátámasztandó — a *TIT-tel közösen* előadássorozatot indítanak, az ezeken részt vevők átfogó képet kaphatnak *Budapest múltjáról, jelenéről* és természetesen a *jövőt* érintő fontosabb elképzelésekről. Ennek keretében *fórumokat rendeznek*, amelyeken a részt vevők megismerkedhetnek a településszerkezet, a közigazgatási rendszer sajátosságaival.

Az akkori történelmi események felidézésére az idei közművelődési táborokban is sort kerítenek, elmélyítve a fiatalok önismeretét, történelmi tudását. *Pályázatokat* is meghirdetnek, illetve támogatnak: az általános- és a középiskolások számára például a honismeret szakkérdéseiből állítottak össze megoldandó feladatokat, a felnőtteknek pedig a *„Kell a jó könyv"* országos vetélkedő *budapesti szakaszát* szervezik meg. Együttműködést szorgalmaznak a munkásőrséggel is; a kerületi bizottságok kiállításon mutatják be az érdeklődőknek a testület hétköznapjait, miként működnek közre a néphatalom védelmében. Fórumokon szólnak a *szovjet zenekultúra eredményeiről*, nem feledkezve meg az irodalmi alkotások népszerűsítéséről sem. Sajátos színfolt: a „Kirándul a család" akció egyik útvonala a *„Szovjet hadsereg nyomában"* elnevezést kapja majd az őszi túrák alkalmával.

(MTI)

A szigetközi árvíz évfordulója

Vasárnap egész Szigetközben megemlékezéseket tartottak a 30 évvel ezelőtti árvízkatasztrófa évfordulóján. 1954. július 15-én és 16-án négy helyen szakadtak át a gátak — az első Ásványárónál —, majd július 20-án a Győr révfalui kerületét védő körgát is. Félmilliárd köbméternyi víz zúdult ki a folyóból, víz alá került 26 ezer hektárnyi gabona, kapásnövény, kert, rét és legelő. Több mint húsz szigetközi községet ért árvízkár, csaknem kétezer lakóház dőlt össze, több ezer épület megrongálódott. A védekezés költsége, a helyreállítás több százmillió forintot emésztett fel.

A veszély elmúltával gyorsított ütemben építették újjá a szigetközi falvakat. Megerősítették a gátrendszert is, e munkálatok költsége meghaladta a félmilliárd forintot. A gátak ma az 1954-esnél lényegesen magasabb árhullámnak is képesek lennének ellenállni.

(MTI)

Levált a Progressz—22

Két egységből álló orbitális űrkomplexumon folytatja munkáját a három szovjet űrhajós, *Leonyid, Kizim, Vlagyimir Szolovjov* és *Oleg Atykov*, miután a Progressz—22 automatikus teherűrhajót vasárnap moszkvai idő szerint 17 óra 17 perckor leválasztották a Szaljut—7 űrállomásról.

A Progressz—22 ez év május 30-án kapcsolódott össze az űrállomással, s üzemanyag- és élelmiszer-utánpótlást, a kísérletek és megfigyelések folytatásához szükséges újabb műszereket és berendezéseket vitt az űrállomásra. Elődeihez képest a Progressz—22 jóval hosszabb ideig, másfél hónapon keresztül szolgált az űrkomplexum egységeként. Ennek az a magyarázata, hogy az űrhajósok a kirakodást csak fokozatosan, az előírt tudományos programban meghatározott feladatok végrehajtásával párhuzamosan végezték el.

A leválasztást követően a Progressz—22 előre kiszámított röppályán a Föld légkörének sűrűbb rétegeibe ért, ahol megsemmisült. A Szaljut—7—Szojuz T—11 űrkomplexumon dolgozó három űrhajós egészséges, folytatja a feladatainak végrehajtását.

Kulturális és sportrendezvények

A Budapest Sportcsarnok programjai

A Budapest Spotrcsarnok az év második felében is gazdag programmal várja a sportot és kultúrát szerető közönséget. Augusztusban ismét lehet majd bárkinek korcsolyázni a légkondicionált nagyteremben. A stadionnapok eseménysorozata ez évben négynaposra bővült, augusztus 17-én az *Iron Maiden Heavy Metal* együttes lép fel a BS parkolójában.

Augusztus 18-án tömegsportversenyre kerül sor a stadionkertben, mely versenyek döntőit 19-én délelőtt rendezik. Augusztus 19-én délután a Magyar Hanglemezgyártó Vállalattal közösen a „Start" szerkesztőség tehetséges fiatal zenekarai lépnek fel, a programot este a *Karthago* együttes koncertje zárja.

Szeptemberben a — négy ország televíziós társaságainak összefogásával — *a Battonya mellett épülő gyermekfalu javára* tartanak kulturáils és popgálát. Szeptember 14-én a neves külföldi közreműködők mellett *Hacki Tamást*, a *Benkó dixielandet* és a *Győri Balettet* láthatja a közönség. A másnapi popgála vendége — a jelenlegi tárgyalások szerint — a korábban nálunk is nagy sikerrel koncertező *Saragossa band* és a nyugatnémet *Dzsingisz Khán* együttes. A Budapest Sportcsarnokban fejezi be turnéját az *R-go* együttes szeptember 22-én és 23-án.

Október 4-én, 5-én és 6-án ismét a főváros vendége a Győri Balett, jelenleg folynak a tárgyalások, hogy melyik műsorukkal lépnek a budapesti közönség elé. Október 10-től a *Rock Színház* hat előadásban mutatja be az Evita című rockoperát.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat és fogadás Irak nemzeti ünnepén

Az Iraki Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *Szaddám Huszein* elnököt. *Lázár György*, a Minisztertanács elnöke *Taha Jasin Ramadan* első miniszterelnök-helyettesnek fejezte ki jókívánságait.

Ismail Hamoudi Hussein, az Iraki Köztársaság budapesti nagykövete hazája nemzeti ünnepe alkalmából hétfőn fogadást adott a Fórum-szállóban. A fogadáson részt vett *Somogyi László* építésügyi és városfejlesztési, *Urbán Lajos* közlekedési miniszter, *Medve László* egészségügyi minisztériumi államtitkár, *Garai Róbert* külügyminiszterhelyettes, *Dóró György*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, valamint a társadalmi, a gazdasági, a kulturális élet sok más képviselője. Ott volt a budapesti diplomáciai testület több vezetője és tagja.

Szűrös Mátyás—Van Mierlo

Szűrös Mátyás, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára hétfőn fogadta *Hans F. Van Mierlo* holland politikust, a Demokraták—66 párt szenátorát, aki rövid látogatásra érkezett hazánkba. A nyílt és szívélyes légkörű találkozón véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet, valamint az európai biztonság megszilárdításának időszerű kérdéseiről.

Az Országos Béketanács küldöttsége Olaszországban

Az európai békemozgalmak részvételével július 17. és 21. között Perugiában tartják meg a III. európai nukleáris leszerelési konventet. A tanácskozás munkájában részt vesz az Országos Béketanács küldöttsége, *Sztanyik B. László* elnökhelyettes vezetésével.

Perui parlamenti küldöttség

Dagoberto Lainez Vodanovic, a perui képviselőház elnöke vezetésével, a magyar országgyűlés meghívására hivatalos látogasára parlamenti küldöttség érkezett hétfőn hazánkba.

A küldöttség fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Péter János*, az országgyűlés alelnöke és *José Pablo Morán Val*, a Perui Köztársaság budapesti nagykövete.

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács *Dékány Istvánnak*, az érdi Bentavölgye Mgtsz elnökének 65. születésnapja alkalmából, kiemelkedő munkássága elismeréséül a Szocialista Magyarországért Érdemrendet adományozta.

Az Elnöki Tanács sok évtizedes eredményes munkája elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta *Bacsó Andornak*, a Gabona Trösztt főosztályvezetőjének, *Gergely Istvánnak*, az ÁGOK főosztályvezetőjének, *Kern Józsefnek*, a Szentlőrinci Állami Gazdaság igazgatójának, *Prazsák Jánosnak*, a Fűrész-, Lemez- és Hordóipari Vállalat vezérigazgatójának és *Szabó Józsefnek*, a Magyar Hűtőipari Vállalat dunakeszi gyára igazgatójának.

A kitüntetéseket *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter adta át a MÉM-ben.

Raktártűz

Szombaton éjfélkor a Masped XXI., Mirelit utca 5—7. szám alatt lévő tranzitraktárában tűz keletkezett. A raktár egy része az ott tárolt anyagokkal együtt leégett.

A nagy erőkkel kivonuló tűzoltóság vasárnap hajnali fél ötre eloltotta a tüzet. Személyi sérülés nem történt. Az anyagi kár jelentős. A tűz okának megállapítására a rendőrség szakértők bevonásával a vizsgálatot megkezdte.

(MTI)

Japán—magyar közös vállalat

Faluvégi Lajos Tokióban

(Folytatás az 1. oldalról)

végi Lajost fogadja *Nakaszone Jaszuhiro* miniszterelnök is. A küldöttség találkozik a japán gazdasági élet vezető képviselőivel, ellátogat különböző gyárakba, majd vidékre utazik.

*

Az első magyar—japán vegyes vállalat létrehozásáról írtak alá alapszerződést hétfőn Budapesten a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat, az Állami Fejlesztési Bank és a Magyar Külkereskedelmi Bank, illetve a Furukawa Electric cég és a C. Itoh Kereskedő Ház képviselői. A közös vegyipari vállalatot PoliFoam néven kívánják létrehozni Budapesten.

A PoliFoam elsőként gyárt majd Magyarországon térhálósított polietilén hablemezt, amely kiváló hang- és hőszigetelő tulajdonságai révén széles körben alkalmazható az építőiparban a házak és a különféle vezetékek szigetelésére, illetve járművek belső burkolására.

Aratás, betakarítás

Teljes üzem a földeken

(Folytatás az 1. oldalról)

az őszi árpa, illetve a búza betakarítása. Az őszi árpa utolsó hektárain dolgoztak a kombájnok, és egyre több gazdaságban kezdték meg a búza vágását. Az előszállási Lenin Termelőszövetkezetben nyolc kombájn aratta a gabonát, de már búzatáblákon dolgoztak a baracsi Béke Termelőszövetkezetben is.

Heves megyében mintegy 300 kombájn dolgozott a földeken. Ezek többsége még az őszi árpát vágta, de mintegy száz gép már kenyérgabonát aratott. A hatvani Lenin Termelőszövetkezetben például — ahol csaknem háromezer hektáron vetettek az idén búzát —, vasárnap reggeltől estig tizenöt kombájn vágta az érett kalászosokat. Búzát arattak Sarud, Visznek, Besenyőtelek és Hort határában is. Az ország nagy részétől eltérően Hevesben a gabona nedvességtartalma általában nagyobb a kelleténél és ezért csaknem minden gazdaságban üzemeltetni kellett a *szárítógépeket* is.

Aratáshoz kapcsolódó hír, hogy Csongrád megyében a zsombói művelődési házban vasárnap megelevenítették a hagyományos aratási ünnepet. A falu aprajánagyját mozgósító egész napos műsor zenés felvonulással kezdődött, majd aratási, cséplési bemutató következett. Tizenkét aratópár, valamint a hozzájuk tartozó gereblyések, cséplők, gazdák és bandagazdák tartották a bemutatót. Az ünnepség a sportpályán tartott nagyszabású bállal fejeződött be.

(MTI)

Mosoni-Duna

Tisztább a folyó

Tudósítónktól.

A győri vizek egyik legnagyobb szennyezője, a szeszgyár nagyarányú rekonstrukciót hajtott végre, melynek során nemcsak a gyártás korszerűsödött, hanem a Mosoni-Dunába ömlő szennyvizet is minimálisra csökkentették. A győri szeszgyár jelenleg mindössze tizedannyi szennyező anyagot juttat a folyóba, mint néhány évvel ezelőtt. A szennyezések *több halpusztulást idéztek elő*, és a bírságok is tetemes összegeket tettek ki.

A szennyvíztisztítást rendkívül ötletes módon oldották meg. Nem tisztítóművet építettek, hanem a gyártási eljárást korszerűsítették, a tisztítómű közel egymilliárd forintba került volna, s ezzel még a gyár nem fiatalodott volna meg. A technológiai fejlesztésre 100 milliót költöttek, s vele együtt a szennyvízügyet is megoldották. Mindössze annyi történt, hogy a technológiai fejlesztés révén a szennyvízből *kivonják* az élő vízre káros anyagot, s azt másodlagosan takarmányként, *talajjavító anyagként értékesítik*. Ezáltal az a szennyező anyag, amely a vízből elvonja az oxigént, már nem jut a győri Dunába.

A győri szeszgyár technológiáját *nemzetközileg is* elismerik, sikerült bebizonyítania az itt dolgozó műszaki gárdának, hogy drága tisztítóberendezések építése nélkül is meg lehet akadályozni a környezetkárosítást. Még további koszerűsítéseket is terveznek jelenlegi rendszerükön.

SOS Gyermekfalu

Pályázati felhívás

Hazánkban is megalakult az SOS Gyermekfalu Magyarországi Egyesülete, egyetértve a nemzetközi mozgalom 4 alapelvével:

— az elárvult, elhagyott gyermekeknek elsősorban anyára van szükségük,

— az SOS Gyermekfaluba kerülő gyermekek testvéreként nőjenek fel,

— minden család saját házban lakik,

— szoros érintkezésben vannak a környezettel, mely segíti őket abban, hogy egészséges felnőttekké érhessenek abban a társadalomban, amelynek tagjai, nemzetük történelmi és kulturális hagyományai, társadalmi és világnézeti viszonyai szerint.

A tervek szerint 1985. szeptemberében *Battonyán* kezdi meg működését az első SOS Gyermekfalu. A különálló családi házaiban egy-egy nevelőanya 6—8 gyermek neveléséért felelős.

Erre a feladatra keresünk olyan 25—35 éves korú egyedülálló, gyermektelen, gyermekszerető nőket, akik élethivatásként választják a gyermeknevelést.

A nevelőanyai hivatásra 10 hónapos tanfolyamon készítjük fel a jelentkezőket. A tanfolyamot sikerrel elvégzettek számára a nevelőanyai hivatás főfoglalkozást, otthont, családot és életpályát jelent.

A pályázat beadási határideje: 1984. szeptember 1.

A pályázók jelentkezésüket — részletes életrajzzal — a következő címre küldjék: Magyar Vöröskereszt, 1054. Budapest, V., Arany János utca 31.

További részletes felvilágosítást a fenti címen az SOS Gyermekfalu Magyarországi Egyesület vezetőségétől írásban, vagy az alábbi telefonszámon kaphatnak: 313-950.

Mai kommentárunk

Fagylalthiány

Fagylaltfesztivál volt a Szent István körúti cukrászdában. Mi köze a tegnapi hírnek a mához? Csak annyi, hogy a lelkesedés — ha mégoly üdvözítő is — úgy el tud olvadni, mint az a gombócnyi hideg nyalat, ami után úgy vágyakozik a nép kánikulában. Mert nagyszerű, hogy lehetett kapni tea, mák, meg rétes fágyit, és majdnem sikerült a pisztácia is, végül „csak" mandula sikeredett belőle, de az is finom volt. De hol marad a hétköznapi igyekezet, a kollégák szorgalma? A percek alatt összeeső, meg sem fagyasztott krém csokit, s vaníliát már úgy únjuk, mint a fagyalthiányról szóló glosszákat.

Mindebben nemcsak a vendéglátósok a hibásak. Ebben az országban van elég tej, széles a tejtermék-választék is — joghurtok, camembertek, túrókrémek kelletik magukat a polcokon — kivéve a fagylaltot. Néha télvíz idején lehet kapni a Rákóczi úti Csemegeáruházban negyvendekás családi adagot, de rögtön nyoma vész, és maradnak a fagyaltnak rossz, édességnek kevés és drága jégkrémrudak.

Rejtély — bár bizonyára megvan az objektív oka; pénz-, gép- és kapacitáshiány —, hogy miért gyártanak nálunk kevés fagylaltot, és miért nem ösztönzik mindezt a kereskedők? A világ egyik legnagyobb üzlete a fagylalt. Nálunk a meglevő keresletet sem tudja kielégíteni a tejipar, nemhogy tizenöt-húszféle ízre, fazonra gondolna. Pedig vennék, vinnék. A maszeknak megéri saját jégkrémet gyártani és árulni, millomos lehet belőle — a nagy állami vállalatoknak nem. A képlet — sajnos — ismerős.

— elek —

Egy hét a világgazdaságban

Keserű a cukor...

A nemzetközi valutapiacokon folytatódott az elmúlt héten is a dollár kétes értékű és a világ pénzügyei számára mind több zavart okozó diadalútja. Az amerikai valuta jegyzése a francia frankkal szemben újabb történelmi rekordot döntött, az elmúlt csütörtökön egy dollár 8,76 frankkal volt egyenlő. Csekély mértékben drágult az arany, a hét második felében egy uncia 349 dollárral volt egyenlő.

Szinte még meg sem száradt a tinta a 80 cukortermelő és -fogyasztó ország genfi tárgyalásainak zárómegállapodásán, amikor az elmúlt hét közepén *a cukor ára 13 éves mélypontra süllyedt:* a londoni tőzsdén egy tonna nyerscukrot 118, ugyanilyen mennyiségű finomított cukrot pedig 144 dolláron jegyeztek. E fontos mezőgazdasági és élelmiszeripari nyersanyag ára hosszú idő óta nem tud kikerülni a „mélyrepülési" övezetből, ezért az exportőrök tartós *értékesítési és beviteli gondokkal kénytelenek szembenézni.*

Az idei esztendő végén lejár — és már nem is hosszabbítható meg — a Nemzetközi Cukoregyezmény, amely a cukor kereskedelmét és árának alakulását lett volna hivatott — többek között — szabályozni. Viták után meg is született az új megállapodás, de a résztvevők véleménye szerint 1990-től már egy újabb, gazdasági szabályozókat is tartalmazó egyezmény fogja „kordában tartani" a cukorkereskedelmet.

A genfi tárgyalások egyik központi kérdése a *kubai cukorkivitel* volt. Ismeretes, hogy a karibi ország fő bevételi forrása a cukor. A szigetország számára a nyomott árak és a lanyha kereslet az elmúlt években számottevő bevételkiesést okozott: 1982-ben a konvertibilis valutáért eladott cukor 650, tavaly viszont csak 340 millió dollárt eredményezett. (Érdemes megjegyezni, hogy a karib-tengeri szocialista ország tavalyi 7,2 millió tonnás cukortermeléséből mintegy 5 millió tonnát a KGST-államokba exportált. 2 millió tonnát pedig a szabadpiacon értékesített.) Ausztrália és még néhány ország a genfi megbeszéléseken igyekezett megtorpedózni a szocialista országokba irányuló kubai cukorkivitel korlátozásmentességét. A vitát követő szavazás végül is a kubai álláspont győzelmét hozta, a szigetországnak tehát a KGST-államokba irányuló cukorkivitelét nem kell az új megállapodás égisze alá vonnia. A korlátozásmentes kubai cukrot *a szocialista importőr országok a világpiacinál magasabb áron vásárolják meg* évek óta, hogy ezzel is csökkentsék Havanna bevételkiesését.

Az elkövetkező években a cukor árának alakulásában lényeges változás nem várható a világpiacon, a kereslet továbbra is nyomott marad. Az áremelkedés azért sem valószínű, mert a mesterséges édesítők gyártói ugrásra készen várnak: amennyiben számottevően emelkedne a cukorár, termékeikkel elárasztanák a piacot, s ez újabb árzuhanáshoz vezetne. Úgyszintén további árcsökkenést eredményezne, ha a termelők a piacra zúdítanák a felhalmozott nagy cukorkészleteiket. Az előrejelzések szerint jövőre *a kereslet és a kínálat egyensúlyban lesz* a cukorpiacon, 95 millió tonnán fog megállapodni a mérleg nyelve. Az árak nagymérvű zuhanását tehát a piaci viszonyok nem indokolják, a jelentős készletek „lecsapolása" (vagyis a felhalmozódott fölösleg piacra áramoltatása) azonban komolyan megzavarhatja a kényes egyensúlyt.

Itt érdemes röviden szólni a nyersanyagárak várható alakulásáról 1985 végéig. A müncheni IFO gazdaságkutató intézet előrejelzése szerint *a nyersanyagárak* a jövő év végéig — dollárban kifejezve — összességében *stagnálni fognak.* Az árak változatlansága azonban ellentmondásos fejlődést takar: az ipari nyersanyagoké pedig 4 százalékkal süllyed. Az energiahordozók árában 1—1,5 százalékos növekedésre lehet számítani.

Mindez persze csak akkor következik be, ha a világban nem történik semmilyen rendkívüli politikai esemény és az amerikai valuta a jelenlegi színvonalon szilárdul meg. A dollár gyengülése ugyanis számottevő hatással lenne a világpiaci árak emelkedésére.

Az elmúlt héten a nyugatnémet Bundesbank adatokat tett közzé *a héthetes fémpari sztrájk* várható hatásairól a gazdaságra. Megközelítő pontosságú számítások szerint a munkabeszüntetés következményeként az NSZK idei gazdasági növekedése 1 százalékkal lesz alacsonyabb a vártnál. A 450 ezer sztrájkoló munkanap-kiesése megközelítette a tízmilliót, a feldolgozóipar nettó termelési értékének vesztesége 4 milliárd márka volt. A sztrájk természetesen nemcsak a nemzetgazdasági, hanem a vállalati mutatók alakulásában is érezteti hatását. A Volkswagen számításai szerint a cég 500 millió márka adózás utáni nyereségtől esett el a hosszú munkabeszüntetés miatt. A nyugatnémet közgazdászok véleménye szerint többletmunkával, túlórák beiktatásával az év végéig valamit lehet „hozni" a gazdaság veszteségein, de összességében a sztrájk gazdasági hatásai nem múlnak majd el nyomtalanul.

Gonda György—Szentgáli Péter

Versenyfutás lakásért

A gazdagréti lakótelep példája — A rossz terv nem szentírás (1.)

Amióta lakótelepek vannak, és ameddig emberek élnek a panelházakban, elfojthatatlan a vita. Az elégedettek és az ostorozók tábora feltehetően sosem jut egyezségre, ám ez nem változtat azon a tényen, hogy lakótelepekre szükség volt és lesz is még jó ideig. Nélkülük nem készülhetett volna el a fővárosban 1961-től napjainkig 330 ezer lakás. A túlságosan is kimerített budapesti építési területek után most Gazdagrét a „sláger", ahol még tetten érhető, hogyan születik egy lakótelep, és talán az is, hogyan növi ki lassanként gyermekbetegségeit a beruházó-tervező-kivitelező triumvirátusa.

Aki a Balaton felől autózik a főváros felé, csak a daruk erdejéből sejtheti, hol az építkezés. A betontömeg látványa nem vágja mellbe az utazót — úgy mint Örmező —, csak Gazdagréttel egy vonalba érkezve tűnik fel a lakótelep néhány házsora: mintha felkapaszkodtak volna a dombtetőre. Pontos menetrend szerint kaptat meredek útján a 153-as autóbusz. Még bőven akad ülőhely, hiszen csak az első házakat lakják. Előttük fű zöldell, virágot, fákat ültettek a lakók. Az épületek alsó szintjén üzlethelyiségek ablakai ásítanak, de már kézzel írott plakátokon hirdetik a tulajdonosok: „Itt kozmetika nyílik!", amott divatárubolt, lesz ÁPISZ és zöldséges is. Az állam itt csak az alapellátásról gondoskodik, se pénzzel, se elvekkel nem szab határt az igényeknek.

Az első fecske

A beruházó és a kivitelező is *így képzelte el:* legyen *emberi léptékű* ez a lakótelep. Hiszen fölépült már annyi lakás, amiben a legkevesebb figyelem éppen a lakókra jutott; és *bőven akad rossz példa,* amiket meghaladni csak egy, a hibákból okulva tervezett új lakótelep képes. A beruházó állítja, elég volt a lecke, most már tudják, milyet nem szabad építeni. De igaza van a tervező vállalat igazgatójának: *a pokolba vezető út is jószándékkal van kikövezve.*

A lakótelepi viták mindig akkor voltak a leghevesebbek, amikor már elkészültek a lakások. A Fővárosi Tanács beruházási osztályán *dr. Kelemen János* osztályvezető-helyettes Gazdagrétet a nyílt várospolitika *első fecskéjeként* említi:

— Sok szervezet, intézmény véleményét kérdeztük meg. A javaslatok összefoglalása ugyan nehezítette a tervezést, de a végeredmény szempontjából nagyon hasznos volt. Ha közvetett fórumokon is, de megtudtuk, milyen lakást szeretnének az emberek.

Ez bizony nem utolsó szempont, sőt, az volna az igazi, ha *az első lehetne.* A tömeges lakásépítés kezdetén még a mennyiségi szemlélet uralkodott: mivel, miből, mennyit — és ez nem volt magyar specialitás. Bár a *versenyfutás* ma sem ért véget, más szemmel, a „milyen lesz?" várakozásával ítéljük meg a startot:

— Amikor az égető hiányt kellett mérsékelni, keveset adtak a részletekre — folytatja dr. Kelemen János —, a minőségre, a változatosságra. Szűk határt szabott a fantáziának a technológia is, az építőipar „csóválta" az igényeket. Ma már a házgyárak nemcsak több, hanem esztétikusabb panelt tudnak önteni, és ami egykor elképzelhetetlen volt, a daruk pályáját meg is lehet törni.

De hogy *milyen lesz egy lakótelep,* az már sokkal előbb eldől: a beruházási döntéskor, a tervezés első szakaszában. Gazdagrét arra is példa, hogy *a rossz terv nem mindig szentírás.* A tervpályázat győztese úgy gondolta, a házakat „ráülteti" a dombra, hadd látszódjanak már jó messziről. Ezután született meg az akkor még a Lakótervnél dolgozó *Jurcsik Károly* állami és Ybl-díjas építész terve, éppen az ellenkező gondolatból: *az épületek bújjanak el a dombhajlatokban,* a szintek kövessék a terepvonulatot, és ne hosszú, egyenes vonalú házsorok magasodjanak egymás mellett, hanem hullámvonalban kövessék egymást. Az utcák szinte kinyílnak a szomszédos gyümölcsösökre.

Szükséges áldozat

— Nem volt könnyű elfogadtatni kollégánk javaslatát — emlékezik vissza 1979 novemberére *Hollay György,* a Lakóterv irodavezetője. — Szokatlan ötlete miatt, mert figyelembe vette a természeti adottságokat. Azt pedig egyenesen *üldözték,* aki a szintszám mozgatásával — ne adja ég —, csökkentésével akarta mozgalmassá alakítani az életteret. A szigorú típustervezés időszaka volt az, *minden alacsony háznál azt számolgatták, hány lakással lehetne több a tízszintesben.*

— *Ki állt az új gondolat útjában?*

— Nem a beruházó, ő hagyta dolgozni a tervezőket. Ez azért volt meglepő, mert 1979-ben még a híre sem járt a minőségi szemléletnek, mégis a Fővárosi Tanács már akkor is szívesen építtetett szép környezetű, igényes városrészeket. Az egyenes terepre szabott típusházakat a szigorú gazdasági tervezés és a normatív előírások szinte kikövetelték. Az akkori árak sem engedték meg az épületek lépcsőztetését, mert így minden üres hely veszteségnek számított.

— *A műszaki normák és a korábbi, győztes pályamunka ellenére elfogadott terv módosult-e azóta?*

— Jottányit sem — válaszolja Hollay György. — Az eredeti elképzelés szerint épül a lakótelep.

Alighogy elült a terv vitája, újabb robbant. Hullámai magas kapukat döngettek. Mert a terület valóban gazdag volt gyümölcsfákban, a kiskert-tulajdonosok minden követ megmozgattak, hogy az ő hétvégi pihenőjüket ne szanálják.

— A legszebb épületeket, az értékes fákat igyekezett megtartani a terv — egészíti ki a történetet dr. Kelemen János —, de 120 épületnek nem lehetett megkegyelmezni. *Szükség volt az áldozatra,* hiszen a telkek helyén 15—18 ezer embernek teremthetünk otthont.

Ütközetek

A következő ütközetet az építőkkel kellett vívni. A kivitelezéssel először megbízott Győr megyei ÁÉV-ről hamarosan kiderült, *túl nagy falat* neki az 5800 lakás és a kommunális, szociális létesítmények. (Nekik nem ez az első munkájuk a fővárosban. Igaz, 1978-ban nem önként, hanem *kijelölésre érkeztek,* de aztán itt ragadtak. Napjainkban, a vállalkozások felszabadításával, biztosabb piacot találtak Budapesten saját házgyáruk termékeinek, mint vidéken, ahol azok a magánházakhoz kevésbé eladhatók.)

A besegítő 43. sz. ÁÉV sem bírta volna egyedül a feladatot, így aztán mellettük a Mélyépítő, a Budapesti Lakásépítő Vállalat és más, kisebb cégek láttak munkához 1982 nyarán, az eredetileg eltervezett időpontban. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert a lakók és az építők közül is sokan azon háborognak, hogy négyéves csúszással kezdődött el a kivitelezés.

— Ez nem igaz — cáfolja meg a híresztéléseket dr. Kelemen János. — Sem a tervkoncepció, sem az indulási határidő nem változott. Az viszont tény, hogy a beruházási program módosult: az áremelkedés, a pénzhiány miatt *később vonulnak el az építők,* csak 1987—88-ban.

— *Milyen bonyodalmakat okozott, hogy nem egy, hanem több vállalat építi a lakótelepet?*

— Át kellett dolgozni a terveket, az építési piachoz és a vállalkozók adottságaihoz igazítani. A 43-asok és a győriek a saját paneljukat szerelik, ez utóbbiét a BULAV is. De úgy gondolom, a több résztvevő egyedi munkája csak javít az összképen, és még változatosabbá teszi a házakat.

Szikora Katalin

(Folytatjuk)

Juhász Ádám a magyar—japán kapcsolatokról

Több vegyes vállalat, növekvő export

A magyar kormányküldöttség japáni látogatása során bebizonyosodott, hogy mindkét részről megvan a készség a két ország kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködésének elmélyítésére — nyilatkozta az MTI tokiói tudósítójának *Juhász Ádám* ipari államtitkár, aki a delegáció tagjaként tartózkodott a szigetországban. Világossá vált az is — jelentette ki Juhász Ádám —, hogy az *együttműködés bővítésére több lehetőség kínálkozik.*

A látogatással kapcsolatosan az ipari államtitkár három fő célkitűzést említett. Elsőként a kétoldalú kereskedelmi forgalom növelését úgy, hogy az megfeleljen a két ország gazdasági potenciáljának. Második célként Juhász Ádám a kereskedelmi forgalom kiegyenlítettebbé tételének szükségességéről beszélt. Japáni vásárlásaink ugyanis jelenleg lényegesen meghaladják az oda irányuló magyar exportot.

— A forgalom kiegyenlítésének módja — hangsúlyozta Juhász Ádám — *nem az import csökkentése, hanem az export növelése.* Harmadik legfőbb célkitűzésként a korszerűbb együttműködési formák elterjesztését, illetve ezek megalapozását említette.

A kormányküldöttség több területen igyekezett elősegíteni a vállalatok által kezdeményezett vegyes vállalatok létrehozását. Ami pedig a lehetőségeket illeti, előrehaladott szakaszban van egy *közös termelői vállalat* létrehozása az állati takarmányozás céljait szolgáló fehérje, a lizin, valamint a konzervipar számára szükséges citromsav közös gyártására.

Juhász Ádám elmondta azt is, hogy japán vállalatok nagy érdeklődést mutatnak a kölcsönösen előnyös járműipari együttműködés fejlesztése iránt. Ennek keretében japán gépkocsik importjáról, s ennek fejében magyar kormányküldöttség tokiói járműipari részegységek és alkatrészek exportjáról van szó.

Juhász Ádám ipari államtitkár végezetül kiemelte, hogy a magyar kormányküldöttség tokiói tárgyalásain mindkét fél a tartós kapcsolatokat biztosító együttműködési formákra helyezte a fő hangsúlyt.

A döntés joga

A közelmúltban egy megyei tanács végrehajtó bizottságának ülésén szót kért egy kis község fiatal vb-titkára, aki röviden és higgadtan, de rendkívül határozottan fejtette ki egy tervbe vett *igazgatási társulással* kapcsolatos aggályait. Elmondta, hogy a faluban már évek óta *ugyanaz a műszaki ügyintéző látja el nagy szakértelemmel, kiváló helyismerettel* az építésházi ügyeket, a tanácstestület és a helyi lakosság egyöntetű megelégedésére. Náluk tehát — bármilyen kicsi is a falu — *semmi nem indokolja* az amúgy is távoli szomszédokkal való közösködést...

Az is kiderült a későbbi vitából, hogy nem is egészen alaptalan az a félelem, ami szóra bírta őt. Túlságosan erős a társulások megalakítására irányuló megyei ösztönzés, s a felülről bőven alátámasztott „jószándéknak" bizony nehéz hosszú időn át ellenállni. Mégsem azért említjük ezt a kis történetet, hogy valamiféle példabeszédnek vélje bárki: lám, *a helyiek tudják a legjobban*, hogy mire van szükségük, a messziről mégoly racionálisnak látszó érvek is megbukhatnak a helyi körülmények közepette. Annál is inkább, mert az *ellenkezőjére is* van példa szép számmal; sok helyütt éppen megyei ösztönzésre jött létre igazgatási társulás, tette szakszerűbbé és gyorsabbá a hatósági munkát, s váltotta ki a lakosság megelégedését.

Kétségtelen, hogy az igazgatási társulások körül sok vita zajlik manapság. Előfordulhat, hogy a megyei szakigazgatási szervek ajánlásait akkor is a sutba dobják a községi vezetők, ha épp *az lenne számukra az előnyösebb megoldás*. Vajon mi lehet ennek hátterében? Gyanítjuk, az is közrejátszhat, hogy a helyi tanácsok — immár végképp nélkülözve a járási hivatalok gyámkodását — esetleg féltik a kibontakozó önállóságukat... A kérdés ennek ellenére — vagy éppen ezért! — jogos: dobjuk ki a fürdővízzel együtt a gyereket is? Hagyjuk, hogy olykor megmagyarázhatatlan ellenálláson szenvedjen hajótörést egy alapvetően jó kezdeményezés? Ez nyilván senkinek nem áll szándékában. Ugyanakkor hiba lenne, ha pusztán *divatból, körültekintés nélkül, az önkéntesség elvét mellőzve erőszakolnánk* a társulást. Itt is, akár más helyen és sok más esetben, csakis *a mértéktartás* vezethet eredményre; a jó szándékú *ajánlás*, az új megoldás *előnyeinek* népszerűsítése — de a döntés joga *maradjon helyben!*

R. V.

A másik falukép

Nem túlságosan eredeti felfedezés, de az éremnek azért van másik oldala is!... Az egyiket az apró települések sorsáért-jövőjéért aggódó írások sora jelzi. (Ezúttal ne részletezzük és ne minősítsük ezek mindenkori tárgyilagosságát.) A másik oldalt, ha úgy tetszik a másik faluképet azonban mintha mostanában ritkábban villantanánk fel, pedig a teljességhez ez is hozzátartozik.

Az a buzgalom, ami szerte az országban száz és száz településen évről évre megnyilvánul, különösen tavasztól késő őszig, merthogy ez a szezonja például a társadalmi munkaakcióknak. A napi hírek tengerében egyre gyakoribbak azok a párszoros jelentések, amelyek egy-egy kisebb település sikeres vállalkozását jelzik. Jobbára szűkszavú, tárgyszerű tudósításokról van szó: egyik helyen iskolaavatásra készülnek, máshol új élelmiszerüzlet nyílik, meghosszabbították a villany- vagy vízvezetékhálózatot, esetleg — mint a minap — újabb három Szolnok megyei falu kap földgázt...

Az effajta híradások, témájukat tekintve eltérőek, de a következő, már-már refrénszerű utalás mindegyikben megtalálható: a település lakóinak összefogása, anyagi áldozatvállalása révén épült. Feltehetően nem csekély szervező munkával, közéleti tevékenységgel párosulva, s éppen ebben rejlik a lényeg. A lakóhelyi közösségek önerejének megnyilvánulásában; az olyan légkör kialakításában, ami nem a cselekvőképtelenséget táplálja és tartósítja, hanem az életrevaló, reális terveknek kedvez, következésképpen annak is, hogy a már említett — olykor egysíkú — falukép a lakosság kedvére és főként előnyére változzék.

(k)

Egyenlőtlenül

Egyre több helyen alakulnak meg a *városkörnyéki bizottságok*, hogy a város és a vonzáskörzethez tartozó települések újfajta kapcsolatrendszerét kézben tartsák, az ebből adódó feladatokat összehangolják.

Rendkívül fontos, hogy a súlyánál, szerepkörénél, felkészültségénél fogva általában „tekintélyesebb" városi apparátus *kellő megértéssel és komolysággal* kezelje a körülötte levő kisebb települések sorsát, törekvéseit. Van azonban a kérdésnek egy másik oldala is, mégpedig *a községek egyenrangú részvétele* ebben az együttműködésben.

Többször hallottam mostanában tanácsi szakemberektől, hogy az említett bizottságok összetétele — finoman fogalmazva — kissé vegyes... Amíg a város és némely község jól felkészült, „harcos" szakembereket *is* delegál a testületbe, addig *némely település képviselete csak formális*. Akadnak a bizottságban olyanok, akik idegenként szemlélik és — a szó mindkét értelmében — hallgatják a vitát. Nincs mondanivalójuk, nincs elképzelésük, s ha van, akkor is gondosan leplezik.

Kinek rossz ez? — kérdezhetné bárki. Rossz természetesen a képviselt — illetve az ilyenformán képviselet nélkül maradt — településeknek, hiszen *nem kapnak hangot az érdekeik* éppen ott, ahol a döntéseket előkészítik. Ha pedig hosszabb távra tekintünk előre, akkor azt is látnunk kell, hogy a város, illetve a megfelelően képviselt *többi község számára sem megnyugtató ez* a helyzet. A bizottságban észlelhető *színvonalbeli egyenlőtlenségek* ugyanis idővel a városkörnyék minden településének a fejlődésére *hátrányosak* lehetnek.

Természetesen ezek a kritikai észrevételek kissé koraiak és távolról sem alkalmasak az általánosításra, hiszen a városkörnyéki bizottságok zöme még csak néhány hónapos múltra tekinthet vissza. Ám éppen *a működésükben rejlő ígéretes lehetőségek* kötelezenek arra, hogy a résztvevők komolyan vegyék egymást és a *saját szerepüket* is!

E. A.

Szakszervezeti mérlegen az igazgatási átszervezés végrehajtása

Az önállóság próbája

A *Minisztertanács* — amint arról lapunkban is beszámoltunk — a napokban tárgyalta, s fogadta el a járások megszüntetésével összefüggő állami feladatok végrehajtásáról szóló jelentést. Valamivel korábban a *Közalkalmazottak Szakszervezetének* központi vezetősége is napirendre tűzte a közigazgatási átszervezések témáját, s elemezte a feladatok végrehajtása közben szerzett tapasztalatokat. Ezek a magas szintű — s összefoglaló jellegű — értékelések egyben azt is jelzik, hogy *az átszervezések formailag* befejeződtek. Amennyiben maradtak ezzel kapcsolatos feladatok — s maradtak —, ezek többnyire az átszervezés gyakorlati végrehajtásában megmutatkozó kisebb-nagyobb hibák, ellentmondások, rendezetlenségek korrigálására hivatottak.

Emlékeztetőül jegyezzük meg, hogy néhány hónapja terjedelmes cikket közöltünk lapunkban, amelyben a *Szabó Endrével*, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkárhelyettesével folytatott beszélgetésünkről számoltunk be. A témánk akkor — a közigazgatási átszervezések kezdetekor — a változásokkal összefüggő szakszervezeti álláspont volt. Ma, amikor újabb beszélgetésre kértük a főtitkárhelyettest, lényegében azt szeretnénk megtudni, hogy az átszervezések végrehajtása mennyiben felelt meg az előzetesen kialakított szakszervezeti elképzeléseknek, illetve várakozásoknak.

Ami sikerült, ami nem

— Kezdjük a személyi kérdéseknél, amelyekről múltkori nyilatkozatában szó szerint ezt mondta: „az érdekek kölcsönös egyeztetésével, minden esetben körültekintő emberséggel kell ezeket rendezni". Így történt-e?

— Ha a változások emberi vonatkozásait nézzük, pontosabban annak a 3338 dolgozónak a helyzetéből indulunk ki, akik a járási hivataloknál tevékenykedtek, akkor elmondhatjuk, hogy az átszervezés várakozáson felül sikerült. *A járásiaknak 15 százaléka ment nyugdíjba*, részben, akik elérték a korhatárt, részben, akik éltek a korengedményes lehetőséggel. A többieknek 80 százaléka maradt tanácsi kötelékben, ami annyit jelent, hogy *a túlnyomó többségnek sikerült megtalálni a helyét a közigazgatásban*, s általában képzettségüknek megfelelő, személyes érdekeikkel is megegyező beosztást kaptak.

— Voltak azért vitás esetek. Tavasszal több megyében is említettek kivételes személyi ügyeket, amelyeknek megoldása akkor gondot okozott.

— Ezek az ügyek helyileg rendeződtek. Annyit tennék hozzá, hogy szakszervezetünk felkészült az átszervezésben érintett dolgozók érdekvédelmére. A megyei bizottságokban mindenütt ott voltak helyi képviselőink, akik szakszervezetünk központi segítségét kérték volna, ha a dolgozók kárára jogsértés történik. Jellemzőnek tartom, hogy *egyetlen kritikus eset sem akadt, amelyben a mi központi beavatkozásunk vált volna szükségessé.*

— Nézhetjük azonban az átszervezések végrehajtását másfelől is, nemcsak a dolgozók személyes érdekének érvényesülése szempontjából. Mennyiben sikerült például, a községi tanácsok megerősítése a megszűnt járások szakembereivel?

— Kétségtelen, hogy ebben a vonatkozásban nem sikerült megvalósítani az eredeti elképzeléseket. Éppen azért nem, mert *a járásiak sorsának rendezésénél elsődlegesen mindig az ők személyes érdekeik, s körülményeik jöttek számításba.* Magyarán: közülük jóval kevesebben vállaltak községi munkakört, mint szerettük volna. Végül is 2079-en kerültek a helyi tanácsokhoz, de mindössze 566-an mentek nagyközségekbe és községekbe. Itt mindenképp meg kell jegyezni, hogy *egyes városoknál és városi jogú nagyközségeknél ugyanekkor érzésünk szerint a szükségesnél nagyobb létszámnövelés történt.*

Támogatás

— Fontos kérdéshez érkeztünk. Az átszervezés lényegéhez tartozik ugyanis, hogy növekszik a községek önállósága, ami egyszersmind nagyobb követelményeket támaszt velük szemben. Hogyan tudnak ennek megfelelni a községi tanácsok, ha nem sikerült kellően megerősödniük?

— Húzzuk alá mindjárt, mint az egyik legfigyelemreméltóbb tapasztalatot, hogy *a községi tanácsok többsége megérett az önállóságra*, s az új követelményeknek az apparátusi létszám növelése, avagy újabb szakemberek belépése nélkül is eleget tud tenni. Javarészt ezért is mondhatjuk el nyugodt lélekkel, hogy *a lakosság általában alig vette észre a közigazgatási változásokat.* Az ügyintézés ugyanis többnyire zavartalan volt, ebben ritkán történt fennakadás.

— Eszerint túlzó volt az az eredeti szervezési elképzelés, hogy a községek jelentős erősítésre szorulnak?

— Ez így nem mondható. Tudniillik számos helyi tanács van ma is, ahol különböző szakemberek mielőbbi munkába állása szükséges. Ebben a vonatkozásban kettős feladat mutatkozik. Egyrészt, helyileg kell megtalálni a megfelelő képzettségű, alkalmas embereket. Másrészt, addig is, amíg sikerül minden posztra megfelelő szakembert találni, ezeket a gyengélkedő tanácsokat átmenetileg támogatni kell. Igazság szerint legtöbbjükkel az elmúlt időkben is az történt, hogy a járások manapság sokat emlegetett bábáskodását élvezték. Azaz, számos szakmai ismereteket követelő munkájukat átvállalta tőlük a járás. A jelenlegi helyzetben tehát a megyei irányításban részt vevő *városokra, illetve városi jogú nagyközségekre hárul a feladat, hogy amelyik hozzájuk tartozó tanácsnál ez szükségesnek látszik, megadják a támogatást.* Természetesen nem úgy, hogy ők végzik el a községiek munkáját, hanem főként szakmai útmutatásokkal segítenek.

— Nem ró ez így is túlzott terheket a szóban forgó városokra, illetve nagyközségekre?

— Ez biztos, hogy nem. Különben is, hangsúlyozom, hogy csak átmenetileg szükséges a megkülönböztetett támogatás, amíg az adott községek megerősödnek. Esetenként a megyei irányítású nagyközségek is segítségre szorulnak, s ilyenkor természetesen a velük közvetlen kapcsolatban levő megyei apparátus jön számításba, mint támogató. Mindamellett a város környéki székhely szerepkörrel megbízott városok és nagyközségek esetében mi — szórványosan ugyan — *másfajta veszélyekre figyeltünk fel.* Tapasztalataink szerint a megyék itt-ott indokolatlanul sok feladatot bíznak ezekre a tanácsokra. Helyenként az sem túlzás, hogy már-már járási szerepkörrel ruházzák fel őket, ami részben az átszervezés értelmét torzítja, részben az ott dolgozók teherbíró képességét teszi túlzottan próbára. Beszélhetünk ugyanekkor a megyei városok, illetve megyeszékhelyek gondjairól is. Ezek tanácsainak ugyanis helyileg, saját városuk területén is rendkívül sok tennivalójuk akad, emellett olykor 20—30 környékbeli község megyei irányításában kell szerepet vállalniuk.

— Mit tehet a szakszervezet a tapasztalt hibák megszüntetéséért?

— Meggyőződésem, hogy ezeket a szórványosan előforduló hibákat, adódó nehézségeket, nemcsak mi ismertük fel, hanem tudnak minderről a tanácsszervezet legfelsőbb irányítói is. Mindenesetre *mi jeleztük észrevételeinket*, s ajánlást tettünk a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának, hogy kísérje fokozott figyelemmel az irányítás gyakorlatát, s ezen belül a megyei irányításban részt vevő városok, nagyközségek helyzetét, munkaterhelését. Vizsgálja meg továbbá a megyei, megyeszékhelyi városok gondjait, s indokolt esetben tegyen, vagy kezdeményezzen megfelelő intézkedéseket.

— Legutóbbi beszélgetésünkkor jókora teret szenteltünk a tanácsi bérek ügyének, előre tudva, hogy erre jelentős hatással lesz az átszervezés. Térjünk ide vissza, annál is inkább, mert a bérezéssel kapcsolatos intézkedések nemcsak a volt járásiakat, hanem a tanácsi dolgozók többségét érintették.

— Valóban lényeges kérdés, a szakszervezeti érdekvédelem szempontjából is. Tudvalevő, hogy a tanácsok a megszűnt járási hivatalok béralapjának körülbelül egyharmadát használhatták fel a dolgozók bérének emeléséhez. A szemléletesség kedvéért nézzünk néhány adatot: figyelembe véve az idei évi 4 százalékos központi bérfejlesztést is, *a helyi tanácsok dolgozóinak havi átlagbére — tegyük hozzá: átlagosan — 10,1 százalékkal növekedett.* Ezen belül a községi tanácsiak átlagosan 12, a nagyközségiek 11,2 százalékos béremelést kaptak. A várossá lett nagyközségek dolgozói a megnövekedett feladataikhoz mérten, több mint 20 százalékot, a városi jogú nagyközségiek is 19,9 százalékot... Mindezektől *a régi városok dolgozói maradnak el szembetűnően*, átlagosan 5,9 százalékos emeléssel. Ismételten hangsúlyozom, hogy átlagokról beszélek, így esetenként történhettek egészen nagy fizetésemelések, s voltak persze kisebbek is. E tekintetben *nagy különbségek mutatkoznak a megyék között*, hogy hol hogyan oldották meg a béremeléseket, s végül is, hogyan alakult a tanácsi bérhelyzet. Helyenként történetesen, egyelőre fel sem osztották mind a bérfejlesztési összegeket.

Befejezhetetlen

— A szakszervezetnek mi a véleménye, a béremelésekkel sikerült emelni a tanácsi munka presztízsét, tekintélyét?

— Az elmondottakból is látszik, hogy a béremelések általában jelentősek voltak. Arról azonban nem szabad megfeledkeznünk, hogy *mindez nem oldotta meg az alapvető gondokat.* Tovább kell keresnünk a lehetőségeket, hogy a jövőben emelkedjenek a tanácsi fizetések, keresetek. Már most is oda kell figyelnünk, hogy fokozatosan oldódjanak az eredeti, vagy éppen az átszervezés bérintézkedéseivel keletkezett feszültségek. Tudvalevő, hogy a megyéknek tartalékolniuk kellett a járási hivatalok felszabaduló, s felosztható béralapjának 5 százalékát. Véleményünk szerint ebből *a jövőben is községi tanácsi béreket kell javítani*, éppen azért, hogy sikerrel próbálkozhassanak a hiányzó szakemberek munkába állításával. *Juttatni kell azonban ebből a tartalékalapból a városiaknak is*, akik eddig a legkevesebb béremelést kapták. Hovatovább helyi szakszervezeti feladat az is, hogy a jutalmak elosztásánál, a végzett munka alapján ugyan, de próbálják kiegyenlíteni a bérek közötti aránytalanságokat.

— Végezetül annyit még: mennyiben tekinthetjük valóban befejezettnek a közigazgatás átszervezését?

— Amennyiben az irányelvek legfőbb céljait tényleg elértük. Ez eddig sikeres munka volt. *A korszerűsítés folyamata azonban soha sem zárulhat le*, minthogy valójában nem is a járások megszüntetésével kezdődött!

D. KISS JÁNOS

Mai kommentárunk

Zavarvédelem?

Lapunkban többször írtunk azokról a panaszokról, amelyek „CB-zavarok" címszóval szerepelnek a köztudatban. Nincs helyünk mindezeket megismételni, elégedjünk meg most csak a következtetéssel: a CB-rádiónak és a televízió-rádió műsorvevő készülékeknek a *békés egymás mellett élés szabályai szerint kell működniük.* Ami annyit tesz, hogy a CB-rádiókat csak előírásosan szabad használni, a tv-t, rádiót pedig jó antennával és zavarszűréssel.

A posta illetékesei többször felhívták rá a figyelmet: még valami kellene ehhez a békés egymás mellett éléshez. Az, hogy a tv-ket, rádiókat, eleve szűrőrendszerrel gyártsák az üzemek, úgy mint az iparilag fejlett országokban. Odakint ezt *szabvány határozza meg* — nálunk ilyen még nincs.

A napokban érdekes és elgondolkoztató hírrel lettünk okosabbak: a posta *kezdeményezte* a magyar előírást és felkérte a két hazai gyártót, a Videotont és az Oriont, hogy ezentúl *csak belső zavarszűrő egységgel* gyártsa a készülékeket. A két vállalat *örömmel egyetértett* ezzel. Az Orion dicséretesen, még arra is vállalkozott, hogy szervizeiben utólag hajlandó lenne a zavar elleni védelem alkatrészeinek felszerelésére. A posta illetékese azonban azt is elmondta, hogy a javaslatok egyelőre *heves ellenkezést* váltottak ki a kereskedelem szakembereiből, mert mi lesz majd a külföldről behozott, zavarvédelem szempontjából gyenge készülékekkel? Ki veszi meg a túlontúl „mindent vevő" külföldi import tv-t, rádiót, ha az Orion-, Videoton-masinák például a zavart nem, „csak" a műsort veszik?!

Nehéz ügy — mondhatnánk, hiszen kétségkívül fontos a jó áruellátás. De azt se feledjük el: a minőségi követelmények áruinkkal szemben a tőlünk vásárló országokban megállíthatatlanul emelkednek.

A zavarvédelem, úgy tűnik, szintén jogos minőségi követelmény lett — nálunk. —ó

Egy hét a világgazdaságban

Erős a dollár, de...

Újabb dollárvásárlási láz söpört végig a valutapiacokon az elmúlt hét elején arra a hírre, hogy az amerikai gazdaság növekedése kedvezőbb a vártnál. Ennek megfelelően a dollár jegyzése néhány nyugat-európai valutával szemben történelmi rekordot állított fel. A hét másik felére valamelyest csillapodott a dollárhajsza, s a fontosabb valuták az előző napokhoz képest árnyalatnyit erősödtek. Mindenekelőtt azért, mert az amerikai központi bankrendszer, a FED bejelentette, hogy egyelőre nem várható a hitelkamatok újabb emelése. Mindez persze nem jelenti a dollár jelentősebb gyengülését, az amerikai valuta — némi árfolyamingadozással — továbbra is erős marad. A hét második felében 1 dollár 1,33 angol fonttal, 2,43 svájci frankkal, 2,84 nyugatnémet márkával és 8,74 francia frankkal volt egyenlő. Nem változott lényegesen az arany ára, Londonban egy uncia aranyat 344 dolláron jegyeztek.

A nemzetközi gazdasági kapcsolatokban kiemelkedő jelentőséggel bírnak a világkereskedelmet mozgásban tartó és annak bővülését elősegítő hitelek. A kormányok, bankok, valamint vállalatok által nyújtott hitelek és ezek feltételei fontos barométerei a konjunktúra alakulásának, egy-egy ország, vagy vállalat pénzpiaci megítélésének. Napjainkban a hitelnyújtás annyira általánossá vált, hogy *jelentősebb kereskedelmi ügyletek el sem képzelhetők* valamilyen hitelkonstrukció nélkül.

Élénkülő hitelezés

A tavalyi évtől kezdve indult meg ismét az a folyamat — s 1984. eddig eltelt időszakában *tovább erősödött* —, hogy a nyugat-európai, a japán, valamint az arab bankok erőteljesebb hitelnyújtási tevékenységet folytatnak a szocialista országok irányába. Mind gyakrabban érkeznek hírek a szocialista államok — elsősorban az NDK, a Szovjetunió, Csehszlovákia és Magyarország — hitelfelvételeiről meghatározott gazdaságfejlesztési célokra. A hitelnyújtás feltételei (kamatok alakulása, türelmi és törlesztési időszak) arról tanúskodnak, hogy a nyugati pénzvilág értékeli és elismeri a felvevő országok gazdasági erőfeszítéseit, stabilitásra törekvő gazdaságpolitikáját.

A kelet—nyugati hitelkapcsolatok *megélénküléséről* tanúskodik a két német állam elmúlt héten kötött második jelentős hitelmegállapodása is. A Magyar Hírlap is beszámolt arról, hogy a Deutsche Bank vezette konzorcium 950 millió márkás hitelt nyújtott az NDK-nak. A megállapodás erkölcsi értékét emeli, hogy a bonni kormány garanciát vállalt a hitelért, mintegy jelezve, hogy kedvezően ítéli meg szomszédja hitelképességét.

A mostani hitelmegállapodás fontos állomását képezi a két német állam dinamikusan bővülő gazdasági kapcsolatainak. Ismeretes, hogy az NDK és az NSZK egymással folytatott kereskedelme tavaly minden korábbi csúcsot túlszárnyalt, ugyanakkor még számtalan lehetőség kínálkozik az áruszállítások bővítésére. (1983-ban az NDK—NSZK árucsere-forgalom értéke 15,2 milliárd márka volt.) Érdemes megemlíteni, hogy a két ország között nemcsak a külkereskedelmi forgalom növekszik ütemesen, hanem *mind több a nagy értékű vállalatközi együttműködések száma is.*

Az angol torpedó

Váratlan fiaskóval végződött az elmúlt héten a közös piaci országok külügyminisztereinek a nyári szabadságidőszakot megelőző tárgyalása. Miután a nyugat-európai gazdasági integráció költségvetési kasszája várhatóan októberben kiürül, a mostani értekezlet lett volna hivatott „összehozni" az esztendő utolsó két hónapjának pénzeszközeit. Számítások szerint Brüsszelnek *1,6 milliárd dollár pótkeretre van szüksége* ahhoz, hogy zavartalanul és folyamatosan fizethesse ki a közös piaci gazdáknak a mezőgazdasági ártámogatást. Nagy-Britannia váratlanul megvétózta a pótköltségvetést, ezért az érintett országoknak majd saját nemzeti költségvetésükből kell kifizetniük agrártermelőiket. London magatartása mögött hivatalosan az áll, hogy a szigetország a szerinte mértéktelen és indokolatlan költekezés helyett takarékosságra kívánja szorítani tagtársait.

A brit „torpedóakció" nem maradt sokáig válasz nélkül. A viszonylag szűk hatáskörrel rendelkező Európa-parlament a hét végén nagy többséggel úgy döntött, hogy *egyelőre visszatartja a London címére nemrégiben megszavazott költségvetési visszatérítés átutalását.* (A nyár elején a tagállamok csúcsértekezletén született meg több éves vita után a döntés Nagy-Britannia költségvetési hozzájárulásának mérsékléséről.)

A Közös Piac kilenc tagállama és London között újra fellángolt nézeteltérések késleltethetik Spanyolország és Portugália 1986-ra „beígért" csatlakozását a integrációhoz.

Gonda György—Szentgáli Péter

Miből fizetik a kamatokat?

Az Alba színei

Talponmaradásáért küzd a Fejér megyei építővállalat

A tervidőszak utolsó esztendeje számvetésre szorítja a vállalatokat. Most bizony elkél a tisztánlátás, az erők pontos felmérése az építőiparban is, hiszen a fél év múlva életbelépő szabályozók előzetesen sem kecsegtetnek a mainál könnyebb feltételekkel...

Az Alba Regiát, Fejér megye állami építőipari vállalatát még irigyei sem nevezhetik gyengének és sikertelennek. Termelési és értékesítési eredményei alapozták meg jó hírüket az ágazatban, de annál tágabb horizonton is. Emiatt néha ők a „bezzeg-példák". S kissé már terhes is ez a népszerűség; drága árat kell fizetni a hitelekből *is* kovácsolt sikerekért. Ráadásul a törlesztés éppen a most következő tervciklusra esik. A magas kamatokat és a mind nagyobb összegű állami elvonást csökkenő nyereségből nem lehet megfizetni.

Szerencsések is

Székesfehérváron bizakodnak az építők. Eddigi döntéseik előrelátásról tanúskodnak. Mint például az is, hogy az Öregdombon 28 Alba-ház építésébe kezdtek, annak ellenére, hogy az értékesítő nem látott benne túl nagy fantáziát. Ma már, ahogy kibontakoznak a mini-lakótelep körvonalai, örülnek, *ha két-három lakás marad az Alba Regiának...*

A vállalat dolgozóit még a jelen foglalkoztatja, mert a költséggazdáknak az idén magasra emelt lécet kell átugraniuk. Előre megkapták a prémiumukat, de ezért előre kellett elvállalniuk, hogy készleteiket a kötelezően előírtnál jobban csökkentik. Ha nem sikerül, *vissza kell fizetni a fölvett pénzt.* A vezérigazgató a féléves eredmények alapján úgy ítéli meg, ezért senki nem fog a pénztárhoz állni.

— A mai eredményeink a hatvanas évek döntéseiben gyökereznek — állítja az Alba Regia állami díjas vezetője, *Kiss József.* — És őszintén meg kell mondanom, az akkori lépéseink inkább ösztönösek voltak.

— Úgy látszik, szerencsések is...

— Igen, mert amikor sokan, sokat akartak építtetni, az igény nagyobb volt, mint a kapacitás, jutott időnk arra, hogy válaszszunk az extenzív és az intenzív fejlődés között. Mi akkor úgy döntöttünk, a teljesítmény és a gazdálkodási eredmény együtt növekedjék. Az építés iparosításával, a nyereségben érdekelt technológiai üzemek megszervezésével, és később, a rendszerszemléletű gazdálkodással vitorlánkba foghattuk a kedvező szelet.

A hatvanas években az ágazatban is újdonságnak számító elhatározásokkal nemcsak Fejér megye egyik első kivitelezője lett az Alba Regia, hanem gyorsan megjelentek a fővárosban is. Biztonságát tovább erősítette a könnyűszerkezetes Clasp-rendszer bevezetése, aminek ma már rendszergazdái. Akárcsak legújabb, BNV-nagydíjas termékünknek, az Alba-háznak, ami kétéves tervező munka után született meg. Ez a tisztség azt jelenti, hogy mint a rendszer felelősei, más vállalatoknak is megtanítják a szerelést. Így nemcsak távoli megyékbe juttathatják el a könnyűszerkezetes elemeket és az egyéni kívánság szerint variálható lakás típuselemeit, hanem eközben megspórolják saját szerelőik szállításának tetemes költségét.

Fekete József műszaki-gazdasági vezérigazgató-helyettes: — Ipari termékgyártásra is vállalkoztunk, mert így lett teljes az építési rendszerünk. A folyamatba minőségellenőrzési pontokat építettünk be (ahogyan azt az iparvállalatoknál láttuk), nehogy a végtermékről derüljön ki, selejt.

Rendszerben gondolkodva

A „rendszer" kulcsszó az Alba Regiánál. Beszélgetőpartnereim megmutatják, határidőnaplójukban már most foglalt sok novemberi nap.

— A hetvenes években tértünk át erre a szemléletű gazdálkodásra — magyarázza a vezérigazgató —, és ma már a rendszerek önmozgásukat végzik. A több funkcióra alkalmas termékek és a vállalati egységek is, amelyeket a nyereségérdekeltség vezérfonala fűz össze.

A lakossággal tízéves a közvetlen kapcsolatuk. Akkor lépett életbe egy vezérigazgatói utasítás: a lakások átadása előtt két hónappal a lakókkal kell kiválasztatni a nekik tetsző tapétát, szőnyegpadlót, ne legyen dupla költség, ha ki akarják cseréltetni az uniformist. Ma már ott tartanak, hogy saját bolthálózatukban nemcsak Alba-termékeket (álmennyezetet, válaszfalat) árusítanak, hanem más építési anyagokat, és gépkölcsönzésre is vállalkoztak. Az építőiparban elsőként szervizt működtetnek.

— Nem jó dolog úttörőnek lenni — tűnődik Kiss József —, a kudarc kockázata mellett az előítéleteket is el kell viselni, ennek anyagi konzekvenciái vannak. Hiába bizonyított tény, hogy energiatakarékos ablakaink többet érnek az olcsóbb, az eddig alkalmazottaknál, sok építő még mindig nem ezt alkalmazza.

A járatlan út prózaibb következményeit is viselni kell az úttörőknek. Hiszen nem ingyen lett az Alba-ház angol licencéből harminc célra alkalmas épület, és annak is ára van, hogy a belső ösztönzési rendszerük is úgy működik, mint egy kis házi szabályozó.

Az alkalmazkodás kérdései

— Mibe kerültek azok az eredmények, amikről idáig beszéltünk? — kérdezem a vezérigazgatót.

— Sokba. Évtizedes fejlesztés és 700 millió forint hitel az ára. Ennyiből lehetett Clasp — és ablakgyártás, de sajnos éppen akkor, amikor a beruházások tartósan csökkennek. Éves kamatterhünk meghaladja a 100 millió forintot. Ha nem emelkedtek volna a kamatlábak, ennek fele a nyereségünket gyarapíthatná.

— Győzni fogják a törlesztést a nagyobb állami kötelezettségekkel együtt is?

— Úgy gondoljuk, nem az a megoldás, hogy a vállalat nagyságrendje növekedjék: a csökkenő építési igények időszakában a mammut-cég életképtelen. Magunkból kell kiszorítani erőink legjavát.

— Mire gondol?

— A piacképes termelésre és olyan, lazán egymáshoz kötött egységekre, amelyek három „lábunkat" (kivitelezés, rendszergazdaság, ipari termékgyártás) mintegy meghosszabbítják, és így stabilitásunkat tovább erősítik.

— Az alkalmazkodási képesség benne van a vállalatban — egészíti ki Fekete József. — Ha átvészeljük a kamatvisszafizetés nem kevés fejtörést okozó időszakát, éppen az ezekből a hitelekből finanszírozott beruházások segíthetnek a talponmaradásban.

A jövőre készülve az Alba Regia vezetői úgy gondolkodnak, ha sokrétű a tevékenységük, nagyobb a biztonságuk. Abban bíznak, hogy három fő tevékenységük közül valamelyikkel kedvező helyzetben tudnak maradni, és az versenyhelyzetben is életképesnek bizonyul.

Szikora Katalin

Szolnok megyei kombájnosok Csehszlovákiában

Öt éve működnek az aratásnál együtt a Szolnok megyei, illetve a csehszlovákiai mezőgazdasági termelőszövetkezetek. Miután Szolnok megyében az országban elsőként fejezték be az őszi árpa és a búza aratását, ötvennégy jászberényi, fegyverneki, cserkeszőlői, örményesi, abádszalóki gépet irányítottak át Csehszlovákiába. Harminc kombájn már dolgozik a szlovákiai búzatáblákon, s a hét közepéig valamennyi arató-cséplő gép megérkezik állomáshelyére. A Szolnok megyeiek körülbelül hét-nyolcezer hektárról takarítják be a búzatermést, viszonozva ezzel északi szomszédaink segítségét, akik július első felében Szolnok megye száznegyvenezer hektárnyi gabonavetésének öt százalékát aratták és csépelték le.

(MTI)

Kazánok a tőkés piacra

Az Orosházi Kazángyártó és Építőipari Szövetkezet *társasági szerződést* kötött az Intercooperation RT-vel a szövetkezet termékeinek exportjára. Az orosházi szövetkezet árucikkei — főként az ipari kazánok és pillangósszelepek — eddig nagyobbrészt a szocialista országokban találtak vevőre. Most arra számítanak, hogy a közös érdekeltség alapján növelni tudják tőkés exportjukat is. Ennek érdekében a külkereskedelmi vállalat az új piacok feltárásán túlmenően olyan külföldi partnereket is felkutat, melyekkel a szövetkezet egyes termékeket közösen gyártana és értékesítene harmadik piacokon, illetve hosszú távon megosztanák néhány árucikk előállítását. Emellett a szövetkezet külpiaci értékesítési lehetőségeit növeli, hogy az idén megkezdték hőerőművi hőtechnikai berendezések gyártását is. *(MTI)*

Pumpás Exotic, literes BIP

Olcsóbb dezodorok, mosószerek

A vásárlók igényéhez igazodva a Caola Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalat megkezdte az *Exotic* pumpás dezodorcsalád utántöltős változatának gyártását. A dezodoráló szert olyan dobozban hozzák forgalomba, amely a megüresedett flakon szórófejével kiegészítve ismét használható. Így a fogyasztók az eredeti árhoz képest csaknem egynegyedével kevesebbért juthatnak hozzá ehhez a dezodorhoz. Ugyancsak gazdaságosabb megoldás a vásárlók számára, hogy a *BIP-család* mosogatószerét, illetve öblítőjét a korábbi félliteres csomagolás mellett — olcsóbban, mintha ezekből kettőt vásárolnának — literes flakonokban is árusítják. *(MTI)*

HÉTKÖZBEN 222-804

A Hétközben kérdése

Le kell-e bontani a Déli burkolatát?

Életveszély — Kit terhel a felelősség?

Szinte kivétel nélkül pánikhangulat keríti hatalmába az érintetteket, amikor is egy-egy épületről kiderül, hogy életveszélyes. Így van ez még a néhány családot érintő házaknál is, hát még egy településnyi ember épségét veszélyeztető középületnél. És ha ráadásul nemrégiben vonultak le a munkások a helyszínről, érthetően még szóbeszédre is van alkalom. Nincs ez másként a Déli pályaudvar esetében sem, amelynek egy részét a napokban újból felállványozták. *Valóban életveszélyes a homlokzat?* — kérdeztük *Juhász Sándort*, a MÁV Budapesti Igazgatóságának osztályvezető-helyettesét.

— Én inkább úgy mondom: *veszélyes*. Most kaptuk meg az Építéstudományi Intézet szakvéleményét, mely szerint kivitelezői mulasztások miatt az épület mintegy kétharmadán meglazult a márvány burkolat.

— Igencsak gondatlan munkát kellett végezni, hogy az átadás utáni ötödik évben ilyen hibák mutatkoznak. Kit terhel a felelősség?

— A homlokzat felrakását a KÉV-Metró alvállalkozójaként a Kőfaragóipari Vállalat végezte. Most folynak a tárcaszintű egyeztetések, ám jelenleg úgy tűnik: *a bíróságnak* kell majd pontot tenni az ügy végére.

— Csakhogy ez eléggé elhúzódhat, a veszély elhárítását viszont meg kell kezdeni. Mennyi plusz kiadást okoz ez a MÁV-nak?

— Pontos adataink még nincsenek, a MÁV Tervező Intézetében ugyanis most készítik a felújítás költségvetését. Mivel a szakértői vélemény a burkolat lebontását, majd újbóli felrakását találja a legjobb gyógymódnak, a munka értéke biztos, hogy több milliós, ha nem tízmilliós nagyságrendű. Még akkor is, ha a leszedett márványlapok visszahelyezhetők.

— Az első lapok leválása óta több mint egy év telt el. Eddig szerencsére még nem történt baleset. Meddig kell várni a teljes bontásra?

— Most csak védőkorlátokat helyeztünk el a pályaudvar ABC felőli részén, az üzemi épületeknél, valamint a Vérmezőt és az Alkotás utcát összekötő aluljárónál. Azt azonban mi is tudjuk, hogy ez csak tűzoltómunka volt. Szeptemberben elkezdjük a végleges állványzat építését. A felújításhoz — előreláthatólag — csak jövőre kezdhet hozzá a szakipari vállalat. Hogy melyik, az még nem tudható.

— gráner —

Így jár, aki kéz alatt ...

Csipogó

Pereg a film az esti mozielőadáson. Drámai képsorok, dermesztő fordulatok, a nézőtéren feszült figyelem. Egészen fél kilencig. Ekkor ugyanis megszólal egy digitális karóra minden félórára beprogramozott csipogója. Aztán néhány másodperccel később vagy nyolc másik, különböző tónusban, szinte egymással feleselve. A nézőtéren halk moraj, aztán ismét csend. Két perccel később, valahonnan a harmadik sor felől még egy megkésett csipogás ...

Megy tovább a film, ám kilenc órakor kezdődik elölről az órák zenéje. Azzal a különbséggel, hogy a zömük most már nem egyet, hanem kilencet csipog. Akad aztán, amelyik a skót himnuszt játssza, másikuk a „Száz liba egy sorban" dallamát. A mozivásznon a főhős épp a halálfélelmét vívja ... Hátra van viszont a harmadik sorból a pontatlan karóra csipogása. Két perccel kilenc után — nagy derültség közepette — ez is jelentkezik.

Kommentár, valahonnan hátulról:

— Biztos a Keletinél vette ... Válasz balról:

— Megérdemli! Így jár, aki kéz alatt vásárol ...

(erdélyi)

Az eredményét akarja látni

Apróság?

Tatabányai olvasónk apró, ám őt mégis fölháborító jelenségről tudósította szerkesztőségünket. A sárbereki lakótelepen — ahol lakik — nemrégiben építettek egy buszmegállót, a minap azonban arra lett figyelmes, hogy lebontják az alkalmatosságot, mert a lakótelep szennyvízcsatornáját vezetik arra. Az ilyen eljárást — különösen a településfejlesztési hozzájárulásról szóló törvényerejű rendelet megjelenése után — helytelennek tartja, mert — így olvasónk — mi lesz ilyen „tervezés" mellett a majdan befizetendő összegekkel, hogyan gazdálkodnak azzal a pénzzel az illetékesek. Hozzáfűzte még, hogy közös célra szívesen áldoz, de akkor lássa is annak eredményét.

Olvasónk szavaihoz nincs mit hozzáfűznünk, legfőljebb megismételhetjük *Kocsis Pál*, a Tanácsi Hivatal munkatársának lapunknak adott nyilatkozata egy gondolatát: *„Tehát a tárgyalásokon, lakossági önkéntes befizetéseken és társadalmi munkaakciókon túl a jövőben a lakosság többsége által megszavazott településfejlesztési hozzájárulás is elősegítheti a települések fejlesztését. Ez azt is jelenti egyúttal, hogy a lakosság is bizonyára jobban ügyel majd arra, hogy milyen közös célok megvalósítására adja le a voksát, s mit utasít el, és feltehetően az is érdekelni fogja: hogyan gazdálkodik a helyi tanács?"*

Sz. A.

Nemzeti-számla

A felépítendő Nemzeti Színház csekkszámlájára közadakozásból befizetett összegek az 1984. július 30-i állapot szerint:

Hazai befizetések:	68 201 413 Ft
Külföldi befizetések:	5 197 390 Ft
Összesen:	73 398 803 Ft

CSEKKSZÁMLASZÁM: 546-621

Az új Nemzeti Színház tervei augusztus 5-ig megtekinthetők a Budapest Kiállítóteremben (V., Szabadsajtó utca), ahol a tárlat látogatói a vendégkönyvbe bejegyezhetik javaslataikat.

Kősors

Néhány éve már, hogy az Építés- és Építészettudomány című kiadványban elgondolkodtató összefoglalást olvastam Magyarország építészeti kötöredékeinek helyzetfelmérése címmel. A tanulmány áttekintést ad azokról az évtizedek óta föltárt, faragott kövekről, amelyek valaha kolostorokat, székesegyházakat, más, szép épületeket ékesítettek, vagy éppen római villák, erődök falaiból maradtak meg.

Mostoha körülmények között hányódnak jórészt — írta a tanulmány. Csaknem százhúsz helyen található az országban igen értékes — és látványos — kövekből álló gyűjtemény; nagyrészt múzeumokban. És tizenöt olyan helyen is, amelyet sem múzeum, sem más hivatalos hely nem kezel. Csaknem harmincezerre becsülik számukat; ebből huszonötezer raktárakban van, s csak négyezernek jutott viszonylag elfogadható, lapidáriumi — kőtári — elhelyezés. A raktárakban levő anyag fele ideiglenes, beázó, roszszul világított, a tanulmányozás számára nem hozzáférhető helyen van — állapítja meg a vizsgálat —, zsúfoltan, ömlesztve várnak elkerülhetetlen sorsukra, a pusztulásra. Ugyancsak a pusztulás veszélye fenyegeti a részben a szabad ég alatt lévő, őrizetlenül hagyott köveket is.

A napokban ismét a kezembe került a tanulmány, s újraolvasván, eszembe jutott, hogy az utóbbi időben tett riportútjaimon igen sok kallódó, értékes építészeti kötöredéket láttam. Tehát a helyzet azóta sem változott?

Nem sokat változott — mondta egy szakember, akit ezt követően megkérdeztem köveink sorsáról. Indokolt lenne a feldolgozásuk, számbavételük; azonban kevés ehhez a pénz és a tudományos kutató. A meglevőket fontosabb műemlékvédelmi tennivalókra kell felhasználni, illetve mozgósítani. De még ha lenne is elég pénz és munkaerő, akkor sem jutna a kövek mindegyikének jó raktári hely, vagy az ennél még jobb lapidáriumi elhelyezés.

Úgy vélem azonban, hogy alkalmas hányaduk bemutatására — a hányódás, sokszor a biztos pusztulás helyett — más lehetőség is kínálkozik.

Például a települések régebbi vagy újonnan létesített parkjaiban, parkerdőiben. Az emlékhelyek területén. A megyei, városi, falusi kezelésű történeti kertekben, kastélyparkokban. Még az új lakónegyedek, házsorok előkertjeinek, virággruppjai, bokra közt, udvarainak megfelelő szögletében is jól festenének. Szilárd alapozással, eredetüket magyarázó, jelentőségüket méltató táblákkal. Gondozásukra is biztosan akadna vállalkozó.

J. E.

Hotel Hungária

Ez nem az

Hétfőn mutatták be Bécsben a sajtó képviselőinek az új Hotel Hungáriát, melynek kivitelezési költségeit a Centralwechsel und Credit Bank, a Magyar Nemzeti Bank leányvállalata finanszírozta. Az osztrák építők gyorsan, mindösszesze 14 hónap alatt végeztek munkájukkal. Az új szálloda patinás környezetben, a Schwarzenberg Platzon is áthaladó Rennwegen kapott helyet. Bérlője a magyar HungarHotels. Az új, Viktória-stílusú, nyolcemeletes épülettől nem messze végzett magával annak idején Redl ezredes.

Számomra azonban más különlegességgel is szolgált a tudósítás. Megtudhattam belőle, hogy a háromcsillagos bécsi Hungária 156 szobás. Benne Csárda nevű éttermet, Lehár Ferenc és Kálmán Imre nevét viselő különtermeket, drinkbárt, télikertet, magyar és nemzetközi konyhát tart fenn — most tessék megkapaszkodni — összesen 54 alkalmazott.

Nekünk is van egy Hungária Szállodánk, igaz, nem Bécsben, hanem Szegeden. Jellemző adatai a következők: százharmincnyolc szoba, étterem, különterem, drink-bár, valutásbolt — és nem kell megkapaszkodni — 130 alkalmazott.

Elegendő összehasonlítani a bécsi és a szegedi adatokat. Hiába, ez a Hungária, nem az a Hungária.

(franka)

A BUDAPESTI MOZIK HETI MŰSORA

AUGUSZTUS 2-TŐL 8-IG

A HÉT FILMBEMUTATÓI:

Betyárok (felújítás); **Meglátni és ártalmatlanná tenni; Szomszéd szeretők*.**

A filmek választását megkönnyítő rövid tartalom a Pesti Műsorban!

✶

Kertmozik műsora

Halálos csapda** (mb. amerikai) Vörösmarty Kertmozi h9. **Casablanca cirkusz*** (dán) Csepeli Parkmozi 2—3. és 5—8. f9. **A szalamandra*** (mb. olasz—angol) Budai Kertmozi 9.

✶

Tanács (Magyar Filmek Mozija)

Házasság szabadnappal* (magyar) 2. hétre prol. f10, f12, f2. **Eszkimó asszony fázik**** (magyar) 2. hétre prol. f4, h6, 8, 3-án csak f4. Magyar filmtárlat: 3-án h6, 8: **Feldobott kő** (készült 1968-ban).

✶

Honvéd Kamaraterem

E.: du. 3 és 4: **Hajózni tudni kell. Volt egyszer egy MADISZ** (magyar dokumentumfilmek). E.: 5, f8: **Macbeth**** (mb. angol). E.: 4—5. de. 10, h12: **Gerolsteini kaland** (magyar).

✶

Horizont

E.: 2—4. és 6—8. **Donald kacsa és a többiek** (amerikai rajzjátékfilm) f10, 11, f1, 2, f4, 5. Tv-filmek: Tévématiné 5-én f10-től du. 5-ig. 2—7. este 7: **Karcsi kalandjai.** 2—7. este 8. **Egy óra múlva itt vagyok: A merénylet. A temetés. .... és 8-án: Szerdai meglepetés!**

✶

Kinizsi Stúdiómozi

A domb** (mb. angol) 2-án f4, h6, 8. **Szenvedély*** (svéd) 3-án f4, h6, 8. **Minden eladó** (mb. lengyel) 4-én f4, h6, 8. **A királyért és a hazáért** (mb. angol) 5-én f4, n6, 8. **Solaris I—II.** (mb. szovjet) 6-án f4, f7. **Hulot úr közlekedik** (francia) 7-én f4, h6, 8. **Találkoztam boldog cigányokkal is**** (jugoszláv) 8-án f4, h6, 8.

✶

Akiket forró szenvedély hevít** (mb. olasz) Széchenyi 2—3. h6, 8, 4—5. h5, 7. **Akit Bulldózernek hívtak** (mb. olasz) Béke XV. 4—5. 3, n6, f8. **Arany a tó fenekén** (mb. új-zélandi) Fórum 3-án éjjel 10. Magyar Néphadsereg Művelődési Háza 4—5. h6. MOM Mozi 6-án h3, 5, n8. **Balfácán** (mb. francia) Alfa (3. hétre prol.) 4, n7, f9. Bástya (2. hétre prol.) h9, 11, n2. Budafok h5, 7. Kossuth (2. hétre prol.) 3, n6, f8. Olimpia f10, f12, f2, f4, h6, 8. **Ben Hur I—II.** (mb. amerikai) Táncsics 6. **Beszélő köntös** (magyar, k.: 1941-ben) Fórum 3. **Betyárok** (román) Kőbánya f4, h6. Sport h4. **A birodalom visszavág** (mb. amerikai) Zuglói 6-án 3, f6, 7—8, 3, f6, 8. **Bizonyítási eljárás*** (mb. japán) Ikarus Művelődési Központ 2-án f6, f8. **Boszorkányszombat** (magyar) Kultúra 5-én 3. **Bosszúvágy**** (mb. amerikai) Ady 3—5. h8. **Bye, bye brasil** (brazil) Balaton 2—3. f4, h6, 8. Zrínyi (3. hétre prol.) 4, 6, 8. **Casablanca cirkusz*** (dán) Magyar Néphadsereg Művelődési Háza 6-án h6. MOM Mozi 5-én h3, 5, n8. **Cimborák** (magyar) Bem (3. hétre prol.) 4. **Csillagok háborúja I—II.** (amerikai) Bányász f4, f7. Zuglói 2—5. f4, f7. **Csillagom, halálom*** (szovjet) Béke XV. 6—7. n6, f8. **D. B. Cooper üldözése*** (mb. amerikai) Óbuda 5-én 9, 11, 1. **A domb**** (mb. angol) Kinizsi 2-án f4, h6, 8. **Donald kacsa és a többiek** (amerikai) Horizont 2—4. és 6—8. f10, 11, f1, 2, f4, 5. Ikarus Művelődési Központ 6-án f1. Ugocsa 5-én f10, f12, f2. **Egri csillagok I—II.** (magyar) Nap 5-én f10, f1. **Egy kis romantika** (mb. amerikai) Toldi h9, 11, n2. **Egy zsaru böréért*** (mb. francia) Széchenyi 6—7. f4, h6, 8. **Elveszett egy kékszemű** (mb. szovjet) Jókai 2—5. n6, 5-én 3-kor is. **Elvis Presley** (amerikai) Bethlen 2—5. 3, n6, f8. **Eszkimó asszony fázik**** (magyar) Tanács (2. hétre prol.) f4, h6, 8, 3-án csak f4. **Ezermilliárd dollár*** (mb. francia) Ikarus Művelődési Központ 6-án f6, f8. **Az élet szép*** (mb. szovjet—olasz) Gorkij 6—8. f4, h6, 8. **Érintés***** (svéd—amerikai) Szikra Kamaraterem 10, 12, 2. ... **És megint dühbe jövünk** (olasz) Pest-Buda 2—3. n6, 4-én f2, h4, 6, 5—8. n6, 5-én 3-kor is. **Fehér farkasok** (mb. NDK) Kultúra 2—3. n6, f8. **Fekete szakáll szelleme** (mb. amerikai—angol) Tátra 4—5. h2. **Feldobott kő** (magyar) Tanács 3-án h6, 8. **Forróvérű kísértet** (mb. olasz) Tétény 3—5. n6, f8, 5-én 3-kor is. **Frissen lopott milliók*** (mb. lengyel) Magyar Néphadsereg Művelődési Háza 7-én h6. **Gerolsteini kaland** (magyar) Honvéd Kamaraterem 4—5. de. 10, h12. **Gyónás gyilkosság után**** (mb. amerikai) Béke XIII. 4—5. f4, h6, 8. Fővárosi Művelődési Ház 2-án 4, n7. Tisza h9, 11, n2. **A harmadik királyfi** (mb. csehszlovák) Ady 3—5. f6, 5-én f4-kor is. **Házasság szabadnappal*** (magyar) Csokonai (3. hétre prol.) f4, h6, 8. Pest-Buda 2—3. és 5—8. f8. Tanács (2. hétre prol.) f10, f12, f2. **A hét mesterlövész** (amerikai) Óbuda 2—5. 3, f6, 8. Világ 6—7. f6, h3. **A hétszáz éves titok** (mb. szovjet) Éva 4—5. f2. **Hívj a messzeségbe*** (szovjet) Gorkij 2-án f4, h6, 8, orosz nyelvű előadás. **Hófehér*** (magyar) Palota f8. Szikra (5. hétre prol.) 10, 12, 2, 4, 6, 8. **Hófehérke és a hét törpe** (mb. amerikai) Bem (3. hétre prol.) 10, f12, 1, f3. Rege 5-én 3. **A holdlakók titka** (mb. francia) Ipoly 2—5. f4. **Honda-lovag** (mb. japán) Kultúra 4—5. n6, f8. Landler Művelődési Ház 2-án h4, h6. **A hotünder** (mb. szovjet) Szechenyi 2-án f4, 4—5. f3. **Hulot úr közlekedik** (francia) Kinizsi f4, h6, 8. **Hurrikán*** (amerikai) Palota 6-án f3. **A XX. század kalózai** (mb. szovjet) Bethlen 6—8. 3, n6. **Hüvelyk Panna** (mb. japán) Bányász 4—5. f10, f12, f2. **István, a király** (magyar) Ujvilág Dózsa Művelődési Ház 5-én 5, 6-án 5. n8. **Jézus Krisztus szupersztár** (amerikai) Akadémia 2—5. f4, h6, 8. Tisza (2. hétre prol.) f4, f6, f8. **Jób lázadása*** (magyar) Szikra Kamaraterem (30. hétre prol.) 4, 6, 8. **Karate** (japán) Jókai 6-án n6, f8. **Katasztrófa földönégen I—II.** (mb. szovjet) Akadémia 6—8. f4, f7. **Kelly hősei I—II.** (mb. amerikai) Duna (2. hétre prol.) 4, 7. **Kezesség egy évre*** (NDK) Bem (2. hétre prol.) 6, 8. **Kéjnő Kaliforniába keszül**** (mb. amerikai) Ipoly h6, 8. **A kétéltű ember** (szovjet) Zrínyi (2. hétre prol.) 10, 12, 2. **Kicsi és pici*** (olasz) Obuda 6—8. 3, n6, f8. **A kicsi kocsi újra száguld** (mb. amerikai) Feny h9, 11, n2, f4, h6, 8, 7-én h9, 11, n2, f4. Május 1. (2. hétre prol.) h9, 11, n2. Puskin (2. hétre prol.) f4, h6, 8. **Kincs, ami nincs** (mb. olasz) Csokonai (7. hétre prol.) h9, 11, n2. Maros 4—8. f6, h8, 4—5-én f4-kor is. Tinódi f4, h6, 8. **King Kong*** (amerikai) Alkotmány f4, 6, f9. Bartók (2. hétre prol.) f9, 11, f2. Corvin (2. hétre prol.) f3, n6, 8, 4-én éjjel 11-kor is. Uránia (2. hétre prol.) f9, 11, f2. **A királyért és a hazáért*** (mb. angol) Kinizsi 5-én f4, h6, 8. **Kóma**** (mb. amerikai) Ugocsa h6, 8. **Languszta reggelire*** (mb. olasz—francia) Csillag 6—8. 5, n8. **Macbeth**** (mb. angol) Honvéd Kamara 5, f8. **Megáll az idő**** (magyar) Diadal 7-én f4, h6, 8. **Megtalálni és ártalmatlanná tenni** (szovjet) Bástya f4, h6, 8. Vörös Csillag 9, n12, f2. **Mese Szaltán cárról** (mb. szovjet) Gorkij 3—5. f4. **Mezteleneк és bolondok*** (mb. amerikai) Haladás 3—5. f4, h6, 8. **Minden eladó** (mb. lengyel) Kinizsi 4-én f4, h6, 8. **Misi mókus kalandjai** (magyar) Alfa 3-án de. 10. **Negyedik fázis*** (mb. amerikai) Diadal 4-én f4, h6, 8. **Nevem: Senki** (mb. olasz—francia—NSZK) Landler Művelődési Ház 6—7. h4, h6. **Nyitott utak** (magyar) Kossuth Kamara (3. hétre prol.) n4. **Nyom nélkül** (magyar) Rege 4—5. n6, f8. **Olaszok hihetetlen kalandjai Leningrádban** (mb. szovjet—olasz) Gorkij 3—5. h6, 8. **Az Olsen banda boldogul** (mb. dán) Diadal 5-én 11, n2, 6-án este 8. **Óvakodj a törpétől**** (mb. amerikai) Fővárosi Művelődési Ház 6-án 4, n7. **Öld meg a Sogunt!**** (mb. japán) Kőbánya 8. **A pagoda csapdája** (szovjet) Ugocsa f4. **A pap, a kurtizán és a magányos hős*** (amerikai) Csillag 3—5. n8. **A Pál utcai fiúk** (magyar) Ipoly 6—8. f4. **Picasso kalandjai*** (svéd) Rege 3-án n6, f8. **Piedone Afrikában** (olasz—NSZK) Béke XIII. 6—8. f4, h6, 8. **Piedone Egyiptomban** (mb. olasz). Alkotmány 6-án n2. Madách 3-án 3. **A piszkos tizenkettő I—II.*** (mb. amerikai) Bartók (2. hétre prol.) 4, 7. Kossuth (2. hétre prol.) 9, 12. Sport 6. Uránia (2. hétre prol.) 4, 7. **A préri** (mb. román—francia—angol) Széchenyi 3-án f4. **Psyché I—II.**** (magyar) Fény 7-én h6. **Pukk!*** (olasz) Tétény 6—7. n6, f8. **Riki-tiki-tévi** (mb. szovjet—indiai) Budafok 4—5. 3. **Robin Hood nyila** (mb. szovjet) Táncsics 4. **Roncspalota**** (mb. új-zélandi) Bethlen 6—8. f8. **A sárkány éve** (mb. szovjet) Csillag 3—5. 5, vas. h3-kor is. **Seriff az égből** (olasz) Éva 6—8. f4, h6, 8. **A seriff és az idegenek** (mb. olasz) Béke XV. 2—3. n6, f8. **Sok pénznél jobb a több**** (mb. francia) Bányász 2—3. és 6—8. h9, 11, n2. Nap f4, h6, 8. **Solaris I—II.*** (mb. szovjet) Kinizsi f4, f7. **Spagetti-ház*** (mb. olasz) Jókai 2—5. f8. **Szabadlabon Velencében** (mb. francia—olasz) Rege 6—8. n6, f8. **A szalamandra*** (mb. olasz—angol) Bástya (2. hétre prol.) este 10. Madách n6, f8. Puskin h9, 11, n2. Vörös Csillag (3. hétre prol.) 4, n7, f9. **Szarvacska, manócska** (mb. szovjet) Rege 5-én de. 10. **101 kiskutya** (mb. amerikai) Ady 6—7. f6, h3. Duna 10, 12, 2. Május 1. (2. hétre prol.) 4, 6, 8. Világ 2—5. f6, h8, 5-én f4-kor is. **Szegény Dzsoni és Árnika** (magyar) Ikarus Művelődési Központ 3-án f1. **Szelíd motorosok**** (amerikai) Diadal 5-én f4, h6, 8. **Szenvedély*** (svéd) Kinizsi 3-án f4, h6, 8. **Szerencsés Dániel*** (magyar) Diadal 6-án f4, h6. **A szép fogolynő**** (francia) Diadal 3-án f4, h6, 8. **Szomszéd szeretők*** (mb. francia) Duna 4-én éjjel 10. Tátra 4, n7, f9. Új Tükör Klubmozi h9, 11, n2, f4, h6, 8. **Szuperexpressz*** (mb. japán) Kultúra 6—7. n6, f8. **Szupermodell**** (mb. amerikai) Alkotás h9, 11, n2. **Szuperzsaru** (mb. olasz) Palota n6, 4—5-én 3-kor is. **Találkoztam boldog cigányokkal is**** (jugoszláv) Kinizsi 8-án f4, h6, 8. **Tekintetek és mosolyok*** (mb. angol) Toldi (2. hétre prol.) f4, h6, 8. **Te rongyos élet*** (magyar) Alkotás f4, h6, 8. **Tűzszekerek** (mb. angol) Diadal 2-án f4, h6, f9. **Újra szól a hatlövetű** (mb. amerikai) Haladás 6—7. f4, h6, 8. **Az utolsó metró*** (mb. francia) Kossuth Kamara 5, h8. **Üvegtörők**** (angol) Balaton 6—8. f4, h6, 8. **Üzenet az űrből** (mb. japán) Tétény 8-án n6, f8. **A vad hatytyúk** (mb. japán) Akadémia 5-én 9, 11, 1. **Vámpír négy keréken*** (mb. csehszlovák) Diadal 8-án f4, h6, 8. **Veronika Voss vágyakozása**** (mb. NSZK) Honvéd 4, 6, 8. **Vérnász** (spanyol) Zuglói 6-án este 8. **Vészjelzés a tenger alól** (mb. szovjet) Honvéd 10, 12, 2. **Zsaru vagy csirkefogó** (mb. francia) Éva 2—5. f4, h6, 8.

(×) **A Szabadidő Magazin Olvasószolgálata** négy izben divatbemutatóval egybekötött sétahajózást szervez a Dunán. **A Hunyadi sétahajó** augusztus 7-én és 16-án minden alkalommal **délután 5 órakor** indul a Vigadó téri hajóállomásról és kb. este 9 órára érkezik vissza. (Visszafelé a Bem rakparti kikötőnél is megáll.) A hajón a **Magyar Divat Intézet** gálabemutatót tart őszi kollekciójából. Egyéb kánikulát enyhítő szórakozások: zene, tánc, tombola és más meglepetés. A hajón büfé és I. osztályú étterem működik, vacsorázási lehetőséggel. A jegy ára 50 forint. Igényelhető egyénileg és csoportok részére a Szabadidő Magazin szerkesztőségében naponta délelőtt 10—12 óráig. Felvilágosítás és előjegyzés 830-122-es telefonon. (Cím: Budapest XIV., Lumumba u. 207. 1145.)

(×) Az ÁPISZ számítástechnikai szaküzletében — Bp. IX., Dandár u. 28. — raktárról kaphatók NDK mágnesescsíkos kartonok A/4 álló, fekvő, valamint quadrat méretben, lyukkártyatároló és hatfiókos kartontároló szekrények. Telefon: 141-928.

Egy hét a világgazdaságban

Az IBM kiegyezett...

Az elmúlt hét pénzpiaci eseményei a már „szokásos" forgatókönyv szerint zajlottak le: a hét első napjaiban a dollár a legfontosabb nyugati valutákhoz képest újabb rekordokat döntve tovább erősödött, azután pedig árnyalatnyit gyengült. Az amerikai valuta ezzel a „menetrenddel" tornássza feljebb hétről hétre árfolyamát a többi fizetési eszközhöz képest. Az újabb dollárfelvásárlási láz után a pénzpiacokon azt várják, mikor éri el a dollár árfolyama a nyugatnémet márkával szemben a 3, a francia frankkal szemben pedig a 9 jegyzésű lélektani határt. A hét második felében egy dollár 2,9 márkával, illetve 8,9 frankkal volt egyenlő. Az arany ára unciánként 344 dollár körül mozgott.

Nyolc esztendeje húzódó vitát és bírósági vádat sikerült az elmúlt héten *kölcsönös engedményekkel* lezárnia a Közös Piacnak és az amerikai IBM cégnek. A megállapodásnak azért van világgazdasági jelentősége, mert szorosan összefügg a szabadkereskedelem, a monopólium-ellenes fellépés kérdésével. Az International Business Machines, a világ első számú számító- és irodagépgyártó cége az elmúlt évtizedekben Nyugat-Európában — akárcsak a világ többi részén — nyomasztó mértékű vezető szerepre tett szert.

Az IBM leányvállalatai révén *a nyugat-európai komputerpiac 40—80 százalékát tartja a kezében*, különösen a nagyberendezések területén nyomasztó a fölénye. Az amerikai óriásmonopólium üzleti előnye megtartása, illetve fokozása érdekében — a nemzetközi szokásoktól eltérően — piacra kerülő új típusainak néhány fontos műszaki adatát ez idáig nem, vagy csak késve hozta nyilvánosságra. Ez a *tudatos „adatvédelem"* sérti a nyugat-európai gazdasági integráció versenyt szabályozó előírásait. A fontos műszaki adatok közzétételének késleltetése ugyanis *hátrányos versenyhelyzetbe hozza* a számítógépek kiegészítő berendezéseit, valamint a szoftvert gyártó nyugat-európai cégeket. Adatok hiányában nem tudnak időben felkészülni az új IBM-gépek „kiszolgálására", s így a vásárlók érthető módon az amerikai vállalattól rendelik meg a szükséges kiegészítő cikkeket. Időben történő adatközléssel az érdekelt nyugat-európai cégek is „labdába rúghatnának" az IBM-gépek kiegészítő berendezéseinek gyártásával, eladásával.

Elejtik a vádat

Az IBM *versenyt korlátozó piacpolitikája* ellen Brüsszel 1977-ben indított vizsgálatot, majd 1980-ban hivatalos vádat emelt az óriáscég ellen. Az idei év tavaszán a brüsszeli bizottság az eredménytelen egyezkedés láttán büntető intézkedések kiszabását helyezte kilátásba. Szó volt arról, hogy a Közös Piac kártérítést kér az amerikai vállalattól, s egyúttal büntetőilletéket is kiszab rá, illetve termékeire. A felgyorsult ütemű tárgyalások *kölcsönös engedményekkel zárultak*. Brüsszel elejti a vádat, az IBM pedig kötelezte magát, hogy a verseny kibontakoztatása érdekében megfelelő időben közli a szükséges adatokat új gyártmányaira vonatkozóan. A közös piaci versenytársaknak így módjuk lesz időben megkezdeni a kiegészítő berendezések gyártását, s ezzel valódi konkurrenciát támasztani az amerikai cégnek. Brüsszel 1990-ig fokozott figyelemmel kíséri az IBM ígéretének teljesítését, s véglegesen csak akkor zárja le az ügyet, ha valóban verseny alakul ki az amerikai monopólium uralta közös piaci számítógéppiacon. A Tízek döntése *intő jel* az integráción kívüli nagyvállalatok számára: a vezető szereppel való visszaélés, a szabadverseny tudatos korlátozása monopóliumellenes eljárásokhoz vezethet, különösen kedvezőtlen konjunkturális helyzetben és értékesítési gondok idején.

Nyugatnémet konjunktúra

A jövő év végéig szóló *OECD-előrejelzés a nyugatnémet gazdaság alakulásáról* fontos támpontot jelent az NSZK-val jelentősebb nagyságú kereskedelmet lebonyolító országoknak. Az elmúlt héten közzétett jelentés szerint 1985. végéig *folytatódik a fellendülés* az országban: idén 2,9, jövőre 2,7 százalékos gazdasági növekedés várható. A konjunktúra motorja továbbra is az export lesz, de ennek alakulása külső tényezőktől is függ. A dollár erősödése például tovább növelheti az NSZK kivitelét, az amerikai valuta esetleges gyengülése azonban keresztülhúzhatja az exportszámításokat. Ugyanez vonatkozik a kamatlábakra: ha az elkövetkező másfél évben számottevően emelkednek a hitelkamatok, lanyhul a beruházási kedv, s ez nem közömbös az NSZK-nak szállító országok számára sem.

A fellendülés ugyan folytatódik, de nem éri el azt a szintet, hogy számottevően hozzájáruljon a munkanélküliség enyhítéséhez. Kedvezően alakul az inflációs ráta, 3 százalék körüli áremelkedés várható a jövő év végéig. A fizetési mérleg többlete az ideihez képest csaknem megkétszereződhet jövőre az NSZK-ban az OECD közgazdászai szerint, s elérheti a 10 milliárd dollárt. A számítások szerint a külföldi eladók viszonylag kedvező értékesítési lehetőségekre számíthatnak a nyugatnémet piacon megfelelő ár, jó minőség és a szállítási határidők betartása esetén.

S végül röviden az elmúlt héten elfogadott igen szigorú japán költségvetésről. Több mint két évtizede nem volt arra példa, hogy a szigetország költségvetési kiadásai 1 százaléknál alacsonyabb ütemben nőjenek. A következő pénzügyi évre jóváhagyott büdzsé kiadási rovata mindössze 0,86 százalékos emelkedést engedélyez az előző évhez képest. *Kiadásnövekedés* csak a katonai és a nemzetközi segélyezési költségrovatban várható. A nagymértékű takarékosság azzal magyarázható, hogy Japánban az elmúlt esztendőkben egyre növekedett a költségvetési hiány, s ennek mérséklése, illetve leépítése a gazdaság, valamint a kormány egyik legfontosabb feladata. Nem kell viszont hiánytól tartani a kereskedelmi mérleg alakulását illetően: az első félévet a szigetország külkereskedelme 19 milliárd dolláros (!) többlettel zárta, kiváltva ezzel legfontosabb kereskedelmi partnereinek rosszallását.

G. Gy.—Sz. P.

Vásárolja meg
a Lapkiadó Vállalat
lapjait
a Budapest
V., Párisi u. 3. sz.
alatt megnyílt
Zsófia divatáru-
és ajándéküzletében

Drága tanulópénz

Hogyan lett veszteséges a Tanép? — Segítség a talpraálláshoz (2.)

A Komárom megyei tanácsi építővállalatot, a Tanépet 4 és fél milliós vesztesége miatt szanálták. Az eljárás után készített jegyzőkönyv a kialakult helyzetért nem talált felelőst. Tegnap a veszteség okait vettük sorra, ma pedig azt kutatjuk, mennyibe került a tanulópénz a megyének...

Valahogy úgy nézhetett ki a Tanép a nyolcvanas évek elején, mint amikor egy erőteljesen hízásnak indult embert a szűk zakójába akarnak visszagyömöszölni a hízókúra előírói. Éppen ezért értelmetlen vállalkozáspolitikáról beszélni ott, ahol gyakorlatilag kijelölték a feladatokat.

— Létszámuk is ebben az időszakban csökkent aggasztó iramban — sorolja a veszteség okait *Mózsik Péter*, a megyei tanács építési osztályvezetője. — A környék bányavidék, de jobban megfizeti a kőműveseket a Komép, hogy a kisvállalkozásokat ne is említsem! Emiatt *munkáik éveket csúsztak*. És nemcsak az árváltozásokat kellett „lenyelniük", de fizetni is a határidő-csúszásért kiszabott kötbérek nem kis összegét.

— Szabadáras szerződéseket csak útépítésre és szak-, szerelőipari munkákra köthettünk — folytatja a gondolatsort *Kovács Zoltán*, a Tanép volt igazgatója. — Ezek nyeresége azonban nem tudta kompenzálni a maximális áras magasépítés halmozódó veszteségét.

Paksi Ferenc, az MNB megyei igazgatója szerint a kedvezőtlen körülmények, amelyek mind a szanálás felé sodorták a vállalatot, még egy ponton kiéleződtek:

— *Középvezetőkkel nagyon rosszul álltak.* Nem volt pénzügyesük, közgazdászuk.

Kegyelemdöfés

Kovács Zoltánnak az volt a szándéka, hogy Tatához kösse a műszaki értelmiséget. De 1976-ban, amikor megemelte a bérüket, *rásütötték a bélyeget:* nála csak a mérnöknél kezdődik az ember:

— Négy közgazdászt sikerült szerződtetnem, talán ők gyökeret vernek. *Főkönyvelő nélkül dolgoztam egy évig*, erre a helyre nem akadt pénzügyi végzettségű. Akik pedig betöltötték az állásokat, nem mind feleltek meg a követelménynek. Ugye, így mondják ezt? Nem sikerült a fizikaiakat se megtartani. A *kegyelemdöfést* az adta meg, amikor Esztergomban — ahol szintén lakásokat építettünk — *százból negyven ember maradt az építésvezetőségen.*

A középvezetők érdekelkülönülését a szanálási bizottság a veszteség egyik okaként említette.

— Ezért sem lehetett jó az információáramlás — szögezi le a megyei bankigazgató. A Tanép új vezetője, *Henzer Antal* pedig úgy ítéli meg a korábbi időszakot, *nem kaptak elég információt a szerződéskötésekhez.* Amit mégis, az arról szólt: csökkennek a beruházások, elég lesz a kapacitás.

— Nem így történt — állítja most, alig egy hónappal kinevezése után. — A *saját csapdánkba estünk.* Még mindig kevés a magasépítő a megyében.

Ugyanezt mondja, csak másként Kovács Zoltán, a régi igazgató, amikor a megyével — enyhén szólva — laza kapcsolatáról beszél. De minderről már múltidőben, és bizonygatja, *keserű szájíz nélkül.*

— Nem hagyhattam ott a vállalatot két évvel ezelőtt. *Reméltem, még ki tudom vezetni a bajból.* Nem sikerült. Ezért 1983 végén bejelentettem, hogy nem dolgozom tovább.

Meleg kézfogás

Szalai László, a tatai pártbizottság gazdaságpolitikai titkára fenntartja véleményét:

— *Az idő minket igazolt:* ha 60 évesen nyugállományba vonul, emelt fővel távozhatott volna, talán kitüntetéssel a mellén. De így a hivatalos fórumokon *csak egy meleg kézfogásra tellett*, amikor megköszöntük a munkáját.

— *A pártszervezet már régebben látta a hibákat?...*

— Nézze — keresi a szavakat Szalai László, és lassan, meggondoltan fogalmaz. — Nem volna szerencsés, ha én most azt mondanám egy pártonkívüli igazgatóra, hogy ő már öt éve rosszul dolgozott.

Mindez már nem számít. Az új igazgató is csak akkor gondol a történtekre, ha feltétlenül muszáj. *Az ő feladata most az előretekintés.* Valahogyan be kell fejezni az elmaradt, évek óta álló munkákat, közben türelmet kell kérni az építtetőktől, szerződést módosítani, és kialkudni egy méltányos kötbért. Hogy gyorsan dűlőre lehet jutni, arra az a biztosíték: ezeknek a munkáknak is a megyei tanács a gazdája.

Henzer Antal reményének alapja, hogy új vállalata tulajdonképpen régi: az összevonás előtt az Útépítő Vállalat igazgatóhelyettese volt. Aztán, mint ő mondja, „bizonyos körülmények" arra késztették, hogy a Vértesi Erdőgazdaságban legyen főmérnök. Amikor a megyei tanács megkereste, hogy a határidő lejárta után nyújtsa be pályázatát az üres igazgatói állásra, *feltételeket szabott:*

— *Három évig senki nem szól bele a gazdálkodásba.* Egy-másfél év kell, hogy a lemaradásokat behozzuk, utána pedig a felszabaduló erőkkel, szabadáras munkákkal lehet a veszteséget kompenzálni.

— *De továbbra is megyei feladatok várnak a Tanépre. Hogyan fog ezek és a jól jövedelmező építkezések között rangsorolni?*

— Visszatérünk eredeti szerepkörünkhöz, a felújításhoz. Ez már szabadáras.

A képzeletbeli kör ezzel be is zárul. Tíz évnek kellett eltelnie, hogy egy vállalat eredeti funkciójának megfelelően működjön. *Ez a tanulság sokba kerül a megyének is:* a 4,5 millió forintos veszteséget ki tudta fizetni a vállalat, de többre nem futotta.

— *Milyen segítséget adnak a talpraálláshoz a Tanépnek?*

— A tulajdonosnak nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak — válaszol Mózsik Péter. — Alaphiányukat a tanácsi fejlesztési alapból kifizetjük. Engedélyeztetjük a 8,5 millió forintos, értékesíthetetlen készletük leírását. Felmentést kérünk számukra a kötelező, 4 millió forintos tartalékalap képzése alól is.

A *mentési akció* nem ismeretlen a régi igazgató előtt. Ő is kérte ezt a segítséget annak idején — hiába. A tíz év alatt összesen *25 millió forintot kapott vállalata a felügyeleti szervtől...*

Henzer Antal kinevezése óta *teljes az egyetértés* az illetékesek között. A megyei ÉFÉDOSZ-ban máris érzékelik a pezsgést:

— *Sikerült megállítani a morális züllést* — véli *Varga Ferenc*, a szakszervezet megyei titkára. — A brigádok most is kihúzzák a vállalat szekerét a kátyúból...

Teljes egyetértés

Bízik a bankigazgató is:

— Ha az osztályok élére is sikerül alkalmas embereket kinevezni, mielőbb eredményjavuláshoz segíthetik a vállalatot. De csak akkor, ha saját bőrükön érzik meg: a hitel nagyon drága erőforrás, és hiába a sikeres munkaverseny, ha nincs mögötte nyereség.

Henzer Antal tehát *a legteljesebb bizalom légkörében* kezdheti a munkát, amivel előde nem volt felkoszorúzva. Ez átsegíti azon a nyomasztó élményen, amit az idei első félévi mérleg hozott, 13 millió a veszteség.

— Az év végén nulla kell hogy legyen a veszteség — tájékoztat a Tanép idei feladatáról Mózsik Péter. — 1985—86 pedig a fellendülés derűsebb időszaka lesz.

Henzer Antal tompítottabban fogalmaz:

— 1985 végéig rendezni tudjuk a helyzetünket, ha nem jön közbe semmi rendkívüli.

Érzékelve a két megfogalmazás különbségét, mondom neki: nem irigylem.

— Pontosan ismertem a vállalat rossz helyzetét, amikor elvállaltam a megbízást. És most már azt is tudom, egyszerre kell a veszteségből és az alacsony hatékonyságúak közül kimászni, mert jövőre azokat még keményebben sújtják a módosított szabályozók...

Szikora Katalin

Az ILO jelentése a munkavédelemről

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) hivatala által közzétett tanulmány szerint *24 ezer ember* vesztette életét munkahelyi baleset következtében tavaly az ILO tagországaiban és körülbelül *9 millióan megsérültek.*

A 64 országra kiterjedő vizsgálat szerint a munkahelyi baleseteket elsősorban a fejlődő országokban dolgozók és nem az iparilag fejlett országok munkásai szenvedik el. A tanulmány külön kiemeli, hogy az úgynevezett multinacionális társaságok az anyaországban levő vállalataiknál sokkal nagyobb gondot fordítanak munkavédelemre, mint a külföldieknél. Márpedig ezek a társaságok 44 millió embert foglalkoztatnak a világban. *(MTI)*

Újabb vegyesvállalatok

Az elmúlt hetekben több olyan új közös vállalat alakult, amelyekben saját tőkével *külföldi cégek is* részt vesznek. Jelenleg már 27 ilyen tevékenykedik, s további 5—6 előkészítésén, közeli megalakításán már dolgoznak a szakemberek.

Az 1972 óta létrehozott vegyesvállalatok között még mindig *kisebbségben* vannak a termelőcélú vállalkozások. A kedvezőtlen tendencia azonban módosulóban van. Tavaly és az idén elsősorban termelő vegyes vállalatok jöttek létre, amelyek segítenek a hazai hiánycikkek számának csökkentésében, az ellátás javításában, és az esetek többségében az export növelésében is. A közelmúltban alakult *Hungarokork Amorim Kft* — az első magyar—portugál vállalat — például parafadugók és más parafatermékek gyártását kezdi meg. A *Hungarofeder Kft* magyar—osztrák vegyes vállalat új tollfeldolgozó üzemében a gépeket az idén állították munkába. Évente 250 ezer tonna konfekcionálható baromfitollat dolgoznak fel és exportálnak. Az osztrák *Bramac* céggel a napokban megalakított korlátozott felelősségű társaság beton tetőcserepeket fog készíteni. Ez utóbbit jelentősnek számító, 300 millió forintos alaptőkével hozták létre az alapítók.

A vállalkozások zöme *5—10 millió forintos alaptőkével* kezdte meg tevékenységét. Közöttük csak néhány olyan cég akad, ahol a közös anyagi eszközök értéke meghaladja az 50, illetve a 100 millió forintot. *(MTI)*

Végső búcsú Gádor Istvántól

Kedden a Farkasréti temetőben mély részvéttel kísérték utolsó útjára *Gádor István* keramikust, kétszeres Kossuth-díjas kiváló művészt. A kulturális kormányzat nevében *Tóth Dezső* művelődési miniszterhelyettes búcsúzott a magyar képzőművészet kiemelkedő alkotójától. *(MTI)*

Vihar, tűzijátékkal

Káprázatos tűzijátékot varázsolt a *pécsi* székesegyház tornyaira a kedd hajnali heves zivatar. Negyed négy tájban sűrű villámlások követték egymást. A villámok a Belváros legkiemelkedőbb pontjait „keresték": a székesegyház 60 méter magas tornyainak csúcsai körül perceken át éles fények villództak. A kitűnően megszerkesztett villámhárítóknak köszönhetően azonban sértetlenek maradtak a tornyok, s az egész épület.

Valóságos trópusi éjszaka volt a Mecsekalján. Szokatlanul hosszú ideig — öt és fél órán át — tartott a zivatar Pécs térségében. Ez idő alatt csaknem húsz milliméter eső hullott le, a zöme három és négy óra között, amikor is nagy tömegű víz lepte el a várost. A mecseki utcák sebes folyású patakokká változtak.

Órákon át folyamatosan villámlott és zengett az ég. A lakásokban pillanatonként nappali világosság támadt, a kékes-fehér fény a Tv-képernyők kisugárzására emlékeztetett .Az egymást sűrűn követő mennydörgések összefüggő morajlássá váltak, szinte félelmetes hangulatot keltve az éjszakai csendben.

Fülledt, meleg idő

Előrejelzés az ország területére szerda estig: Változóan, időnként erősen felhős lesz az ég. Bárhol alakulhat ki zápor, zivatar. A változó irányú szél általában mérsékelt lesz, legfeljebb zivatar idején átmenetileg erősödik meg. Fülledt, meleg idő lesz, délutánra 23, 28 fokig emelkedik a hőmérséklet.

Bővülő gyümölcsválaszték, csökkenő árak

Tartósan jó az ellátás, bővül a gyümölcsválaszték és *lassan csökkennek az árak* a zöldség-gyümölcs piacokon.

A tájékoztatás szerint tovább emelkedett a nyári burgonya, a főzőhagyma, a paprika, a paradicsom, a leveszöldség és a gyümölcs felhozatala. Talán a kelleténél is nagyobb a fejes káposzta, a kelkáposzta, a vöröskáposzta és a főzőtök kínálat. Továbbra is van zöldbab, juliskabab és méretes uborka. A zöldségválasztékot kifejtőbab, cukkini, patisszon, padlizsán, hegyespaprika, zöldhagyma és nyári retek bővíti. Mind több helyen kapható az árusoknál zsenge csöves tengeri.

Erősödik, s mind választékosabb a gyümölcskínálat is. A legélénkebb a kereslet a barackok és a dinnyék iránt, amelyek felhozatala és választéka kielégíti az igényeket. A piacokon őszibarackból van a legtöbb. Emelkedik a ringló és a vöröszilva felhozatal is. Egyes piacokon kisebb mennyiségben kínálnak még meggyet, ribizkét és színes egrest is.

A felhozatal erősödésével mérséklődnek az árak is. Az elmúlt hetihez képest 10 forinttal olcsóbban árusítják például a fokhagymát, 9—12 forinttal a paradicsomot, 1—8 forinttal a nyári almát, 7 forinttal a sárgadinnyét, s tovább csökkent, 1—2 forinttal a görögdinnye ára is. Drágább lett viszont 4 forinttal a karfiol, 2—4 forinttal a töltenivaló paprika és 3—4 forinttal az uborka. *(MTI)*

KOZMOSZ—1587. jelzéssel újabb mesterséges holdat juttattak a világűrbe hétfőn a Szovjetunióban. A kozmikus térség tanulmányozására a felbocsátott műhold kezdeti keringési ideje 90,2 perc, a Földtől mért legnagyobb távolsága 394 kilométer, a legkisebb távolság 209 kilométer.

GEORGIKON NYÁRI EGYETEM. Kedden Keszthelyen megnyílt a magyar valóság iránt érdeklődő külföldiek számára szervezett Georgikon Nyári Egyetem. Az idén a talajtermékenység elméleti és gyakorlati kérdéseivel ismerkedik meg a nyári egyetem hét országból érkezett 120 hallgatója.

TÉRKÉPÉSZEK ÉS GEODÉTÁK. A szocialista országok geodéziai és kartográfiai szakértőinek 12. konferenciája kezdődött meg kedden a mongol fővárosban. A konferencián a havannai 11. konferencia óta elfogadott tudományos-kutatási programok végrehajtásának eredményeit, a szocialista országoknak a következő négy évre szóló sokoldalú együttműködési tervét vitatják meg.

A MAGYAR HORGÁSZ SZÖVETSÉG Veszprém megyei intéző bizottsága közli, hogy a tihanyi Belső-tóra augusztus 18-ára meghirdetett nyílt horgászverseny érdeklődés hiányában elmarad.

OLASZ GYORSHAJTÓK. Olaszországban tragikus baleseti mérleggel kezdődtek meg a nyári szabadságok: július utolsó és augusztus első napjaiban a szabadságra utazók közül az országutakon 290-en vesztették életüket és majdnem 6000-en szenvedtek komolyabb sérülést. A közlekedési rendőrség szerint az autóbalesetek túlnyomó többségét gyorshajtás okozta.

FILMPLAKÁT-KIÁLLÍTÁS. Szocialista országok filmplakátjaiból nyílt vándorkiállítás kedden a Corvin moziban. A csehszlovák, lengyel, magyar és NDK filmművészetről tudósító, kétévenként megrendezett tárlat Berlin, Karlovy Vary, illetve Krakkó után mutatkozik be Budapesten.

FÖLDRENGÉS RÁZTA MEG keddre virradóra Japán nyugati részét. A Richter-skála szerint 7,2 fokozatú rengés központja Kiusu-sziget közelében volt. Az első jelentések szerint Kiusun heten megsebesültek, 28 ezer lakásban kialudt a villany és a sziget keleti részén szünetel a vasúti közlekedés.

ÚJ BORTÁROLÓ MÓRON. Fejér megye történelmi borvidékén sikeresen teremtette újjá a régi szőlőkultúrát a Móri Állami Gazdaság. Csaknem 600 hektáron terem az ezerjó, a leányka és egy sor újabban meghonosított szőlőfajta.

MOTOROS BALESET. Tiszakécske belterületén egy kanyarban Anka Imre 17 éves tanuló, helyi lakos, motorkerékpárjával áttért az úttest bal oldalára, és ott egy ház kapujának ütközött. A motorkerékpáros a kórházban meghalt, utasa súlyos sérülést szenvedett. A vizsgálat eddigi adatai szerint Anka Imre a motorkerékpárt nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette.

A FŐVINFORM JELENTI. Eltörött egy vízcső a VIII. kerületi Kenyérmező utca elején. A helyreállítás idejére teljes szélességében lezárták az útpályát a Rákóczi út és a Köztársaság tér közötti szakaszon.

Kedden átadták a forgalomnak a csepeli Kalamár József utat. Az elsőbbségi viszonyok nem változnak meg — azaz a Kalamár József úton haladók adnak elsőbbséget a terelőútvonalon közlekedőknek —, s az autóbuszok továbbra is a terelőúton járnak.

Homlokzatjavítás miatt lezárják augusztus 8-án reggel 7 és délután 5 óra között az V. kerületi Régiposta utcát az Aranykéz utca és a Galamb utca közötti szakaszon.

Autóbusz helyettesíti augusztus 8—9-én 8.15 és 13 óra között a 24-es villamost a Közvágóhídtól a Nagyvárad térig. Ugyancsak autóbusz jár augusztus 8-ról 9-re virradó éjjel az 50-es éjszakai villamos helyett a vonal teljes hosszában.

TÖBB MINT HÚSZ POKOLGÉP robbant hétfőn Chile különböző városaiban. Szállodák, bankok, rendőrőrsök épületei rongálódtak meg, s kidőlt számos távíró- és villanyoszlop. A legtöbb pokolgép a fővárosban, Santiagóban és az északkeleti Valparaisóban robbant fel.

MAGTÁRBAN a BARANYAI BÚZA. Baranyában is befejeződött a búza aratása: kedden a 62 ezer hektárnyi vetésterület utolsó tábláiról is magtárba került a termés. Még soha nem takarítottak be annyi kenyérgabonát a megyében, mint most.

ÁRADÁSOK PAKISZTÁNBAN. 21-en meghaltak, több százan hajléktalanná váltak az ország több területére zúdító heves esőzések következtében. Haidarábádban öten akkor vesztették életüket, amikor víztől alámosott házuk összeomlott. Ketten áramütés következtében haltak meg. Karacsiban sok épület víz alá került. Az áradások miatt az iskolákban szünetel a tanítás.

ELKÉSZÜL a CUKORTÁROLÓ. Tovább korszerűsödik az idén a 105 éves Petőházi Cukorgyár: a szeptember végén, vagy október elején kezdődő kampányig 70 millió forintot költenek a megfiatalítására. Befejeződik a 17 ezer tonnás korszerű tárolótér teljes kiépítése. Még az idén egy 30 ezer tonnás cukorsiló építését is megkezdik; ez a 130 milliós fejlesztés az 1985-ös szezonkezdésre fejeződik be.

ÖT ÁLARCOS FÉRFI kirabolt egy helyi vonatot az olaszországi Salernóban. A banda tagjai először meghúzták a vészféket, majd miután megállt a vonat, egy feszítővassal fejbe vágták a mozdonyvezetőt és kilökték a vonatból. Ezután betörték a postavagon ajtaját, megragadták a pénzes zsákokat — bennük legalább 500 millió lírával (300 ezer dollár) — és egy várakozó gépkocsival elrobogtak. Az olasz sajtó szerint az idén vadnyugati módszerekkel már nyolc vonatot raboltak ki.

Férfi a Turul madáron

Kedden délután fél hétkor a Szabadság-hídon közlekedők arra lettek figyelmesek, hogy *egy férfi az acélszerkezeten a Turul madár felé mászik.* A vízirendőrök riasztották a tűzoltókat, akik igen rövid idő alatt a helyszínre érkeztek. A negyvennégy méteres létra segítségével lehozták a magasból a felelőtlenül vakmerő férfit, *Magócs János* 41 éves budapest lakost, aki ittas állapotban látott hozzá az öngyilkos mutatványhoz. Magócs Jánost a mentők a Róbert Károly körúti kórházba szállították. *(MTI)*

A hét jogszabályai

§ SZAKMÉRNÖK ÉS SZAKKÖZGAZDÁSZ-KÉPZÉS, MÚZEUMI ÜGYREND, ÉPÍTÉSÜGYI SZABÁLYOK

Változó világunkban a közmondásoknak is lehetne olimpiát rendezni. Biztos a vert mezőnybe kerülne: *„Járt utat a járatlanért el ne hagyd."* Dobogós helyre pályázhat viszont: *„Mindenki a maga szerencséjének a kovácsa!"* A sorok mögött lényegében erről van szó abban a rendeletben is, melyet a művelődési miniszter *a szakmérnökképzés és a szakközgazdász-képzés* egyes kérdéseiről adott ki. A rendelet hatálya az esti és levelező tagozaton folytatott képzés keretében a gazdasági mérnökképzésre, valamint a közgazdászmérnök-képzésre terjed ki. Mindezeken a részvétel *önköltséges.* A munkáltató a költségeket — részben vagy egészben — csak akkor vállalhatja át, ha a résztvevőt az említett képzésre kötelezően kijelölte, vagy vele tanulmányi szerződést kötött. Ezeket a rendelkezéseket az 1984/85 tanévtől induló képzésre kell alkalmazni. Egyidejűleg a korábbi utasítások hatályukat vesztik. *[13/1984. (VII. 25.) MM sz. rendelet; Magyar Közlöny 31. sz.]*

Egyesek mondhatják, hogy eső után köpönyeg *a muzeális közgyűjtemények ügyrendi szabályzatának kiadása.* A közmondásoknál maradva azonban *„maga kárán tanul a magyar."* Az újabb szomorú tapasztalatok után szélesebb körű, a felelősséget jobban megalapozó szabályozásra van szükség, amely egységes rendet és biztonságot teremt. Ehhez képest a most kiadott ügyrendi szabályzat a muzeális közgyűjtemények felügyeletének és működésének rendezése mellett külön tárgyalja a muzeális anyag kezelését és a vagyonvédelmet. *[11/1984. (Müv. K. 14.) MM sz. utasítás; Művelődési Közlöny VII. 24-i sz.]*

Számos gyakorlati kérdésben ad tájékoztatást az az irányelv, melyet az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium adott ki *az Országos Építésügyi Szabályzat* egyes rendelkezéseinek alkalmazásához. Az irányelv sorra veszi azokat a szabályzati rendelkezéseket, melyeknek alkalmazása terén az építésügyi hatóságok munkájában esetenként bizonytalanságot lehetett tapasztalni. Az iránymutatások természetesen az eljáró hatósági szervekhez szólnak. Ám a kérelmezőknek és más érdekelteknek sem árt figyelembe venni azt az alapvető megállapítást, hogy a terület felhasználásával és az építményekkel kapcsolatos követelményeket az OÉSZ elsődlegesen *a közérdek* — így különösen a biztonság, a rendeltetésszerű használat, a táj és környezetvédelem, az egészségvédelem, a tűzvédelem stb. szempontjainak érvényesítése érdekében állapítja meg. Ezek az előírások tehát a hatóságot magasabb szempontokból kötik és megtartásukat akkor is ellenőrizni kell, ha a tervező nyilatkozata szerint a műszaki megoldás megfelel a hatósági előírásoknak.

A tárgyalt részletkérdések egyébként nemcsak a szakmai sajátosságok, hanem terjedő társadalmi jelenségek vetületei. Így például az irányelv kiemeli, hogy rendezési terv hiányában horgásztanya nem létesíthető. Helytelen tehát az a gyakorlat, amely rendezési terv hiányában, csupán egyedi hatósági döntéssel engedi meg például kavicsbánya-tavak környékén horgásztanyák elhelyezését.

Gazdasági szempontból is jelentős a külterületi építkezések egyes kérdéseinek tisztázása. Így például az irányelv részletesen tárgyalja a pince fogalmát, továbbá a földrészlet megműveléséhez szükséges gazdasági épület létesítésének előírásait. *[7005/1984. Ép. Ért. 20.) ÉVM. sz. irányelv; Építésügyi Értesítő VII. 19.-i sz.]*

MAI MŰSOROK • MAI MŰSOROK • MAI MŰSOROK

RADIÓ

KOSSUTH

8.25: Egyiptom, az arab világ szíve
8.54: Beszélni nehéz
9.06: Népdalok
9.38: Kis magyar néprajz
9.43: Tarka mese, kis mese
10.05: Folytatásos mese
10.23: Válaszolunk hallgatóinknak
10.38: Madrigálok
10.47: Zenekari muzsika
12.45: Olimpiai híradó
13.15: Hazunk tája
13.30: Operaslágerek
14.00: Dzsesszmelódiák
14.29: Képek és jelképek
15.05: Fúvószene
15.25: Biborban született — rádióváltozat
16.05: Kóruspódium
16.30: Operettharmasok
16.49: Kritikusok foruma
17.05: Programozva
17.30: Sándor Judit dalfelvételeiből
18.16: Magyar népmesék
18.25: Mai könyvajánlatunk
18.30: Esti magazin
19.15: Gondolat
20.00: Epizódok Fjodor Saljapin életéből
20.51: Nótaest
21.30: A párizsi bolhapiacon találtam
22.25: Tíz perc külpolitika
22.35: J. Heifetz hegedül
23.26: Schumann: IV. szimfónia
0.10: Táncdalok

PETŐFI

8.05: Világhírű tenoristák énekelnek
8.20: Tíz perc külpolitika
8.35: Idősebbek hullamhosszán
9.30: Nyolc rádió nyolc dala
10.00: Zenedélelőtt
11.35: A Szabó család
12.05: Népi zene
12.35: Tánczenei koktél
13.30: Tündértánc
14.00: Zenés délután
16.40: F-magazin
17.10: Cigánydalok
17.32: Horthy Miklós, a fehérek vezére
18.35: Slágerdivat
19.14: Népi zene
19.45: A Chicago zenekar felvételeiből
20.35: Magyarország — 1984.
21.25: A legsikeresebb műsorokból
23.25: A tegnap slágereiből

3. MŰSOR

9.00: Mesedélelőtt
9.25: Zenekari muzsika
11.05: Népdalok
10.10: Fiataloknak!
11.30: Mozart-operakettősök
12.00: Kamarazene
12.35: Fiatalok studiója
13.35: Dél-amerikai ritmusok
14.00: Kilencszáz nap — dokumentumműsor
14.50: Delibes: Coppelia
16.17: Új felvételeinkből
16.50: Operarészletek
17.30: Fúvósművek
17.50: Magnósok, figyelem!
18.30: V materinskom jazyku
19.05: Schütz: Cantiones Sacrae
19.45: Szimfonikus zene
21.32: Decsényi János műveiből
22.26: Lira és filozófia
22.56: A Kaszakő együttes játszik

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1. műsor

10.01: Torna
10.04: Utazás egy mosolyért (FF)
10.35: Delta
11.00: Alfons, a papám — NDK film
16.20: A George-szigeti pingvinek — dokumentumfilm
16.50: Fabula — játék
17.45: Agrárvilág
18.30: Telesport
19.40: Torna — Esti mese — Híradó
20.30: Jogi esetek
21.15: Nyolcadik stáció — tévéfilm
22.35: Híradó

2. műsor

19.05: Haydn: Az évszakok
21.30: Híradó
21.50: A tenger titkai — A Húsvét-sziget
22.40: Képújság

SZÍNHÁZAK

Margitszigeti Színpad: A Grúz Állami Népi Együttes műsora (8). — **ORI: Székesfehérvár, Vidám park:** Valakinek muzsikálnak (6, f8). — **Gyula, Szabadtéri Színpad:** A Neoton együttes koncertje (8). — **Nagycirkusz:** Kubai karnevál (f8).

HANGVERSENYEK

Zenélő udvar: Rohmann Imre és Szokolay Balázs négykezes zongoraestje (8).

